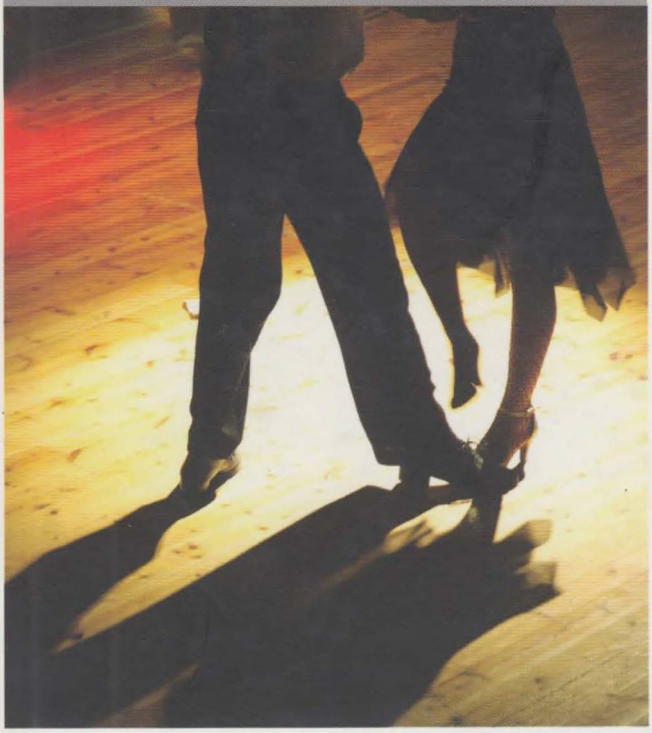
FEDERICO ANDAHAZI

GÖLGEDEKİ GEZGİN

CAN

ROMAN

İSPANYOLCA ASLINDAN ÇEVİREN
SALİHA NİLÜFER

Can Yayınları: 1792
Çağdaş Dünya Edebayıt: 714

Errante en la sombra, Federico Andahazi
© Federico Andahazi, 2004
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005
Bu eserin Türkçe yayın hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Aralık 2008

Yayına Hazırlayan: Olcay Öztunalı

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Güldal Yurtoğlu
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-1022-3

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Federico Andahazi
GÖLGEDEKİ GEZGİN

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren
SALİHA NİLÜFER

CAN YAYINLARI

Federico Andahazi, 1963'te Buenos Aires'te doğdu. Babası, Macar şair ve psikanalist Bela Andahazi'ydi. İlk öykülerini, askerî diktatörlük döneminde, okuldan kaçarak kitabevlerine ve barlara uğradığı günlerde kaleme aldı. Buenos Aires Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra bir süre psikanaliz çalışmaları yaptı. 1990'lı yıllarda öyküleri çeşitli ödüllere değer görüldü. 1997'de yayınlanan *Anatomist* adlı romanı büyük ilgi gördü ve otuzdan fazla dile çevrildi. Ertesi yıl yayınlanan *Merhametli Kadınlar* adlı romanında cinselliğe çok çarpıcı ve gözü pek bir yaklaşım getirdi. 2000'de yayınlanan *El principe* adlı romanında büyülü gerçekçilik geleneğinden esinlendi. 2002'de çıkan *El secreto de los flamencos* adlı romanı, Rönesans döneminde geçen ve resim sanatında perspektifin matematiksel sırrını ve renklerin gizemini konu olan bir yapıttı. 2004'te yayınlanan *Gölgedeki Gezgin*'i, ertesi yıl Ortaçağ Fransa'sında geçen *La ciudad de los herejes* izledi. 2006'da, *El conquistador* adlı romanıyla Planeta Ödülü'nü kazandı. 2008'de, *Historia sexual de los argentinos* (Arjantinlilerin Cinsel Tarihi) adlı incelemesinin ilk cildini yayınladı.

Saliha Nilüfer, 1972 İstanbul doğumlu. İngilizce ve İspanyolca'dan çeviri yapıyor. İlk şiirleri *Kitap-lık* ve *Ludingirra*'da yayınlandı. Sebastian Knight'in *Bir Endülüs Hikâyesi* adlı romanı 2006'da Pan Yayıncılık tarafından yayınlandı. Çevirilerinin arasında *Tuhaf Zamanlar* (Eric Hobsbawn), *İnsanın Bir Dakikası* (Stanislaw Lem), *Dört Ziyafet* (Meir Shalev) vardır.

İÇİNDEKİLER

Hüzünlü Bir Şarkı .11
Bir .15
Üç Arzu . .31
İki .33
Acı Çeken İki Yürek .121
Üç 123
Hiçbiri . . .179
Dört .181
Son .217

Şarkı söyleyerek ölmeliyim,
Şarkı söyleyerek gömülmeliyim.
Yine şarkı söyleyerek ulaşmalıyım
Sonsuz Baba'nın ayaklarına.
Annemin karnından
şarkı söylemeye geldim ben bu dünyaya.

José Hernandez, *Martín Fierro*

HÜZÜNLÜ BİR ŞARKI

Arkamdaki perde açılıp orkestra çukurundan orkestra çalmaya başlamadan önce izin verin sizlerle Juan Molina'nın anısını yâd edeyim. Az sonra yalnız o önemli şahsiyetler dile gelsin, daha doğrusu şarkılarını söylesin diye bu köhne sahneden çekilerek terki diyar eylemem gerekecek; ama önce izin verin de sizlere pek çoklarının tabiriyle, gelmiş geçmiş tango şarkıcılarının en büyüğünü takdim edeyim. "Gardel'den sonra en iyi" olduğu yolundaki yaygın kanı onun sağlığında asla ağza alınmadı ya, kimi zaman buna sahiden inanıldığı için, daha çok da eni konu korkudan. Molina, bakışları yere indiren bir saygıdan başka derin bir hayranlık da uyandırırdı insanda. Şarkı söylediğinde kaskatı nesneler gümbürderdi. Ve dudaklarına yapışık sigarası, yana kaykılmış tango şapkasıyla gözünüzün içine bakıp da konuştuğunda, en utanmaz arlanmazı bile yola getirirdi. Kaderini çizen Carlos Gardel'di, şüphesiz onu çarmıha götüren günahı oldu; her ne olduysa bunu ona borçluydu, daha doğrusu her ne olamadıysa... Abastolu Ardıçkuşu'nun yıldızının parıltısıyla büyüyüp yetişmiş olmasına karşın hayatı onun gölgesinin ağırlığı altında kaldı. Hoş, bu Salieri'nin tarzında olmadı hiçbir zaman, kin değil aksine kayıtsız şartsız sadakat besledi. Molina, kendisine geri kalan ölümlülerin yakınından bile geçemeyecekleri bir yetenek bahşedildi diye vasat ruhlar arasında sıkça rastlanan o kanaati; dünyanın

kendisine borçlu olduğu fikrini asla beslemedi. Kin nedir bilmedi ve şöhretine rağmen banliyo muhitinin dışına pek çıkmadı. Nadiren şanslı olduğu düşünüldü. Paris'in, Avrupa'nın Mekke'si olduğu dönemlerde onu Montmartre'da ya da Quartier Latin'de görüntüleyen fotoğraflar çekilmedi. Brooklyn Köprüsü'nün önünde siyah-beyaz fotoğraflandığı vaki değildi, ne de arka planında Buenos Aires'in Palata'dan görünen fani görüntüsüyle bir yatın üzerinde. Ama Gardel'le birlikte gençlik zamanlarında çekilmiş, arkasında, "Dostum ve iş arkadaşım, Juan Molina'ya" yazısı olan fotoğrafı da yanından ayırmazdı. Dostum sözünün bir formaliteden ibaret olduğunu bilirdi. Öncelikle Parque Patricios'da tanındı, daha sonraları ünü Palermo'ya taştı, orada daha ilerde Las Heras'a... Derken Beiro Sokağı'nın öte tarafında bir efsane oldu. Aşk ve talihsizlik onu şiire başlatmıştı ya, pek az insan yürek paralayan melodik mısralarından haberdardı. Onun işi şarkı söylemekti. Başka bir derdi yoktu. Biri, neden ona kendi güftelerini söylemediğini soracak olsa kısa ve öz yanıtlardı: "Sezar'ın hakkı Sezar'a" Her ne kadar atasözü kimin şarkıcı kimin şair olduğunu açıklamasa da... Ama kesin olan bir şey varsa o da alçakgönüllülüğün ona kendi acılarından söz etmemeyi öğütlemiş olmasıydı. Abbaye'de, Parisiana'da, Royal Pigalle'de ya da Boite de Charlton'da yıldızı parlayabilirdi. Ya da efsanevi Armenonville'de. Ama kabarelere adım atışı çok kısa sürdü ve nihayet onların efsanevi sahnelerinde boy gösterdiyse de bu biraz adaletsiz bir biçimde gerçekleşti. Sahneden inince genellikle karanlık, kuytu bir köşeciğe siner, filtresiz Marconi sigarasından çıkan duman perdesinin ardında, sahnede parlayan Gardel figürünün, onun yeniyetmeliğinin üzerine düşen devasa gölgesinin altında gizlenirdi.

Baylar bayanlar, beni takip eden şu projektör gerçek kahramanları aydınlatmak için ışığını üzerimden çekmeden bilmeniz gereken bir şeyi söylememe izin verin: Juan Molina'nın hayatına damgasını vuran şey trajediydi. Kendi elleriyle yazdığı bir trajedi. Belki de yaşamöyküsünü

bir gece ve bir gündüzle özetlemek mümkün. Ya da bir kadının ismiyle. Ama bu haksızlık olurdu.

İlerleyen sayfalarda dinleyecekleriniz Molina'yı o uğursuz tangosunu bestelediği geceye getiren olayları adım adım geriye takip eden hüzünlü ve alaycı bir şarkıdan ibaret. Kısa ve özlü tanımlamalarıyla meşhur bir zat, tango hakkında, dansı yapılabilen hüzünlü bir duygu tabirini buyurmuştu; öyleyse, pekâlâ okur da o melankolik duyguya kendini teslim ederek, kısmen grotesk bir koreografinin kaprisli figürleri üzerine tahminler yürüterek, bu dans partisinin varsayımsal melodisine ayağıyla ritim tutarak, bu "iki dörtlük" hikâyenin seyircisi olabilir o zaman...

Baylar bayanlar, huzurunuzdan çekilmeden, kişilerin kendileriyle ilgili gerçekleri şarkılara dökmesine izin vermeden, artık zamanın ve unutuşun biraz yıprattığı bu mor perde kapanmadan önce, sizi bekleyenin gelmiş geçmiş en iyi şarkıcının hikâyesini anlatan bir melodram olduğunu hemen belirteyim. Ve çarçabuk ekleyeyim, neme lazım: "Gardel'den sonra" diye...

BİR

1

Şehir, uykusuz geçen cuma gecesine aldırmadan, kuruluşuna tanıklık etmiş, hatta ona hayat vermiş ihtiyar nehre burun kıvıran nankör ve kibirli bir kız gibi diri ve parlak sırtını kayıtsız bir edayla dönerek, ışıl ışıl bir sabahla aydınlanıyordu. Retiro'nun Paris stili çatıları, Mayo Bulvarı'nın Madrid stili kubbeleri, arkalarında İtalyan mimarların tasarladığı üçgen çatı süslerinin üzerinde New York'tan getirilen devasa heykeller, gökdelenlerin yaptığı çubuksu çıkıntılar ve kiliselerin çatılarındaki rüzgâr gülleri, çeşitliliği tam bir uyum arz eden bu karışım, sıcak bir sabah öncesi berrak ve menekşe rengi göğe karşı duruyordu. Katedralin alaz rengi gibi, kibirli ışıklarla aklı karışmış kuşların kenti Buenos Aires, kayıtsız ve mütemadi varoluşu göz önüne alınırsa ha yeni bir güne başlıyor ha birini tamama erdiriyordu... Doludizgin yıllardı. Mevsimlerden yazdı. Gecenin şampanya ve tütün kokulu hayvanları ve kan çanağına dönmüş gözler, gün ağarır ağarmaz biraz daha karanlık, bir son tango ya da gecenin büsbütün kaybolup gitmediğine onları inandıracak bir fahişenin bacakları arasında sığınak arayışına çıkacaktı. Palais de Glace'den, Armenonville'den, Chantecler'den, kuzeyin en görkemli kabarelerinden çıkıp limana yakın en iğrenç batakhanelere yollanırlardı. Üstü açılır kabriyolelerinin gıcır gıcır tekerlerini kentin kaba çamurlu yollarına sürer ve banknot dağıtarak külhanbeyi olunduğunu sanırlardı. Güneş do-

ğunca yollarının üzerinde, fabrika sirenlerinin emrinde işe giden, mesaiye zamanında varmak için saatlerine bakıp adımlarını hızlandıranlara rastlarlardı... Karşılıklı birbirlerine tepeden bakar, kuşkulu bakışlar takas ederlerdi. Ve tam tersi manada olsa da onlar banliyöden merkeze gelenler, tramvaylardan inerek ayaklarında sıradan ayakkabıları, tabana kuvvet işyerlerine yollananlardı...

Otel Alvear'ın suit odalarından birinde, balkondaki Fransız tırabzanına dirseklerini yaslamış, isteyen herkese yeniyetme göğüslerini gösteren, bir tanrıça heykeli görünümündeki çırılçıplak Ivonne da sabahlayan gözlerine sunulan bu karınca sürüsü gibi insan kalabalığını izlemekteydi. Çoktan köpükleri uçup gitmiş bir kadeh şampanya var elinde. Bitkin durumda olsa da bu sabah havasını ciğerlerine çekmek, ışıkla dolmak ve unutmak istemekte.

Unutmak...

Odada arka tarafta, dertop olmuş ipek örtülerle kaztüyü yastıkların arasında bir yerde bir adam uyuyor sanki. Adeta her nefeste ruhunu teslim edercesine ölgün, düzensiz boğuk bir solumayla; ciğerleri, ahı gitmiş vahı kalmış bir akordeon körüğünün çıkardığı iki dörtlük gibi ötüyor. Belki de çarşafların arasından inek gibi yağlı göbeği pırtlamış olan ve adını bile anımsamadığı bu yaşlıca adamın tahammül edilmez horultusunu kendi sesiyle bastırmak için ya da belki de az önce burnuna çektiği soğuk tozun şampanyayla karışımı ona bu sesin enikonu bir akordeondan geldiğini düşündürdüğü için... Güneşin ve kentin karşısında çırılçıplak, bir nehir kadar engin olan hüznünden sıyrılmak istercesine yaslanır tırabzana, ciğerlerini doldurur ve şarkıya başlar:

Ah bir unutabilsem ne olduğumu
ve yeniden doğabilsem
ah bir acıdan kaçabilsem
ve saflığına dönebilsem
bir zamanlarki çocuğun

verirdim neyim varsa
ve neyim yoksa onu da.
Ah olaydı taştan bir yüreğim
sizin gibi
(karşıdaki binanın pevazındaki kendisine çok benzeyen küçük kadın heykellerine söyler şarkısını)
giderdim o serçenin peşinden
dönmek için geri.
Ama uzaklarda kaldım mahzun
satmaktan aşk hayalleri
yalanlardan, öpüşmekten
yalnız ve yorgun.
Ah dinleyebilseydim yeniden
neşeli akordeonunu
doğduğum memleketin.
Bırakabilseydim kalbimi donduran
beni kötü yapan
bu buz tutmuş talihsizliği.
Ah bırakabilseydim kendimi
bir taç yaprağı gibi
ve bir inanabilseydim
düş olduğuna hayatımın
kısacık bir şarkı gibi
mutlu sonla biten.

Ivonne şarkıyı bitirdiğinde sıçramak, gökyüzünü yaran serçe sürülerinin arasına karışmak, kaçmak ve her şeyi unutmak ister. Sanki bunun gerçekleşmesine engel olsun diye tırabzana var gücüyle yaslanır. Kadeh havada takla atar, içinde kalan son şampanya damlalarından bir iz bırakarak fırlar, yoldaki parke taşlarının üzerine çarpıp parçalanır.

Kaçmak...

Ivonne bir Fransız fahişesiydi. Buenos Aires'in en pahalı kabaresi Royal Pigalle'in en pahalı fahişesi. Devlet

başkanlarıyla prenslerin ağırlandığı başkanlık suitinin bir kat aşağısında, bizzat Prenses Isabel'in yattığı yatakta, aynı çarşafların üzerinde karşılardı müşterilerini. En pahalı fahişelerden biriydi, çünkü bir fahişede bulunması gerekenlerin tam aksi özelliklere sahipti. Rüzgârda salınan dalgalı, incecik bir başak sapı gibiydi, kabarelerin masalarını dolduran etine dolgun kadınlardan büsbütün farklı görünüyordu. Onu ötekilerden ayrı kılan saf ve çocuksu bir bakışı, tecrübe dolu muzip gözleri vardı. Bir avuç içini ancak dolduracak büyüklükteki göğüsleri, genelev barlarında bolca rastlanan o kızların sinelerinden taşan kocaman sütannesi memelerinden farklı olarak, bir kız çocuğunkini andırırdı. Ivonne'un bir fahişe olduğuna kimseler inanamazdı. İşte onun sırrı da buydu. Seks değil aşk satardı. Ne kendinden geçmiş numarası yapar ne zevk çığlıkları atar ne ayartıcı sözler söyler ne de erkekliğe övgüler düzerdi, bilakis tango şarkılarındaki şefkatli hayalleri yaşatırdı. Ve kuşkusuz bu hayaller pahalıya patlıyordu: beş yüz peso artı otel parası. Ivonne herkese göre biri değildi. Müşterileri azdı. Ama hiç değilse eli yüzü düzgün bir hayat sürmesine ve "hami"si paraziti, Royal Pigalle'in müdürü André Seguin'i beslemeye yetiyordu. Yine de bu sabah Ivonne'un tek istediği şey kaçmak ve unutmaktı. Ivonne çırılçıplak, sanki de balkonları süsleyen heykelciklerden biriymiş gibi, bembeyaz tenini bir porselenmişçesine sabah meltemine bıraktı ve gözlerini açtığında kendini çocukluğunun Avrupa kırlıklarında bulmayı arzuladı.

Birden gürültülü bir horultu onu içsel şarkısından uzaklaştırdı. Baktı ki müşterisi uyanmak üzere, usulca giyindi, komodinin üzerinde duran banknotları aldı ve onun yerine parfümlü bir kâğıda bir not yazıp bıraktı. Adamın adını anımsayamadığından kararlı bir edayla yazdı:

Sevgilim;

Uzun zamandır geçirdiğim en güzel geceydi. Melek gibi uyuyordun

bozmak istemedim
daima senin,
Ivonne.

Ivonne, küçük melek kış uykusunu dağıtmasın diye yalınayak ve parmak uçlarına basarak, odadan çıkmaya hazırlandı. Sonra da bir cam rafın pürüsüz yüzeyi üzerine beyaz tozdan kusursuz bir çizgi çekerek, onu, kendisini uyuşturacak, ruhunu donduracak o buz gibi, kahvaltı niyetine burnuna çekti. Sonra da gürültü yapmadan çıktı. Belirsiz bir yöne doğru yitmiş bakışıyla, çantasını sımsıkı koltuğunun altında kıstırıp Callao Bulvarı boyunca yürüyerek insanların arasına karıştı. Evine varmak, kendini yatağa atmak ve uzun süren geceyi aklından silmek için uyumak istiyordu. Bir an önce eve varma arzusuyla, biraz önce durakta duran tramvayın arkasından koştu; yaptığı kısa kahvaltı nedeniyle karşı şeritten tam gaz gelmekte olan kamyonu görmedi.

2

Her zaman nem ve duman karışımı bir sisle kaplı Riachuelo'nun öte yakasında, şehrin öbür ucunda, Sud Limanı günlük mesaisine daha sabah yıldızı ufukta görünmeden başlamıştı. Plata gemi tersanesinin yüksek bacası, etrafını çevreleyen basit yapıların üzerinde yükseliyor, nehre paralel olarak çıkardığı beyaz duman bulutlara karışıyordu. Bir yük gemisinin düdüğü sabah sessizliğini böldü. Paslanmış demirden bir azman gibi, bir ayağı limanda bir ayağı Boca'da olan kalkar köprü sallandı, tok bir gıcırtıyla sarsıldı ve azman adeta geriniyormuşçasına köprünün kıç kısmı aylak aylak kalkışa geçti. Bunun üzerine, balkonlarında asılı cafcaflı çamaşırlarla süslü, tenekeden ve kaldırım taşından yapılma o büyük gemi pruvasındaki her şey ve gemilerin cırtlak renklerle boyalı pruvaları durdu.

Birdenbire sisin içinden tersaneden çıkıp geliveren bir kamyonun farları görünür ve köprünün girişine birkaç metre kala kamyon mecburen durur. Yük gemisi geçene kadar epey bir süre bekleyeceğini bilen şoför bir sigara yakar, pencereyi açar ve sigara dudaklarının arasında avazı çıktığınca şarkı söylemeye başlar. Juan Molina: Her şart ve durum altında şarkı söylerdi, dişlerinin arasından ya da bağırarak, bazen de farkında olmadan düşünür gibi şarkı söylerdi. İşte şimdi de vapurun geçmesini ve köprünün yeniden indirilmesini beklerken bir tangonun sözlerini

mırıldanmaya başlar. Dikiz aynasının altında ardıçkuşunun bir resmi asılıdır. Juan Molina, geminin azametle körfeze girişine aldırmadan hem şarkı söyler hem de aynada bir kendine, bir resme bakar. Otuz iki dişi meydanda o gülümsemeyi, sol kaşın üzerine kaykılmış şapkayı ve kamyonun şoför mahallini aydınlatırmış gibi gelen gözleri seyreder. Aynadaki yandan gülüşüne kendi de hayret eder; istemeden de olsa Gardel'in mimiğini taklit eden o sırıtış kendisini bile hayretten dondurur. Dizindeki siperlikli şapkayı geniş bir fötr şapka varsayarak başına takar. Şapkanın, kulağın üst kısmıyla ters taraftaki kaşın arasında yaptığı açıyı tam ayarlamak için duruşunu düzeltir. Şarkısını söylerken kamyonun kasasının tango sözleriyle şerit şerit süslendiğini geçirir hayalinden.

Olmasa da bir kabriyole
benim basit kamyonum
olmasa da bir kupe
fark etmez yine de
nasıl da toplaşır hatunlar
şoförü gördüklerinde.

Olmasam da Abastolu Ardıç
Gardel'in smokinini giymesem de
gariban olsa da benimkiler
fark etmez yine de
nasıl da şaşırır herkes
şakıdığında bu pejmürde.

Olmasa da kafem görkemli kabare
Armenonville olmasa da
fark etmez yine de
en cesuru bile döner şaşkına
hafif esen meltem gibi
bu kaba genç şakıdığında.

Fazla söze gerek yok
artık tanıyacaklar beni

unutmayın kamyonunu
bu kaba gencin kullandığı
tentelerin altında
göbeğinde kabarelerin
neon ışıklarıyla
parlayınca Juan Molina adı.

Yoğun siste fabrikaya gitmek için adımlarını hızlandıran genç kızlar, manevra yapmak için geminin geçmesini beklerken uzanmış kılavuz kaptanlar birden Molina'ın şarkısının büyüsüne kapılır ve Riachuelo kıyısında bir dansa karışırlar. Sekiz çizerek *quebrada corte* (kırık ve kesik[1]) tango figürleri yaparak, birbirlerinden ayrılıp, çiftlerini değiştirip tekrar birleşerek, suyun karanlığına yansıyan görüntüleriyle kadınların koro halinde söylediği şarkı eşliğinde dans ederler:

Olmasa da bir Mercedes
sizin kamyon
bir Graham Paige olmasa da
fark etmez yine de
nasıl da iç çekeriz aşkla
şoförü gördüğümüzde.

Köprünün ayaklarında dans eden, payandalara tırmanan kaptanlar ve işçiler şarkı söyler:

Olmasa da Riachuelo Büyük Kanal
Seine Nehri olmasa da
fark etmez yine de
nasıl da halı serer
tüm mahalle önüne
kamyoncu yeniyetme
kabarede şarkı söylediğinde.

[1] *corte:* müziği birçok vuruş kullanarak kesmek
quebrada: kadının bir ayağı üzerinde durarak diğer ayağının rahat pozisyonda asılı kaldığı, bazen kadının tüm ağırlığıyla adama yaslandığı figür. (Ç.N.)

Fabrikanın sireni bir kez daha çalar. O zaman, sanki de efsun çözülmüşçesine kızlar kamyonun üzerinden iner ve yeniden işe doğru yollanır. Yük gemisinin dubalara yanaşmakta olduğunu gören kılavuz kaptanlar da güverteden fırlatılan halatları yakalamaya koşar. Juan Molina, kamyonun içinde yalnızlığında şarkısını söyler:

Caka satmam ben asla
unutmayın beni yine de
kamyonu kullanan beni
unutmayın adım Molina
afişler beni yazdığında
muhteşem kabarelerde
neon ışıklarıyla.

Bir korna sesi alıkoyar onu şarkısından: Gemi geçişini ve köprü aşağı inişini tamamlamıştır.

Molina, Plata Tersanesi'ndeki işinin keyfini sürüyordu. En sıkıcı kısmı kamyona çelik kirişleri yükleme işiydi; geri kalandan ziyadesiyle hoşnuttu; Darsena Norte'ye kadar kenti bir uçtan bir uca katetmek, sonra da Hudson Tersanesi'ndeki işçilerin kamyonu yüklemelerini beklemek... Bunu yaptıktan sonra Sud Limanı'na geri döner ve akşamüstü altıya kadar beklerdi. Nehre paralel yoldan gitmeye gidebilirdi ama şimdi olduğu gibi genelde kentin içine nüfuz etmeyi ve Internasyonal marka gariban kamyonuyla Retiro ve Recoleta'nın güzide yollarını katetmeyi yeğlerdi. Chantecler'in ve Palais de Glace'in önünden geçer, orkestraların çaldığı son melodilere kulak verir ve hep yaptığı gibi günün birinde görkemli sahnelerine ayak basacağına yemin ederdi. Ama hayallerin zamanı değildi şimdi, elini çabuk tutmalıydı; yük gemisinin geçişini beklemek onu geciktirmişti. Callao Yokuşu'nun tabelasının orada hızlanmıştı ki nereden olduğunu anlamadan bir kadın çıkıverdi önüne. Kadına milim kala frene bastı. İç lastiklerden ses gelecek şekilde tekerlerin önü kesildi

ama ağırlık öyle çoktu ki fren yapmak imkânsız gibiydi. Nihayet durduğunda, Molina olabilecek en kötü durumla karşılaşmayı göze alarak kamyondan atlar. Çamurlukların bir-iki milim ötesinde korkudan donakalmış kadının ayakta durduğunu görünce rahat bir nefes alır. İlk andaki korkusu ve arkasından gelen öfkesi geçince Molina kadının kendini kamyonun altına atmak istediğinden emin bir biçimde, iyi olup olmadığını sorar.

Ivonne titreyerek. "Sanırım," diye geveler.

"Sizi bir yere bırakmamı ister misiniz?"

Ivonne başını olumsuz anlamda sallar. Ancak o zaman Molina, o mavi ve kaybolmuş gözlerin farkına varır ve bu güzel mi güzel kadının, kafası karışık olduğu için intihar etmek istediğine emin olur ve içinde ona karşı tanımlayamayacağı bir duyguyla karışık derin bir merhamet hisseder. Ivonne, birdenbire, unutma ve kaçma tutkusunun onu kelimenin en son anlamına kadar götürdüğünü dehşet içinde fark eder. Kesinlikle, der kendi kendine, kahvaltı yaramadı. Kendinden korkar. Her şeyden korkar. Titremesi hâlâ devam eder halde tramvaya biner. Juan Molina kamyona atlar, birinci vitese takar ve başka şartlar altında kendimi kaybedecek kadar âşık olurdum diye düşünür.

Ne bu tuhaf karşılaşmanın ilk olduğundan kuşkulanır ne de son olması gerektiğinden. Bu hüzünlü mavi gözlerin az önce onun kaderini sonsuza kadar çizdiğini hiç ama hiç düşünmez.

3

Küçük kalabalığın hâlâ dağılmayıp etrafında oyalandığı izler, pekâlâ bir trajedinin neticeleri de olabilirdi. İnsanlar, taşa çıkan kauçuk izlerini göstererek olay üzerine yorumlarda bulunur. Arabalar hız keser, meraklı turşucular neler olup bittiğini sormadan edemez ve sözümona tanıklar da korkunç, abartılı, felaket tellallığına varan yorumlarını sıralar. Alvear'dan gelmekte olan şaşaalı bir Graham Paige'in, kamyonun altına girmesine ramak kaldığını söylemek kimsenin aklına gelmez.

Acı bir frenle yaptığı şekerlemeden uyandırılıp sırtı koltuğa çarpana kadar Graham Paige'nin yaylanan arka koltuğunda uyuklamakta olan mahmur bir adam, "Bu köşe uğursuz," diye söylenir.

Az önce tramvaya binen kadını göstererek, "Kız ucuz kurtuldu," diye mırıldanır şoför, "En berbat saatlerdir bunlar, sarhoşlar kabarelerden çıkar, işe gecikenler deliler gibi sürer. En berbat saatler," diye yineler.

Neredeyse yarı yarıya uzanmış durumdaki adam doğrulur. Şoför arabayı çalıştırdığında, dakikalar önce ışıktan ve daha çok da münasebetsiz bakışlardan korunmak için ayarladığı geniş kenarlı şapkasının ucunu kaldırır ve mahmur halinin tersine ayık bir sesle, "Bu köşe trajik, eğer herhangi bir yerde öleceğim yazılıysa, ölümüm bu köşede olacak," diye belirtir.

Şoför başını sallar. Hikâyeyi zaten biliyordur ya, kol-

tuğuna kurulmuş ve içkinin etkisiyle hafiften kafası dumanlı olan patronu bilmem kaçıncı kezdir yine anlatacaktır onu. O ve aktör olan iki arkadaşının, 1915 senesinde Palais de Glace'in kapısından girme konusundaki o talihsiz kararı vermelerinin üzerinden tam olarak birkaç yıl geçmiştir. İçinden bir ses, bunu yapmamasını söylemiştir çünkü o zamanlar ortam iyi değildir ve o günlere has "kötü bir ekiple" karşılaşabileceğinden korkmaktadır. Ancak arkadaşları ısrar etmiştir ve ödleklikle suçlanmak istemiyorsa sakınganlığın âlemi yoktur –geniş kenarlıklı şapka takan adamın bir sigara yakıp başını cama yaslarken şoföre itiraflarıdır–, o da sonunda razı gelmiştir. Bir kez içeri girdikten sonra yarı karanlıkta pala bıyıkların arasında tam da sakınmak istediği o üzücü şekilde tanıdık bir yüzü seçer gibi olur. İçinden gelen ses yanıltmamıştır işte onu. Arkadaşlarından birine "Haydi gidelim," demeye yeltenir. Ama iş işten geçmiştir. Karşılarında etraflarını çevreleyen bıyıklılardan dört adam vardır. Sonrası bir-iki itiktirme ve eski günlerin kalıntısı ağız dalaşından pek fazla bir şeye yol açamayan küçük bir itiş kakıştır. Mesele hallolmuş gibidir. Sabaha karşı çıkar, arabaya atlayarak ve Alvear Bulvarı'ndan Palermo'ya doğru yola koyulurlar. Ama şanssızlık yakalarına yapışmıştır bir kez; başını arkaya çevirdiğinde bir de bakar ki peşlerindeler. Birkaç kavşağa kalmadan onları yakalayıp önlerine geçerler. Aşağı inip bu meseleyi erkek erkeğe çözüme kavuşturmak gerekmektedir ya, onlar üç, ötekiler dört kişidir. Bıyıklılar ellerini bellerine götürüp bir silah çıkararak, "Bundan sonra şarkı söyleyemeyeceksin *Esmer Adam!*" diye bağırdıklarında henüz arabadan inmeyi başaramamışlardır. Birden yakından ateş ederler. O vakit işte göğsünün sol yarısında bir ağrı hisseder.

Göğsünü tutup kurşunun girdiği yeri göstererek, "Hâlâ gün gibi aklımda," der adam şoföre.

Ve şoför de defalarca duyduğu cümlenin sonunu kendisi getirerek, "Ve yine de *Esmer Adam* şarkı söylemeye devam etti," diye ekler.

"etti..." der geniş şapkalı adam ve yeniden uykuya dalıverir.

Şoförün adı Antonio Sumaje. Yüzü geniş şapkayla örtülü, iki büklüm arka koltukta kestirmekte olanınsa Carlos Gardel. Sürücü, dikiz aynasından bakar şöyle bir ve şarkıcının uyuyakaldığını görünce camı açar, dirseğini cama yaslar ve bir şarkı mırıldanır.

Akşamdan kalma kafası
anlatır her zamanki
malum zorbalık hikâyesini
hep tekrarlayıp durur
anlatır da anlatır yeni gibi.
Şükür anlatabiliyor hâlâ.
Bu tango mırıltısı
bir ninni olsun sana
uyu da unut onu.
Ah ne çok kereler
şükrettin sessizce
düşüp kalmadığın için
açtıkları delikle göğsüne
ve sinen ki hâlâ
herkesten iyi ses verir
bin yıl geçse unutmazsın
nasıl kaçıp kurtulduğunu
ve şarkı söyleyebildiğini.
Ah zavallım ne yaptı sana
o hain gangster
öldürürdü seni acımadan
ıskaladı kurşunu neyse ki
bıraktı yaralı bir boğa gibi
ne mutlu şarkı söylersin hâlâ
sevgili "Esmer Adam".

Araba Pueyrredón Bulvarı'nın hafif yokuşunu çıkar ve Plaza Francia tepeciğinin ardında gözden kaybolur. Gardel'e 1915 yılında bir kurşun yadigâr bırakan, dakika-

lar önce üçünün de ölmüş olabileceği o trajediler köşesi, o zamana kadar birbirinden habersiz yaşayan Ivonne, Molina ve Gardel'in kaderlerini adeta görünmez bir bağla birleştirir.

ÜÇ ARZU

Değerli izleyenler, izin verin de bu küçücük fasıladan, bir anlığına lafı toparlamak ve kader bir kez daha Ivonne, Molina ve Gardel'i bir araya getirene kadar biraz zaman geçmesi gerektiğini söylemek için yararlanayım. Kader genellikle ısrarcıdır. Ne denli devasa görünürse görünsün kentler de birer karınca yuvasından farksızdır. İnsanlar özel bir anda belli bir günde tanıştıklarını sanırlar ama farkına varmadan ya da belki de anımsamadan da olsa rastlaşmış olmaları vakidir. Bir spot ışığında bu sahnede yürürken şimdi beni burada görüyorsunuz ve muhtemelen beni anımsamıyorsunuz. Ama beyler bayanlar, bir şekilde daha önce tanışmış olmamız ne kadar da olası. Böyle işte. Ellerin ilk tokalaşmasında dostluklar başlar, bakışlar ilk kesiştiğinde duygusal ilişkiler, evlilikler kutlanır, adamın biri tanımadığı birinin midesine silahı dayar sırf bakışını beğenmedi diye... Ve hepsi de bir keresinde ya aynı tramvaya ya da asansöre binmiştir, aynı bara girmiştir ya da basitçe pek çok kereler aynı sokaktan geçmiştir. Bu küçücük karşılaşmalar ve yanlış anlaşmalardan menkuldür işte tarih denen şey. O zaman, Molina ve Gardel'in neredeyse hayatlarına mal olan Alvear'la Callao'nun o uğursuz köşesinden çok uzun yıllar önce tanıştıklarını söylemek gerek.

Juan Molina'nın kamyonundaki aynaya Zorzal'ın portresi asılmadan önce, hayranlığın etkisiyle o çarpık

sırıtış ona bulaşmadan çok çok önce, Molina daha tango şarkıcısı olma hayalleri kuran küçücük bir çocukken, talih Gardel'i bir kez karşısına çıkarmıştı. Ama biraz sabır. Öncelikle o ilk karşılaşmaya gitmemiz gerek. İlkin küçük Juan Moliña'yı tangoda ilk adımlarını atmaya sevk eden koşulları göreceğiz.

İKİ

1

Juan Molina La Boca'da, Brandsen Sokağı'nda bir kiralık evde dünyaya geldi. Adeta Tiran, Adriyatik ve İyon Denizi kıyılarından bir doğal afetle kopan toprak parçaları dünyanın öteki ucundaki en unutulmuş dere kenarına sürüklenmiş gibi Kalabriya, Sicilya, Napoli karması o küçük İtalya'da büyüdü. İlk adımlarını burada attı, daha doğrusu ilk melodilerini burada mırıldandı. Müziğe olan doğal yeteneği daha dünyaya gelmeden belliydi. Annesi kırsal alana özgü katılıklarla yetişmiş bir İspanyol kadınıydı, yani dikiş dikerken, yemek pişirirken, asmaların altında *mate* içerken ve hamile olduğunu öğrendiği vakit elleri belinde heyecanla şarkı söyleyen küçümen bir kadındı. Ve denebilir ki, rahmin ılık korunağında dertop olmuş ufaklık, tekmelerle annesinden şarkı ister ve ancak bir Galiçya melodisinin tatlı nağmeleri kulağına geldiğinde keserdi tekmeyi. Juan Molina konuşmaya başlamadan şarkı söylemeyi öğrendi. Bir şarkıyı bir kez dinlemesi, sözlerle ezgiyi ezberlemesi, tek bir hecede, tek bir ezgide dahi hata yapmadan söyleyebilmesi için yeterliydi. Zaman içinde Juan Molina okul korosunun, San Juan Kilisesi'nin solisti oldu, La Bocalı anarşistler bile onun müptelası olmuştu. Cemaatin akın akın geldiğini gören Barracas'ın Santa Felicitas ve Santa Lucia kilise bölgeleriyse onu koroya almak için çekişip dururdu. Sadece La Boca'da yaşıyor olmak dahi, tango tutkunu olmanın ma-

nasını bir an için göz ardı etsek bile, herhangi bir delikanlının tangoya doğal eğilimi olmasına yeterli nedendi. Bununla birlikte, Juan Molina'nın hayatında, bu gizemli ve her şeyden öte erkeksi meselenin bir parçası olmasını kaçınılmaz kılacak tesadüfi bir olay vardı: Erkekliğin hakkını vermek zorunda kalmıştı ve bu sıfatı ona bahşeden de tangoydu.

Nehrin karşısındaki ufukta güneşin kaybolma saati. Juan Molina tepeden tırnağa çamur içinde ve dizleri sıyrıklarla dolu, dar patikayla fabrika barakalarının ortasındaki terk edilmiş arazide yaptıkları, tıpkı akşamüstü kadar uzun süren bir futbol maçının ardından eve doğru yürümekte. Sarmaşıklarla kaplı tel örgüler boyunca ve Santa Rita'yı yoldan ayıran yabanıl otlar sırasınca yürürken bitkiden duvarın gittiği daracık bir sokaktan bir kadının çaresizlik dolu haykırışlarını işitir. Oyalana oyalana köşeye gider ve keskin dönemeçte korku içindeki o yüzü görür. Genelde o dar yolun ortasındaki gizli saklı kasvetli ufarak bir mezbeleliğin kapısında dikilen kızlardan biridir, kızın bileklerine son derece irikıyım ve kocaman, ayrıca kruvaze ceketli bir adamın bastırmakta olduğunu görür. Adam tek eliyle bir yandan kadının bileklerine bastırırken öbür eliyle de bir ters bir yüz yanaklarına vurur. Kızcağız kımıltısız, bağırıp ağlamak dışında tek bir şey yapamaz. Atılan tokatlar, sessizlik ve çekimserlik ürünü korku ve kayıtsızlığa toslar, kapalı panjurlardan yankılanır. İleride göreceğimiz gibi Juan Molina için bu tanıdık bir sahnedir. Elini kaldırmış olan kişi yabancı da olsa babasından onca iyi tanıdığı bu duruş onda öfke benzeri bir duygu yaratır. Ve yerdeki taşların kanla ıslandığını gördüğü anda o bir metre elli santimlik çocuk başına aldırmadan işe karışma zamanı geldiğini hisseder. Akşam vaktidir, sokağın birinden bir köy *milonga*'sını anıştıran gitar tıngırtıları gelir. Gitardan çıkan o sert akorlardan alır yabancıya saldırma cesaretini. Yerden kırık bir kaldırım taşı alır, saklandığı yerden çıkar ve görülmez bir basgitarın çaldığı ritmin üzerinde kararlı adımlar atarak şarkısını söyler:

Demek sen efelerin efesi
çıkmaz sokağın azılısı
şamarları indiren
tokatları aşkeden
kadınlar karşında oldu mu.
Demek sen pezevenk
bir mahalleden öbürüne
ünü giden başbelası
derler ki işin gücün
marizlemekmiş hatunları.

Denebilir ki görevi ifa eden bu sözler olur; adam birden kadına vurmayı keser, başını omzundan arkaya çevirir ve boyunun hizasından bu meydan okuyan tona tam ters tiz sesin geldiği yönü arar. Kimseyi göremeyince, aşağı bakar ve orada, gözlerinin hizasında değil de kemerine gelen ve gölgesinin altında kırık bir kaldırım taşını sallamakta olan çocuğu görür. Juan Molina, incecik bir bıyık ve ürkütücü kaşlarla bölünen o yüzü görüverdiğinde üzerine sökün eden paniği pek de saklayamaz; bu çılgınlığa onu neyin ittiğini sorar kendi kendine. Ama iş işten geçmiştir artık. Adam gülümseyerek hüküm veren bir ses tonuyla ona yanıt verdiğinde kulağına çalınan ve ona cesaret veren bir gitar vardır:

Amanın nasıl da korktum
bak nasıl titrer elim
n'aparım ya vurursan bana
hey oradaki boyu paçasında
halis mulis pantolonumun
dalga geçerim sanma
ama bu işi çözerken ben
ayakkabımı bağlayıver sen.

Beriki şarkıyı bitirir, yana doğru tükürür ve sanki hiçbir şey olmamış gibi bir eliyle kızın ense kökündeki saçları tutar, diğer yumruğunu da burnundan akan kanın ku-

ruyup kaldığı ağzına indirir. Juan Molina durup bir kez daha düşünse bunu yapmazdı. Ama düşünmez; küçük düşmekten ötürü gözü kararmış bir halde adamın baldırlarına sarılır ve bacağından kan gelesiye elindeki kırık kaldırım taşıyla yüklenir. Neye uğradığını şaşıran adam çektiği acıyı gizleyerek adeta üzerindeki acemi biniciyi fırlatıp atan bir at gibi çocuğu kaldırım taşına yuvarlar. Kadını sarhoş gibi sağa sola sendeler bir halde öfkeden çılgına dönmüş bir hareketle bırakır, sonra kendi etrafında dönerek Molina'nın yerde yatan bedenine atılır, bir de bakar ki bacağından oluk oluk kan gelmektedir. Sanki yaralarından ziyade çocuğun pantolonuna attığı kesikten ötürü daha çok endişeliymiş gibi görünerek, "Benim pantolonumu kestin," der, dediğine inanmakta güçlük çeker bir sesle, elini ceketin cebine atar ve bir çakı çıkarır, bir yandan da tekrarlar: "Sen pantolonumu yırttın."

Juan Molina, adamın inci gibi dizili mango yapraklarını bir hamlede tek eliyle koparırken kendine doğru gelmekte olduğunu görür. Düşünmek için bir fırsat daha verilmiş olaydı o saat basar giderdi oradan. Ama bunun yerine keskin kaldırım taşına sarılır ve berikine yüklenmeye başlar. Adam Molina'yı yarı beline kadar yukarı kaldırınca burun buruna kalırlar. Cesaretini toplamaya çalışadursun Juan Molina, nereden geldiği belli olmayan şırrak diye bir şamar sesiyle irkilir. Birden adamın üzerine bir alay tekme tokat ve patırtıyla hakaretler yağmaya başlar. Saldırıya geçenin adamın elinden kurtarmak istediği kadın olduğunu anlaması zaman alır. O tekme tokat yağmuru altında Molina, şişlik ve morlukların arasından güçbela yüzünün çizgilerini seçebildiği kızın öfkeden deli gibi şarkı söylediğini işitir:

Eğer korumak istersen
biraz olsun sağlığını
aklından bile geçirme sakın
sevdiceğimin kılına dokunmayı

mezarımı çiğner ancak
dokunan her kim olursa
bu melek yüzüne
onu savunurum dişe diş
tırnaklarımla yüreğimle
dövüşmem gerekirse eğer
boyun eğeceksem eğer
sen istedin diye değil
ben zaten eğildiğimden.

Tam ikisi aralarında onu linç etmek üzere oldukları anda, uzaklardan gelen gitar sesi susar ve birden silahını doğrultmuş bir polisin bağırtısı duyulur. İşte o zaman Molina rahat bir nefes alır, bu ücra patikadan alkışlarla devam eden bir coşkun tezahürat kopar. Gözaltına alınıp götürülürken o alkışların kendisine değil gitariste ithafen olduğunu bilmesine rağmen bir "teşekkür" mırıldanmadan edemez.

Üçünün de sonu karakolda biter, bir bankta oturup ifade vermek üzere yetkilinin kendilerini çağırmasını beklerler. Bacağındaki kanaması dinmeyen adam ilk önce çağrılır. Molina, kızla yalnız kaldığında bir an bakışları karşılaşır ve birkaç saniye öylece kalakalırlar. Derken, çocuk uzak ve kaçamak bir minnet belirtisi sezer gibi olur, bir tevekkül bakışı... Ancak o zaman işte Molina yumruklarla tipi kaymış durumdaki bu kızın hayatını kurtardığını, tutsak âşık numarasıyla onunla adamın arasındaki dövüşe karışmamış olsa sevdiceği denen tipin kendisini çoktan çakıyla kesip biçmiş olacağını anlayıverir. Ve elmacıkkemiklerindeki şişliklere rağmen gözkapaklarını açık tutmaya çalışan o kadına bakarken, Juan Molina sonsuz bir merhamet ve kelimelerin ifade etmekte kifayetsiz kalacağı bir minnet hisseder.

2

Juan Molina, kilise korosunun, bir tango tutkunu olarak kaderinin peşinden gitmesini engelleyen bir çit, bir engel olduğunu o gün anlamıştı. Bu doygunluk, bıkkınlığa ve önüne geçilmez bir uyuşukluğa dönüşmüştü. İlahileri, Ave Mariaları, Noel şarkılarını ve Aşai Rabbani ilahilerini söylerken handiyse gözlerini zorlukla açık tutabiliyordu. Hele bir bakalım şimdi ona, kollarını isteksizce kavuşturmuş, ayakta, kendini vaaza teslim etmiş, şarkı söyleme sırasının gelmesini bekliyor... O gün özel olarak kaderinin tango olduğunu düşündüren bir tuhaf olay olur. Rahibin, İsa'nın duasını etmesini beklediği sırada, herhalde sıkıntının etkisiyle, papazın birden duayı unuttuğu için ikircikli kaldığını sanır.

"Ey Tanrım," diye geveler ağzında.

Cemaat kendi arasında bakışır.

Bir kez daha nafile yere, "Ey Tanrım," diyecek olur.

Derken birden papaz, kürsüden bir dansçı maharetiyle iner aşağı. Bir projektör ışığı onu izler. Kolları açık, yüzünde yarım bir gülümsemeyle ışık konisi eşliğinde koronun önünde bir ileri bir geri gider gelir. Külhanbeyi gibi ve babacan bir adımla omuz atkısını düzeltir ve şarkıya başlar:

Ey Tanrım! Kabarelerde
senin adınla çıkarız sahneye
ilham perileri eşlik etsin bize

tüm güzelleri itaat etsin sana
cümle kuzeyin de güneyin de,
tangomuzu bizden esirgeme
çünkü yarın... çünkü yarın
kim bilir neler olur bilinmez...

Ve şimdi projektör benim üzerimde. Baylar bayanlar işte şarkı söyleme sırası bana geldi; bu orta halli sunucuyu, idare etmeye çalışan, şarkı için özellikli bir sesten yoksun olsa da en azından söyleme becerisine sahip yaşlıca konuşmacıyı af buyurun. Beyler bayanlar izin verin de Juan Molina'nın şaşkın gözlerle ne gördüğünü şakıyayım;

Ve birden ayinde
sohbete dönüşür tören
mırıltı olur sessizlik
ve çatık kaşlar gülümser.
Org iki dörtlük ölçüyle
başlamadan çalmaya
dindarlar teker teker
kalkarlar dans etmeye.

Peder kilisenin kemerini gösterir ve adeta sessiz bir düzene cevap verircesine org, söylediğim *milonga*'nın ritmini hızlandırır. O zaman ben de, semavi sesleriyle koro yaparak bana eşlik eden çocukların karşısında parıldayan krom mikrofona yaklaşırım.

Ve İsa
çarmıhında
halka ritim tutar
sakalını sallayarak
dansı izleyerek
kilisenin kasvetli ışığında.
Bırakın Gardel'i Le Pera'yı
haşin gözlerle bakan rahip
kendinden emin yakışıklı

başıyla davet eder
bakireciği dansa
dans ettikçe eder
cüppesini kaldırır
ve kız onu toplar eline
gösteri yaparlar birlikte
kısa ve kırık adımlarla.
Ve itirafhanenin loş ışığında
aşklarını itiraf eder
doktorun hanımıyla
gazeteci İtalyan Vitorio.
Bunca kargaşa arasında
okurken tespih duası
ihtiyar bir kadın
araklar mangırları
cukkalar cepkenine
yardım sandığının içinden.
Kutsal zeminde dans eden
cemaat beklemez artık cenneti.
Ve İsa
çarmıhında
sallayarak sakalını
bakar solgun ışığa
katılır halkın şarkısına
bu kutsal milongaya.

Org sesi kesildiğinde, kemerden aşağı inen ışıklar söner. Bir an her şey loşluk içinde kalır ve sessizlik hüküm sürer. Juan Molina koroda gözlerini ovuşturur ve yeniden görmeye başladığında, rahibi platformunun üzerinde, ellerini kürsünün üstündeki sakınganca birbirine kenetlemiş vaziyette her zaman olduğu gibi İsa'nın duasını okurken görür. Benim sunucu olarak bu kutsal ortamdaki alışılmadık varlığımı ararcasına başını bir sağa bir sola çevirir, ancak kimselere görünmeden ışıkların değişmesiyle uçup gitmiş çoktan perdenin arkasına geçmişimdir. Ve orada banklarda cemaat diz çökmüş duasını mırıldanmaktadır.

Henüz kısa pantolonla gezen bir çocuk olarak, işte o gün Juan Molina tangonun kaderi olduğuna karar vermişti. Sadece bildiği şarkıların değil, *Tango*'nun kendisinin. Hakiki erkek adamlar için yaratılmış o evrenin... Bunun için iyi bir sese sahip olmak yeterli değildi. Şarkı söylemek de. Tango varoluşla bir çeşit yüzleşme, hayatın karşısında dimdik bir duruştu; giyim-kuşam, konuşma, sigara içme ve hatta yürüyüş tarzıyla beraber. Ne atletik ne de dans için özel bir vücut yapısına sahip olmak gerekli değildi; dolayısıyla da güney mahallelerinin en meşhur dansçısı Tabano Flores'in tipi bir tapiri andırıyordu, yüz yirmi kiloydu, yarım yüzyılı devirmişti ama buna rağmen Colón'un baş balerini bile onun yaptığı tango adımlarını, çizdiği sekizleri, döne döne yaptığı ustalıkları taklit edemezdi. Tango, ne La Boca'da yaşayan İtalyanların yaşlı ve çoluk çocuğun söylediği ağızdan ağıza dolaşan şarkılarla açık havada dans ettikleri bayram eğlencelerine, ne de duyguların etkisiyle yanıklaşan seslerle söylenen Çingene müziğine; üslubu babadan oğula geçen flamenko gitar virtüözlüğüne benzerdi; tango ailevi bir kalıt değildi, tam aksine bir yasak elma, küçük kafe barlarda gizlenen bir sır, kabarelerde, batakhanelerde, toplanılan evlerde vaaz edilen bir İncil'di. Üstelik çarpık sırıtışı, kıvrık ve kısa kenarlıklı şapkasıyla bir papası, bir kutsal pederi vardı. Ama her şeyden öte tango, kadınların sahip olduğu gizemi çözme hayaliydi. En azından Molina öyle olduğuna inanıyordu. Ama tartışmasız olan bir şey vardı: Tıpkı *milonga*'ların girişlerindeki tabelaların söylediği gibi onaylama, kabul görme hakkını sürekli elinde tutan, devamlılık dayanıklılık isteyen riskli bir dünyaydı ve o dünyaya hiç şüphesiz kısa pantolonlu olma rezilliğinden mustaripler alınmazdı. Bir kadını savunayım derken ölümün eşiğine geldiği o gün, o anda sonsuza kadar ruhuna yerleşen, içine işleyen o kararlılığa damgasını vuracaktı. Sesi kilise korosuna göre değildi.

3

Hakkında pek az şey söylenebilecek bir Latin Amerikalı olan, hamuru çok katı yoğrulmuş Juan Molina'nın babası eve sabaha karşı sarhoş ve kim bilir niye öfkelenip gelmişti. Sırf alışkanlıktan ötürü tüm ailenin içinde yaşadığı yegâne odaya adımını attığı anda kemerini çıkardı ve at kamçılar gibi oğlunun körpecik sırtına hiç yoksa yirmi kırbaç indirdi. Yalvarmanın durumu daha beter bir hale getireceğini bilen annenin ve ağabeyin çaresiz bağırtıları karşısında Juan yıkılmadan şerefini korumaya çalıştı. Ama yapamadı. Ancak ruhunun yeterince yatıştığına kanaat getirdikten sonra babası onu bıraktı, kemerini yerine taktı ve yatağa devrilerek derin bir uykuya daldı. Uyandığında her zaman olduğu gibi hiçbir şeyi hatırlamıyor olacaktı. Akşamdan kalmalığın geçici hafıza kaybı onu suçtan muaf kıldığından hiçbir şey olmamışçasına her şey eski haline döndü. Ancak Juan Molina ortalıkta yoktu. Çarçabuk üstünü giyinmiş, tek kelime etmeden çıkmış ve nehir kenarına kadar yürümüştü.

Dönemeçsiz, dümdüz küçük yolunda kafası öne eğik, elleri ceplerinde ve sırtında zonklayan bir acıyla dişlerinin arasından hafiften şarkı mırıldanıyordu. Juan Molina her daim şarkı söylerdi. Ruhu sakin ve mutlu olduğunda anlamlarına bakmadan küçük *milonga*'lar ya da Kalabriyalılarla Napolililerden duyduğu İtalyanca *canzonetta*'lar mırıldanırdı. Ama beri yandan sıkıntılı olduğundaysa, Vaccarezza

veya Contursi'den tangolar söylerdi. Mantık yürütme tarzı, etrafıyla ilişki kurma biçimi şarkılar vasıtasıyla oluyordu. Gayri ihtiyari ruh halini tarif eden sözlere sahip şarkıları söylemesine kendisi bile hayret ediyordu. Paseo Colón'un kemerleri altından kuzeye doğru yürürken, birbiriyle bağlantısını kurmaksızın "Eski Kemer" şarkısını söyleyedurur. Usuldan ve avare yürüyüşü sırasında, bakışları derin düşüncelerin içinde yitip gitmişken babasının öfke nöbetlerine tahammül eden annesini düşünür ve fark etmeden, "Benim zavallı sevgili annem" şarkısını mırıldanır. Kısa pantolon ve uzun adımlarıyla, düşüncelerinin melodilerine ve sırtını yakan henüz taze acının içine gömülmüş vaziyette Paseo de Julio'dan aşağı iner. Tıpkı tan vaktinde neye uğradığını şaşıran bir sarhoş gibi, hazin görünümlü o batakhanelerin önünden her geçişinde, durup ayakkabılarını bağlarmış gibi yaparak gözucuyle içeri bakıverir, adeta denizcilerin sise baktıkları gibi, barlardan eğilen akşamdan kalma kadınların gözlerinde tangonun bir önceki geceden bıraktığı kalıntıları keşfetmek istercesine... Daha ileride, Independencia'ya kadar kıvrılır, bulvarı verevine geçer ve farkına varmaksızın Congreso'ya kadar Mayo Bulvarı'ndan gider. Birden dünya değişir, burada, gözlerinin önünde Tbrtoni beliriverir, cam çatısından giren güneş ışığıyla pırıl pırıl, aydınlık bir katedral izlenimi uyandıran azametli kafe Tbrtoni. Burada, mermer masalara oturup âdet yerini bulsun diye sarf edilen "dinleyin üstadım"la konuşmaya başlayan ve Türkiye'den getirilmiş tütünle elle sarılmış Bis marka sigaralar tüttüren, sanki onları hakiki birer padişah yaparmış gibi, müdavimler sabahı aylaklıkla geçirmektedir. O zaman işte Juan Molina, kaşmirden takım elbiselere, gıcır gıcır parlayan pabuçlara, ipekli gömleklere bakıp bütün bunlarla kir pas içindeki ayakkabılarını, utanç verici kısa yün pantolonunu ve kolları çoktan kısalmış hırkasını karşılaştırmadan edemez. Birden mahalleye geri dönme isteği duyar içinde ama babasının La Boca sokaklarında fellik fellik onu aradığını aklına getirir getirmez bundan cayar. "İyi çocuk" şarkısını mırıldanarak Tortoni'den ayrılır.

...varsa yoksa kendinden bahsedersin
İngiliz tütünü içersin
Sarandi'de gezersin
Favorileri Rodolfo gibi kesersin
ne hanımevladısın sen
Kırmızı kravat boynunda
dansçı geçinirsin kabarelerde
manda yalamış saçınla
kurnaz geçinirsin
zavallı bir serserisin sen.

Son mısrayı henüz bitirmemiştir ki birden susar. Florida Sokağı'nda, tam burnunun önünde rüyalarının sarayı durmaktadır: Max Glücksman dükkânı. Salonun ortasında, adeta bir güneş sisteminin merkezindeymiş gibi sabit duran kuyruklu Steinway piyanoya büyülenmişçesine bakar. Etrafında, görünmez tellerle bağlı havada yüzen kontrbaslar, kemanlar, klarnetler ve o zamana kadar varlıklarını dahi bilmediği diğer enstrümanlar vardır. Değerli ahşaplardan ve parlak bronzdan yapılmış bu evrenin çekim kuvvetinin etkisiyle içeri girer. Yanlış bir hareketin ani bir kıyamete neden olacağından ürkerek yürür; birden, bu dünyanın unutulmuş bir diyarında dikkatini celbeden şey donakalmasına neden olur. O zaman işte İngiliz piyanoları, Alman kemanları, İtalyan çelloları kayboluverir ortadan. Uzak bir köşecikte kaybolmuş, sönmüş ve münzevi bir yıldız gibi bir Latin Amerika gitarı dikine durmaktadır. Hiçbir özelliği yoktur. Dolayısıyla, her şeyden arınmış sadeliğiyle öne çıkmakta olduğu söylenebilir. Juan Molina yaklaşır, işaretparmağını uzatır ama dokunmaya cesaret edemez. Arkasından biri seslenir:

"Nasıl yardımcı olabilirim?"

Sorunun kendisine yönelik olduğunu anlaması zaman alır. Omzunun üzerinden geriye bakar ve böyle kibar bir satıcıyla karşılaşması ona kuşkulu gelir. Kendisiyle hiç kimse daha evvel böylesine saygılı konuşmamıştır. Ne cevap vereceğini bilemez.

Satıcı, parlak bir gülümsemeyle, "Belki de delikanlı onu bir denemek isterler," deyiverir, bir yandan da sapından tuttuğu gitarın tek hamlede maharetle önünü çevirir. Çocuk daha lafı toparlayamadan o devam eder:

"İndirimde."

Juan Molina cebindekilerin toplamının indirim fiyatına erişebileceğinden şüphelidir; buruşmuş bir sigara, bir avuç bozukluk mangır, bir tutam tütün lifi ve en kıymetlisi de nazarlık niyetine taşıdığı boş bir silah kapsülü. Buna karşın teklif çok cazip gelir. Belki de bu, bir gitarı ellerine almak için yegâne fırsatı olacaktır. Korkarak alır eline, bir tabureye oturur, baldırlarına doğru eğilir ve gitarı okşar. Bas telini tıngırdatır ve kulağını ahşabın üzerine yaslar, sanki gövdenin titreşimini algılamak istercesine ama daha ziyade ona sarılmak için bir bahaneyle... Adeta bu duygusal sahnenin hiç sona ermemesini istercesine gitara sarılır. Oysa o ana kadar gitarla şarkının aralarında doğal, kendiliğinden bir ilişki içinde olduğunu sanıyordu. Teli bir kez daha tıngırdatır ve çalmayı bilmediğini ancak o zaman fark eder. Gitara daha da kuvvetle sarılır, yüzünü cilalı sırta gömer, bu kez bastırılmış ağlamasını saklamak için. Ne ondan bir ses çıkarabilir ne de dişil doğasını zaman içinde çözebilecek kadar ona sahip olma şansı vardır. Ve böylelikle gitarın biçimli bedenine sıkıca yaslanarak, umarsız bir tango mırıldanmaya başlar:

Ah bir soluk verebilseydi
ahenkli bir nota bilseydi
acemi beceriksiz ellerim
ustası olsaydı sanatının
sana dokunabilmenin.

Narin bedenine sarılmış
milongacı bu naif
okşar güzelliğini
bakar, bilmez ne yapacağını
yakarıp arzular sadece
gün gelip yarenim olmanı.

Erkekler de ağlar işte
bir güzelin omzunda
ama bil ki kızıyorum sana
nasıl başlanır bilmem diye
n'olur anla beni tatlım
yeniyetme bir güvercinim
bilmem nasıl kanat çırpılır.

N'olur hayır deme bana
sevgini esirgeme benden
gün gelir de ey sevgili
kimsenin olmadığı kadar
nasıl da anlar seni bu eller.

Kim bilir ne zaman, nasıl
ama yeminle elbet bir gün
gelirim üstesinden
bitmez bu iş burada
biliyorum günü gelince
bir mum ışığında
boyun eğeceksin sen bana.

Satıcı, çocuğun içsel muhakemelerinden bihaber şöyle der:

"Aynı zamanda, tek imzaya senet de veririz. Bugün alın gelecek ay ödemeye başlayın."

Bunun üzerine Juan Molina yüzünü usulca gitardan kaldırır, hırkasının kollarıyla gözünü kurular, gitarı elinden bırakmadan kapıyla arasındaki mesafeyi ölçerek ve önüne çıkacak engelleri hesaplayarak doğrulur.

"Tamam, alıyorum,"

Henüz lafını bitirmeden gitarı koltuğunun altına kıstırdığı gibi koşarak çıkar. Önce kollarını açıp önüne fırlayan satıcıyı atlatır, sonra bir kaidenin üzerinde duran parıl parıl bir akordeonun üzerinden hoplar, piyanonun kuyruğunun etrafından dolanır ve nihayet ardına kadar açık halde onu bekleyen kapıya varır. Peşinden gelen dükkân sahibi-

nin bağırtıları kulaklarında, kalabalığa doğru koşar. Florida'yı dolduran insan selinin ona yararı dokunur, kısa boyu, küçümen ve ele avuca sığmaz hali yeşilliklerin arasında bir yabani tavşan gibi kendine yol açmasını sağlar. Tam Viamonte köşesine varmak üzereyken nereden çıktığını anlamadan tam karşısında bir polisin beliriverdiğini görür. Bir saniyelik zaman dilimi içinde Primera'nın hücresini geçirir aklından, oğlunun bir hırsız olduğunu karakolda kabul ettikten sonra babasının kapılacağı öfke ve aşağılanmayı düşünür, annesinin haykırışlarını, komşuların yorumlarını ve bir kez daha sırtına inen kayış kırbaçları duyar gibi olur. Tam bu sırada onu bileğinden yakalayıveren polisin elini hisseder. Mücadele etmeden teslim olacak değildir ya. Güveneceği tek şeymiş gibi gitara sımsıkı yapışır, ağzını olabildiğince açar ve var gücüyle ısırır. Polisin serçeparmağını bir köpek kararlılığıyla ısırır ve çekeler. Birdenbire nasıl olduğunu bile anlamadan serbest kalmıştır ve yine koşmaktadır, adamın serçeparmağının ağzında olmadığına emin olduktan sonra koşusuna devam eder. Corrientes'e geldiğinde bitap bir halde durur ve peşinde kimse olmadığını görür. Ama elindeki gitar neredeyse hapishane kıyafeti gibi onu fazlasıyla ele veren bir ganimettir. Kafasından büyük puntolu üçüncü sayfa haberleri geçer, "hırsızlık, saldırı, devlet memuruna saldırı", kendini ücra mı ücra Ushuaia'da bir yandan taş parçalarken "kodes" şarkısını söylerken gözünün önüne getirir;

uzun yıllar yattım koydular beni iğrenç mapuslara
iyiliğime mi kötülüğüme mi... bir gece saldılar sonra...
sürtüp durdum sokaklarda yuvarlandım sağda solda
bir tabak çorba için girdim ne çok kuyruklara
tan ışıkları ağır ağır yakaladı beni kapı aralıklarında.

Juan Molina polisin rapor vermiş olduğunu ve onu aradıklarını düşünür. İlk yapılacak şey gitarı daha sonra almak üzere bir yere bırakmaktır. Bir o yana bir bu yana bakar ve derken boş bir araziyi dolduran dikine ilan tahtalarını görür.

Kimsenin kendisini görmediğinden emin kararlı adımlarla yürür, iki ilan tahtasının arasındaki boşluğu kontrol eder ve öte yanında bir kum tepeciği görüverir. Bir adım geri çekilir, atışını ayarlar ve gitarı tepeciğin öte yanına geçecek şekilde hızla fırlatır. Köşeciği kontrol eder ve gitarın tam yerine, hiç zarar görmeden yatay olarak oturuverdiğini görünce derin bir nefes alır. Sonra yola döner, sıçrar, çitlere tırmanır, bir-iki çevik hareketle öteki taraftadır artık. Onu saklayabileceği ve güvende tutabileceği bir yer arar. Yerde üst üste yığılmış birtakım plakalar vardır. Onları birkaç tuğlayla yerden yükseltir ve ve suç delilini altına saklar. Sonra yoluna devam eder ve onun tepelerden indiğini gören yoldan geçenlere bakmadan ıslık çalarak yeniden yola varır.

Gece olmuştu. Juan Molina çözemediği bir ikilem içindeydi. Her geçen saat ateşi daha da körüklüyordu ama geri dönme fikri onu dehşete düşürüyordu. Ancak o kaçınılmaz kararı vermekte ne kadar gecikirse sonuçların da o kadar zalim olacağını biliyordu. Kim bilir bu saatte evde ne tür bir hengâme kopuyordu. Babasının bağırtılarını ve annesinin sessiz gözyaşlarını ve küçük erkek kardeşinin korkudan avaz avaz yaygarasını sadece aklından geçirince bile tek istediği asfaltın içinde eriyip yerin dibine girmek oluyordu. Geri dönmeme fikrini benimsedi yeniden. Ama annesinin –en kara senaryoları çizen annesinin– gerginliğini şimdiden görebiliyordu. Öte taraftan sahiden gidecek bir yerinin olmaması da bir diğer kaçınılmaz gerçeklikti. Gün boyu yürümüştü, midesi bomboştu. İç organları gurulduyordu, açlıktan ziyade korkudan iki büklümdü. Daire çizerek yürümüştü. Yuvasından uzaklaşmama içgüdüsüne sahip bir at gibi her seferinde Corrientes'e dönmüştü. Ama bu kez Esmeralda'dan saparken ilk kez onu gece gözüyle görüyordu. Derin düşüncelere daldı. Sanki bir ordu dolusu sahne donanımcısının eli değmiş gibi Juan Molina merkezin özenle hazırlanmış ışıklarını gördü. Tangoyu duydu. Orkestralar daha henüz çalmaya başlamamıştı ama tango duyuluyordu. Işıklarıyla birbiriyle yarışan kabarelerin korunaklarında, içlerine tayt giyen kadınların indiği Ameri-

kan kabriyolelerinde, çıplacık baldırlarda, boyalı ağızlardan sonsuza kadar uzayan sigara ağızlıklarında, "kötü" kızlar avlamaya çıkan "iyi çocukların" takım elbiselerinde, etobur bakışlar karşısında yüzü kızaran "iyi" kızlarda, Cordon Rouge ya da Qlicqout'un hıncahınç dolu kapı ayazlarında, köşe başlarında alınıp satılan o beyaz gizemli tozun durduğu küçük şişelerde, tütün ve şampanyadan yapılma ve sanki bir bandoneonun körüklenmesiyle üfüren rüzgârın harmanladığı o kokuda, Corrientes'in her bir kaldırım taşında, her şeyi içinde barındıran görünmez bir varlıktır tango. Juan Molina küçümen yapısıyla, manzaranın görkeminin etkisiyle daha da ufalarak şimdi "Corrientes ve Esmeralda" şarkısını söyler:

Köşe başlarında delikanlıların havası söner
yanlarından bir züppe geçiverdiğinde
ve sana cila çeker gözüpek çeteler
bin dokuz yüz ikiler, o vakitler...

Buenos Aires'te sefil bir batakhane
karıştırırlar birayı cin fizle
kumar *döner iskambil, piyango*
grappa ayyaşları ve içkiden delirenler.

Bulunduğu yere çakılmış gibi, onun için ölçülemeyecek kadar büyük, koskocaman olan bu evrenin içinde, herkesin fark etmeden önünden geçtiği bir insanın isyanıyla, sanki hiçten de beter olma durumuna direnmek için, var gücüyle şarkısını söyler Juan Molina.

Real Academia'dan önde gelir Odéon
Royal Pigalle'de çınlarken tangolar
açlar ordusu bir umut son eli oynar
mahalleye giden tramvayı beklerken.

Retiro'nun öte yakası kuzeyde Esmeralda'dan
güzel Fransız kızları düşer sokağa

karşılarına çıkanla bir yolculuk yapmaya
sakınarak aynasızlardan polisten.
Senin mahallende bir gün o havalı güzel
Lennig'in yalan söylediği beyaz Latin
köylü işi bir elbiseyle üzerinde
belki de tanışırdı trajedilerin adamıyla.

Kim bilir, sözlerin gümbür gümbür hali meleksi ses tonuyla tuhaf bir tezat oluşturduğu için mi, yoksa bir yer edinilmesi gereken bu dünyanın tam da ortasında var olma istediğinin bu kadar güçlü bu kadar saf dile gelmesinden midir bilinmez, bir grup insan Juan Molina'nın etrafında toplanıp dönmeye başlar. Birdenbire kalabalık, sayı olarak eşit, karşılıklı iki gruba ayrılır: bir yana erkekler, diğerine kadınlar; epey bir süredir "kötü" kızlara uğraşan "iyi" çocuklar küçük şarkıcının etrafında cümbüşlü bir dansa başlar.

Şiirlerdeki adın Carlos de la Pua
ve sadık dostundu zavallı Contursi
bu yerin yerlisi tüm delikanlılar
can atar benzemeye Carlos Gardel'e.

Buenos Airesli bu milonga şarkıcısı
en derin sevgisini sunar sana
en gariban hülyalı sözlerini
çok yaşayasın sen tangoyla.

Juan Molina şarkıyı bitirdiği anda bulunduğu yere birkaç metre uzaklıkta başka bir karaltı belirir; bunun, kendisini dinlemeye gelen yeni bir kalabalık olduğu fikrine kapılır. Ama birden bu doğaçlama koreografinin dağıldığını ve miniminnacık halinin üstünden neredeyse atlaya atlaya koşturduklarını görür. Derken bir bağırtı. Araba frenleri duyar ve insanlar adımlarını hızlandırarak Royal Pigalle'in kapısında toplaşır. İşte o zaman gözlerini kaldırır ve bir rüyada olduğunu sanır: Bir adım ötesinde,

herkese gülümseyen, selam veren, insanların elleri sıkan ve övgülere yanıt veren kişi Carlos Gardel'dir. Adeta haftalar boyu yürüyen bir hacının nihayet Mekke'ye varması gibi Juan Molina hesapsızca kolunu uzatır. Gardel onu eliyle yakalar, kendine doğru çeker ve alnındaki perçemleri okşayarak dağıtır. Ne olup bittiğini çok sonra anımsamayacaktır. Kim bilir karaltı ne zaman dağılmıştır. Kabarenin kapısında ne kadar zaman geçtiğini bilmeyecek halde şaşkınlıktan donup kalmıştır. O zaman daha öncesinde olmayan bir kararlılıkla, terk edilmiş araziye yürür, gitarı arar ve kendisini bekleyen şeyin ne olduğuna aldırmadan eve dönmeye karar verir.

Juan Molina babasının anında verdiği cezaya gıkını çıkarmadan katlandı. Şafak vaktinin kırbaçlarına şimdi bir de gecelerin kamçıları eklenmişti. Gömleğini çıkardı ve direnip karşı koymadan cezasının yerine getirilmesine izin verdi. Kayış sırtcağızına şırak diye inerken tek bir damla gözyaşı dökmedi, bir bağırtı olsun koyvermedi, bir inilti olsun çıkarmadı. Onu kararlılığından caydıracak hiçbir şey yoktu. Büyük günün gelmesini beklerken tek yapması gereken kendine sabır telkin etmekti.

O ilk karşılaşmadan sonra Gardel'in arabasının Molina'nın kamyonunun altında neredeyse pestile döneceği o güne kadar çok uzun yıllar geçecekti. Ama daha önce söylediğim gibi kader genellikle ısrarcıdır ve ileride onları yeniden bir araya getirecektir, trajedilerde her zaman olduğu gibi.

4

Şayet biri Juan Molina'ya kamyonun altında az kalsın ezip pestile döndüreceği o kadını daha önceden tanıdığını söylese buna dünyada inanmazdı. Mümkün olmadığından değil, onu görmüş olsa aklından çıkarmasına yeminle imkân olmadığından. Halbuki bellek dediğin böyle afaki bir şey işte. O günden itibaren o hazin, kayıp gözlerdeki maviliğinin, çiroz gibi bedenin, titreyen ve vücudunu güçlükle ayakta tutan upuzun bacakların Juan Molina'nın bir daha asla aklından çıkmamasının nedeni kim bilir, belki de yaşanan sahnenin gaddarlığıydı. Ama gerçekte ikisi de bunu anımsamıyor olmasa da Ivonne ve Juan Molina, birazdan göreceğimiz üzere daha önce tanışmıştı.

Ivonne'un büyük sırrından pek az kişinin haberi vardı. Bir Fransız fahişesi gibi para alır, Fransız gibi konuşur ve onlar gibi giyinirdi. Ama Fransız değil Leh'ti. Bununla beraber, söylediği yalandaki gibi doğma büyüme Parisli olmadığına inanmak neredeyse imkânsızdı. Gerçek adı Marzenka'ydı, Deblin'in kenar mahallelerinde doğmuştu. Bu pırıl pırıl masum genç kız Ivonne olmadan uzun yıllar önce melekler gibi şakır ve piyanoda memleketinin neşeli şarkılarını çalardı. Varşova tiyatrolarının sahnelerine adım atmaktı en büyük özlemi. Vistula Nehri'nin kıyısından bir adım öteye gitmemiş anne babasının heveslerini kursaklarında bırakarak, bir gün onlara geri dönüşü olmayan kararını açıklamıştı: Büyük kente gidiyordu. Varşova'nın bir

gece kulübündeki *Kokoşlar* takma adlı bale topluluğuna katıldı; gittiği o yerde, şarkı sözleri mırıldanarak ilk Fransızca kelimelerini öğrendi. Solist olmasına şuncacık kalmıştı; şirketin müdürünün ona müjdeyi vermesine ramak kala yoluna bir adam çıktı. Doğma büyüme halis mulis bir Fransız olan Mösyö André Seguin burnuna reddedemeyeceği bir sözleşme dayamıştı. Pek çok genç kadın gibi o da büsbütün harabeye dönmüş memleketinin manzarası karşısında, sanatsal temsilin vaatleriyle büyülenmiş bir halde avucunun içine cennet meyvesi düştüğünü sandı. Körpecik gözleri Güney Amerika'nın uzak Paris'inde mesleğinde ilerleme imkânı teklif eden sözleşme karşısında hayallerle ışıldadı. Mutluluktan o kadar gözleri kamaşmış bir haldeydi ki, içinden çıkmasının imkânsız olduğu bir dilde kaleme alınmış ve mahkûmiyeti anlamına gelecek bu sözleşmeyi doğru dürüst okuyamamıştı bile.

Polonyalı genç kız gemiden inip de ayağını Buenos Aires'e bastığı anda yolunda gitmeyen bir şeylerin varlığını sezdi. Korku içinde bir grup kadınla birlikte onu San Cristobal Mahallesi'nde, Deblin'deki evinden bile daha sefil, derme çatma bir meskene götürdüler. Kâğıtlarına el koyup öküz gibi tavırları olan ürkütücü bir madamanın gözetiminde, hesaplamaktan aciz olduğu bir süre boyunca, onu oracığa bırakıp kapadılar. Oda arkadaşlarının hiçbiri dilini konuşmuyordu. Yani hepsi başka başka diller konuşuyorlardı. Literatürde bu kapatılmaya "enselenme dönemi" deniyordu. Burada son derece belirli tek bir bir hedefi vardı: hâlâ menajerleri olan André Seguin'in bu mesken de olmasa hapse düşebilecekleri yolundaki savı nedeniyle katlandıkları bu sonu gelmeyecekmiş gibi görünen mapusluk yerine, çok daha mutluluk verici görüneceği kesin herhangi bir başka yer herhangi bir başka durum. Mösyö Seguin ilk sürgün nedeniyle burunlarının yeteri kadar sürtüldüğüne kanaat getirdiğinde, daha sonraki esaret için, kaldıkları yere gelerek yetkililer karşısında onların hamisi rolüne soyunmuştu. Büyük günün gelmek üzere olduğunu söyledi ve onları ikna etmek için de otuz iki dişini meydanda

bırakan bir sırıtışla yataklardan birine devasa bir bavul koydu, bariz bir beklenti yaratarak ağır ağır kaldırdı kapağını ve nihayet içindeki göz kamaştırıcı nesneleri sergiledi. Kızcağızların hayret dolu bakışları karşısında elbiseleri birer birer dağıtmaya başladı: Charleston modeli ipek elbiseler, hakiki gibi görünen inci gerdanlıklar, göz kamaştıran parlaklıkta topuklu pabuçlar, kadife kaplı şapkalar ve daha önce hayatlarında hiç görmedikleri türde bileklikler... O zaman işte bekleyiş ve kapatılmanın yaşattığı eziyet büyük oranda telafi edilir gibi oldu, o zamana kadar kandırmaca gibi görünen vaatler yeniden güç kazandı. Derken André kızcağızları hakiki birer artist gibi giyinip kuşanmış, hayallerine yeniden kavuşmuş halde bırakarak bir mesih gibi ayrıldı oradan. Polonya'dan gelen o gencecik kız önüne çıkarılan, çok garip bir "türlü" yemeğine benzeyen bu durumdan ötürü şaşkındı; sıvaları dökülmüş bir odanın içinde tıkış tıkış, kraliçeler gibi giyinip süslenmiş bir haldeydiler. Mücevherler, ipek ve tüllerle süslenip püslenmek, onu iliğine kadar emerek içini kemiriyordu. Hapislik hali bir müddet daha devam etti; beklenen an gelene kadar, haftalardan sonra ilk kez sokakların ışığını görüyorlardı. O zaman gruplar halinde ayrılarak, onları Royal Pigalle'e götüren üniformalı bir şoförün kullandığı lüks bir kabriyoleye götürüldüler. Polonyalı genç kız hayatında ilk kez bir kabare gördüğünde heyecandan gözyaşlarını zor tuttu; demek sonunda onca özlemini çektiği hayali gerçekleşiyordu. Sahneye baktı ve kendisini orada piyanonun önüne oturmuş şarkı söylerken düşledi. Perde ve halıları, lüks mobilya döşemesini, sular seller gibi akan Fransız şampanyasını inceledi, orkestranın çaldığı deliği gördü ve hevesi kursağında kaldı. Öyle ya canım vakit henüz gelmemişti, ama gelecek muhakkak, diye temin etti onu André. İlkin lisanla haşır neşir olmalıydı, oraları daha iyi tanımalı ve her şeyden önce insanlarla tanışıp kaynaşmalıydı. Müdür, bu uzun bacaklı ince belli Polonyalı genç kızda, onun mavi gözlerinde ve kırılacakmış gibi narin yapısında, zafer merakı ve lüks düşkünlüğünde onu ötekilerden farklı kılan bir şey

görmüştü. Ona öncelikli birtakım formaliteleri öğretmişti; nasıl oturup kalkması, sigara içmesi, konuştuğu kişilere nasıl bakması, kiminle konuşup konuşmaması gerektiğini yani. Şarkı söylemesine daha vakit vardı, henüz çok gençti ve başarıya giden uzun yolda her bir basamakta üstesinden gelmesi gereken sırları öğrenmeliydi önce. Onunla sürekli, el kol hareketleriyle ve Fransızca deyimlerle soslanmış bir İspanyolca'yla konuşuyordu. Ona eski adını ve memleketini unutmasını söyledi; bundan böyle adı Ivonne olacaktı ve Paris'in göbeğinde dünyaya gelmişti. Hiçbir şart altında Leh olduğunu açığa vurmayacaktı, en çok talep edilen şarkıcılar Fransız'dı çünkü, öyle demişti. Genç kız başlangıçta şaşkınlık dolu gözlerle baktı ona: El hareketlerinden başka bir şey anladığı yoktu. Ama gel zaman git zaman André'nin abartılı nutuklarından bir anlam çıkarmaya başladı. Sonra da birkaç kelime telaffuz edebildi ve derken cümleler kurmaya yeltendi. Şarkı söylemesine daha zaman vardı, öyle diyordu Fransız.

Royal Pigalle, hesapları Marsilya'daki karargâhla bağlantılı olan, Varşova'dan Paris'e, Lyon'a ve Atlantik'in öte yakasına Rio de Janeiro'nun, Santiago de Chile'nin ve Buenos Aires'in piyasalarına uzanan beyaz kadın ticaretinde kirli zincirin bir halkasıydı sadece. Plata'da yerleşmiş olan şubesi, Buenos Aires'in muhtelif kabarelerine sözümona sanatsal kadro tedarik ediyordu – koro elemanları, balerinler, *café concert* şarkıcıları. Avrupa'dan gelen genç kızları fahişeliğe kanalize etmek zorlu bir ödevdi. Bu ticaretin erbapları siyasi ve sosyal çevrelerde son derece itbar sahibi olan Lombard kardeşlerdi. Korsika doğumlu olan dört kardeş, işi Marsilya ve Buenos Aires arasında bölüşmüştü. Lombard Tour firmasının paravanında Royal Pigalle'in yanı sıra, Casino Opera Tiyatrosu'nun, Esmeralda'nın, Parque Japonés'in, Palais Glace'in ve efsanevi Armenonville'in de sahibi olan Charles Seguin'le aralarındaki kârlı bağlantı gizleniyordu. Erkek kardeşi André Seguin bu mekânların her birini yönetiyor ve Lombard Tour'un ithal ettiği kadroyu "satın alıyordu".

André gözlerini Ivonne'un yeniyetme göğüslerine dikerken bir yandan da, "Şarkı söylemeye başlamana daha zaman var," diyordu.

Gözleriyle uzun ve biçimli bacaklarını incelerken, "Aceleye mahal yok," diyordu.

Pek çok şeyin yanı sıra önce tango yapmayı öğrenmeliydi.

Her hafta olduğu gibi André Seguin kızlarının kaldığı eve gelir. Onlara babacan bir edayla gülümseyerek bakar, onları cömert bir koruyucu gibi etrafına toplar, sonra elbise dağıtır. Kendisine sarılmalarını emreder ve onlara ilk dans derslerini verir. Ritmi tutarken, dans etmeleri için onları cesaretlendirir, bir yandan da doğaçlama bir tango parçası tutturur:

Denir ki beyaz kadın işi
mesleklerin en eskisi
kötülüğüne diyecek yok da
bakın ama ne diyeceğim size:
Şayet kadın çalışacaksa
bir koltukçu olmalı arkasında
suçlamayın o eski ikilemle:
yumurta tavuk hikâyesiyle
ne önemi var hangisi önceyse
nice olur hali fahişeciğin
yoksa patronluk yapan kimse.

André Seguin, bir yandan şarkı söyler, bir yandan da öğrencilerinin bedenlerinin birbirine sarılmasını, bacakların sımsıkı yakalayıp baldırların diğerlerinin kaslarını kıstırmasını seyretmenin keyfini çıkarır:

Baylar bayanlar af buyurun
o kadar laftan önce
söylemedim adımı
Ben Ivonne'un akıl hocası

derler bana Fransız erkeği André
tüm kaltabanların içinde
tanırlar beni tek Fransız diye.

Seine Nehri'nden geldim Riachuelo'ya
adım gibi bilerek bu memleketin
en zenginlerinden olacağımı
doğrusu ya Notre Dame'da
yüzüme bakmazken kimse
burada bu topraklarda
Fransız olmak şan verir insana.

André Seguin kaybeden rolünü oynamayı severdi, kendi kendini acındıran şarkısını söylerken, fahişelerine de dudak dudağa gelecek şekilde birbirlerine yanaşmalarını, arkadaşlarının beline daha kararlı sarılmalarını ve şehvetle bakmalarını emreder.

Ah ne çok beyaz yosmam var
hangisini anlatsam bilmem
Leh'i, Fransız'ı, Rus'u
bendeniz kaltabanların başı
size bir sır vereyim şimdi:
Olur da çekerse canım birini
gecelerim yalnız geçmesin diye
bana derler: Parasını öde önce.

Yalancıktan derdini şarkıya döken André Seguin sadece bakmakla, emirler ve işaretler vermekle yetinir. Danslara katılmaz. Genç kızların kaslarının gerilmesini, file çorapların tenin üzerinde kaymasını, göğüslerin birbirine sürtünmesini seyreder ve içten içe bunun tadına vararak şarkısına devam eder:

Bedavaya tıkındığımı söyleme
çalışmadan yaşadığımı
yatağa fırlattığımı

hatunlar fır dönsün
etrafında cüzdanların
ve gelsin mangırlar diye.
Bırakın da işimi yapayım
bak'sana yemin edeyim
manastır rahibesi değil bunlar
ah ne çok iş çıkarır sana
başını belaya sokarlar
bir hikâyeyle toz oldu mu ortadan
silah zoruyla
arar tararsın o zaman.

Royal Pigalle'in müdürü, kızların her birinin içinde gizli olan potansiyeli ölçüp biçerken şarkı söyler. Ivonne'un tangoya doğal bir eğilimi olduğunu bir kenara yazmıştır bile. Dans etmeyi diğerlerinden daha iyi ve çabuk öğrendiği için bu bariz bir gerçektir. Ayrıca Seguin'in pek az rastladığı türde bir şehveti vardır. Yeniyetme halinde onu cezbeden bir şey var. Bir erkeğin bir kadından beklentileri düşünüldüğünde fazlasıyla zayıf olan bu kıza sadece zaman tanınması gerektiğini, çünkü içinde olgunlaşması gereken gizli bir yeteneğe sahip olduğunu aklından geçiren müdür bir yandan da şarkı söylemeye devam eder:

Entariler parfümler
pamuklusu ipeklisi
aynasızlar meselesi
haydi hemen toplanalım
nerde varsa bir içki âlemi,
görün bakın var mı benden akıllısı.
Herhangi bir mahalle pezevengi
kimseyi aldatmayan
değildir o kadar kötü.

Hemen her zaman parasızlıktan dem vurduktan sonra André Seguin tango derslerini sona erdirir ve sonra Ivonne'la yalnız kalmak isterdi. İlk müşterisi olacaktı. El-

bette cömertlikten yana kıt mı kıt bir ödeme karşılığında. Siyah mermer masanın üzerine incecik beyaz tozdan bir çizgi çekip bu sihirli mutluluk tozunu denemesini ilk sağlayan da o olacaktı. Ivonne o zaman anladı işte, kaderinin kuzu kılığına girmiş bu eski kurdun işini bilir ellerine teslim edilmiş olduğunu.

5

Juan Molina on sekiz yaşına geldiğinde Plata Tersanesi'nde işe girdi. On iki saatlik ağır günlük mesailer, henüz çocuksu yüzüyle tezat oluşturacak şekilde irikıyım ve dalyan gibi bir beden yapısı geliştirmesine neden oldu. Kilise korosunda geçen günler geride kalmıştı, o soprano sesi artık bir tenora dönüşmüştü. Her an şarkı söylüyordu. İnsanların yüksek sesle düşünmesi gibi bir doğallıkla yapıyordu bunu. Omzuna çelik kirişleri yüklerken, tek kaşını havaya kaldırıp ağzını yamultarak Celedonio tangoları mırıldanıyordu. Çelik direkleri omuzlayıp kamyonun kasasına yükledikten sonra direksiyona kuruldu mu kendini devleşmiş hissediyordu. Nehir kenarındaki iskelelerde dengeyi kurarak, dudaklarına yapışık sigarasıyla şarkı söyleyerek, Dock'un daracık yollarında Internasyonal marka kamyonu kullanıyordu. Kısa pantolonlar artık hoş bir anıdan ibaretti. Yıllar önce sırf onu dinleme uğruna kiliseye gelenler artık güneş battı mı, bas telini tıngırdatıp birkaç tango söylesin diye Asturiano Kafesi'nde toplaşıyordu. Sıkış tıkış etrafını çevreliyorlar ve yüksek sesle şarkı istiyorlardı. Gel zaman git zaman gitarıyla arasında fırtınalı bir duygusallık gelişmişti. Bazı zamanlar uysal bir âşık ve tatlı bir eş oluyordu. Sonra bir zaman geliyor, yola gelmez bir hal alıyor ve gösterişli arpejleri reddediyordu. Juan Molina'nın hep söylediği gibi, nasıl ki aşkın öğretmenleri olmazsa müziğin de olmazdı. Azimli karak-

teri gitarı çalma ve şarkı söyleme tarzına özgün ve benzersiz bir stil oturtmuştu. Nota yazmayı bilmiyordu ve bunun için tasalandığı da yoktu. Geçmiş borçlarının neredeyse tamamını kapatmıştı. İlk maaşını aldığında Bay Glücksman'a olan borcunu da ödedi. Bir akşamüstü Florida Sokağı'ndaki dükkâna giderek tezgâha yanaştı, aynı suratın bu kez irikıyım bir cüssenin üzerinde olduğunu fark ettiğinde işyeri sahibinin beti benzi atmış, bir yandan da, "Ne isterseniz alın ama lütfen bana dokunmayın!" demişti.

Juan Molina yarım ağızla gülümsedi, elini cebine sokarak bir avuç banknot çıkardı ve satıcının avucuna koyarak, "İşte. Senedin faizlerini de topladım," dedi.

Artık Bradsen Sokağı'ndaki kiralık evde oturmuyordu, bir daha dönmemecesine evden çıkıp gitmesine neden olan bir olay sebebiyle, La Boca'da yaşıyordu: Molina bir akşam işten geç vakit eve döndüğünde, beklediği güveç kokusunun geldiği mutfakta annesinin sessiz sedasız hıçkırdığını duyar. Koşar, kapıyı açar ve annesini oracıkta yüzünü ellerinin arasına saklamış halde bulur. Yaklaşır, karşılaştığı direnişe rağmen kibarca ondan yüzünü göstermesini ister. Bunun üzerine annesinin yüzünde gözkapağını kapatan ve kaşının yarılmasına neden olan bir çürük fark eder. Anacığına sarılır ve ikisinin gözyaşları birbirine karışıp birleşir. "Hemen gelirim valide," diyerek usulca yanından ayrılır. Anne onu durdurmaya yeltense de iş işten geçmiştir artık. Juan Molina mutfaktan çıkar, yola kadar yürür ve mahallelinin arasında aranır. Babası oracıkta şarabın üstüne *mate* cilası çekmektedir. Ayakta kapı ağzının altında Juan Molina bağırır:

"Demek buradasın yakışıklı!"

Adam yanıt niyetine, her şeyden habersiz tanıkların üzerinden rahatsız ve yandan yandan bir bakış atar.

Oğul, çenesini yukarı kaldırarak, "Demek kabadayı artık kadınlara el kaldırıyor," der.

Adam adeta içgüdüsel olarak *mate*'yi yere bırakır ve elini kemerine götürür. Yapabileceği en kötü şeydir bu. Juan Molina bir saniyelik zaman dilimi içinde aklının er-

diği zamandan başlayarak yediği tüm kırbaçları anımsayıverir. Çocukluğunda şahit olduğu, pezevengi tarafından ölümüne dayak yiyen o fahişeli sahneyi tekrar yaşar ister istemez. Teknelerin içinde çamaşır yıkayan kadınlar başlarını omuzlarının arasına kıstırır ve kaçırırlar bakışlarını.

"Bakalım mahallenin kabadayısı kendi boyunda biriyle dövüşe var mıymış?"

Juan Molina göğsünü kabartır, ellerini beline koyar ve öfkenin etkisinde gerim gerim bir ifadeyle, çamaşır teknelerinin ritimlerinin eşliğinde şarkıya başlar:

Demek sen efelerin efesi
mahallenin azılısı
bıçak zoruyla
tokatlarla yıldıran
bir-iki kadeh yuvarladın mı.
Demek sen kabadayı
Boca'nın en bıçkını
Montes de oca'da doğan
ve Puerto Nuevo'da büyüyen.

Juan Molina bir adım öne gelince babası bir adım geri gider. Oluklu ahşapların üzerinde sinirli sinirli çamaşır çitileyen kadınların eklem yerlerinden çıkan sesler mütemadi bir vurmalı çalgı etkisi yaratır.

Duyalım hele destanlarını
bıçakçı eşkıyanın
Pompeya Köprüsü'nde
General Roca'nın orada güya
karşı koymuş bir saldırıya
Ama denenlere bakılırsa
kof bir balon şöhreti
en ateşli macerası
karnına vurmakmış
karısı gebe kaldığında.

Şarkı söylerken Juan Molina'nın suratı kin ve nefretle dolar. Yoldaki pek az tanık da fark edilmeden çekip gitmek ister. Sadece sırtları dönük, bir şeycikten haberi yokmuş gibi yapan çamaşır yıkayan kadınlar kalır oracıkta.

Sırtımda birer dövme gibi
taşırım sarhoş kafa
vücuduma bıraktığın izleri.
Ne derdi delikanlı alayı
böyle dövdüğünü görse
altı yaşında sabiyi;
takke düşer kel görünür
bardaki delikanlılar
dağıtırdı yüzünü.
Dengin karşında işte şimdi
rövanşını almaya geldi
umurunda değil onun izler
sert kamçıdan yadigâr
lekesini temizlemek tek derdi
dövmüş olmanın validesini.

Adam sırtı duvara dayanana kadar geri geri gitmeyi sürdürür. Yapacak başka bir şey bulamadığından kemerini çıkarır ve darbeyi indirmeye hazırlandığı anda Juan Molina elini havada yakalar. Annesinin kanını görmekten ötürü hâlâ gözü dönmüş bir ruh haliyle boğazına sarılıp sıkar.

6

Molina'nın hiddetten gözü hiçbir şey görmüyordu. Sırtında izler ve ruhunda açık yaralar bırakan kırbaçların ağır ağır besleyip büyüttüğü ve o güne dek büyük oranda hâkim olduğu bir öfke onu birden tanınmaz biri haline getirmişti. Gözünü kan bürümüş bir halde babasının boğazını sıkarken şayet annesiyle kardeşi onu bırakması için ayaklarına kapanmasalar, kim bilir neler olurdu. Ama o gece Juan Molina valizlerini topladı, gitarını aldı ve nereye olduğunu bilmeden çekip gitti. Evden ilk kez kaçtığı o gün olduğu gibi, Brandsen Sokağı'ndan nehir kenarına doğru yürüdü. Siyah bir aynaya benzeyen durgun sudan depoların kırpışan ışıkları ve gemilerin çelik tepeleri yansıyordu. Karanlık nehrin karşısındaki o küçük üçgen, çakıl taşlarının ortasındaki o bir nevi adacık gidecek yeri olmadığı o anda karşısına çıktı. Çocukluğundan beri yaptığını yaptı. Yere çömeldi, babasından yürüttüğü sigaralardan birini yaktı ve yere kadar uzanan o gözetleme yerinden Atlantik'in öte yakasından gelen gemilerin rıhtıma yanaşmalarını izledi. Ahı gitmiş vahı kalmış iskeleyi indirmelerini seyretti, dünyanın bir ucuna gelen simalar teker teker belirdi karşısında. Bunu düşünmek istemeseler de bir daha asla geri dönemeyeceklerini hissederek, adeta ayak basmaya cüret edemedikleri bu topraklarda kendilerini neyin beklediğinden habersiz, tereddütlü bir hengâmeyle iniyorlardı vapurdan. Geri dönüşü yoktu buranın.

Bir zaman önce bu gemilerden biriyle, bu uzak mı uzak göklerin, eşi benzeri olmayan şekiller çıkaran o yıldızların sırrına ermeye çalışan mavi gözlü bir genç kız gelmişti buralara. Kırılması an meselesiymiş gibi sallanan iskelenin kenarındaki halatlara tutunarak ilerleyen genç Leh kızın ilk gözüne ilişen, nehrin kenarında oturmuş bir başına sigara tüttürmekte olan delikanlıydı. Gördüğü bu ilk görüntü yüreğini sıkıştırmıştı, hiç olmadığı denli yalnız hissettirmişti kendini. İşte Juan Molina'yla Ivonne adını alacak kızın bakışlarının karşılaştığı ilk an tam da buydu. Hemen akabinde her şey kalabalıkların ve unutuşun içinde kaybolup gitti. Molina'nın onu kamyonun altında çiğneyeyazdığı diğer ana kadar paslanmış köprünün altından nice sular aktı geçti.

Ve şimdi yine aynı yerde, Juan Molina, öteberilerinin üzerine çökmüş bir halde, adeta onu son kez görür gibi tüm hayatı boyunca bakıp durduğu o manzarayı seyreder ve uzaklaşıp giden bir römorkör mavnasının motorundan çıkan ritmin eşliğinde şarkısını mırıldanır:

Vapurların sirenleri
limanın hazin ağıdı
sanma bana ağlıyor öldüm diye
kalbim atıyorsa da hâlâ
artık çorak bir rüzgârlı tepe.
Çiçeğini getirme bana
duvardaki salkım leylağın
sadece kokun yeter
yanımda götürmek için
son akşamım bu çünkü gidiyorum.

Gözyaşı dökme dut ağacı
canım yuvamın asması
bir demet aldım gölgelik diye
senin duldanda kalmak için

zamanı geldi benim için
başka diyarlara göçmenin.
Ne denir buna bilmem
şairlere sormalı en iyisini
hissedilen bu acı ne
evlat evi terk ettiğinde.

Şikâyet etme duymak istemem
masasında büyüdüğüm kahve
başka biri doldurur nasılsa
bu müdavimin yerini;
kendini böyle bırakma
üzülecek bir şey yok.
Şehir derin uykusunda
tan ağarmadan önce
ay parlar gökyüzünde.
Ağustosböceği öter ısrarlı:
Ay, benim sevgili sırdaşım
istemem anlatmanı kimseye
yaşla dolduğunu gözlerimin.

Nehrimin kadim köprüsü
hissetmezsin yokluğumu
kocamış at gibiyim ben
dönüp dolaşıp evine gelen
ama terki diyar eyliyorum işte.
Elveda tangosever dükkânı
Montes de Oca Sokağı'nın
anıların tek tesellim
müziğin tek mirasım;
ruhum Boca'da baki
sevdiğim her şey gibi.

Derken sessizlik ve karanlık çöktü. Juan Molina bir sigara yaktı, ceplerini yokladı ve elinde avucundaki azıcık paranın en sefil otelde bile gecelemesine yetmeyeceğini fark etti. O sırada arkasından seslenildiğini işitti:

"Il signore ha bisogno di una stanza?"[1]

Juan Molino şaşırarak arkasına döndü ve iyi giyimli numarası yapan serseri suratlı bir adam gördü karşısında. Ve tabii ki İtalyanca konuşur numarası da yapmaktaydı bu adam. Durumu çözmesi zaman aldı. Her ay olduğu gibi bu akşamüstü, Cenova-Buenos Aires seferini yapan *Nadine* isimli vapur göçmenlerle dolu gelmişti. O zaman Juan Molina durumu anladı; bu adamın tanımadıkları bir şehirde kaybolan, belki de hiçbir tanıdığı olmayan ve İspanyolca bilmeyen, limanın civarlarında kalakalmış İtalyanlardan hiçbir farkı yoktu. Adeta bildiği tek cümle oymuş gibi, kuş suratlı adam bir otlakçı ısrarcılığıyla tekrarladı:

"Il signore ha bisogno di una stanza?"

Adamın en savunmasızlardan faydalanan zararsız bir ahmak avcısı olduğunu anladı. Öyle de olsa şu an yanaşabileceği başka kimse yoktu. Juan Molina ilk kez kendi topraklarında kendini yabancı hissetti.

Maaşından kalan beş kuruşu gösterecek şekilde elini açarak, "Bunun pek işe yarayacağını sanmam ama elimde kalan bu," dedi. Adam kusursuz Buenos Aires dilini konuştuğunu duyunca irkildi.

Molina, "Ama aslına bakarsan kalacak bir oda arıyorum," diye itiraf etti.

Adam onu tepeden tırnağa inceledi, alıcı kuş gözleriyle berikinin üzerinde oturduğu öteberilere baktı ve gitarın kılıfına yaslanarak yanıtladı:

"Yabana atmayın canım, vardır muhakkak bir şey. Ben size ayarlarım merak etmeyin. İşiniz var mı?"

Şüpheyle, gitarına sarılarak "Var," diye mırıldandı Juan Molina, Riachuelo'nun öte yakasını, tersaneyi çenesiyle göstererek, "orada tersanede çalışıyorum," diye ekledi.

Beriki elini pejmürde ceketinin cebine daldırıp bir kartvizit çıkardı. Başparmağıyla işaretparmağı arasında tutarak uzattı.

Molina adresi okur okumaz gözleri parıldadı; Ayacuc-

[1] (İt.) Beyimizin kalacak odaya mı ihtiyacı var? (Ç.N.)

ho 369, yazıyordu kartvizitte. Eğer belleği yanıltmıyorsa onu, Ayacucho Corrientes demekti. Corrientes mi, Corrientes Sokağı'nda yaşamak ha! Bütün bunlardan burnuna dolandırıcılık kokusu gelse de yüreği hızla atmaya başladı.

"Tam merkezde, Callao'ya iki blok ötede, aile ortamı ve pansiyon. Tam lüks, yatacak yer için sokakta kalmayasınız. Bak, dinleyin beni, kartviziti gösterin ve Maranga'nın yolladığını söyleyin, bir hizmetli. Öteki tarafında böyle diyor," dedi, buruş kırış kartın arkasını göstererek.

Daha fazla düşünmek istemeyerek, Juan Molina ayağa kalktı, öteberilerini topladı, Maranga denen adamın yamru yumru elini sıktı ve sokağın karşısına geçti.

Adam, "25 nolu tramvay seni kapısında bırakır," diye bağırdı arkasından, tane tane heceleyerek, "unutma, seni Maranga yolladı," diye ekledi.

7

Ivonne, André Seguin'e, "Polonyalı olabilirim ama salak değilim," diye patladı.

"Müşterisi olduğu kadının" kusursuz İspanyolcası ama her şeyden öte gözlerini üzerine dikişindeki buz gibi hainlik nedeniyle dumura uğrayan müdür kadının yatakta iki seksen uzanmış haline öylece bakakaldı. André, pantolonunu çıkarma faslını tamamladı, pantolonu askıya astı, çorap bağlarının çevrelediği tombul baldırlarını sergileyerek, sakin pozları takınıp cevapladı:

"Fransız, demek istedin herhalde."

Ivonne bir sigara yaktı ve ilk nefesten çıkan dumanla sarılı, yatağın kenarına oturarak bluzunu çıkardı üzerinden.

"Bu komediye bir son verelim," dedi bıçak gibi keskin bakışını değiştirmeksizin.

Ivonne, Buenos Aires lisanını konuşmayı birkaç aya kalmadan öğrenivermişti; yabancı ses tonu dilin özel deyimleriyle tezat oluşturup abartılı kaçıyordu. Polonyalı dudaklarının telaffuz ettiği *vos* ve *Cheler* bir kedinin havlaması kadar kulak tırmalayıcı geliyordu. André'nin durmadan ertelenen vaatlerinin birer fiyaskodan ibaret olduğunu kavramıştı çoktan. Yüzyıllar kadar uzun gelen bu aylar boyunca kapalı kalmak, barınağın içindeki aşırı kalabalık, bir gardiyan gibi gözetleyen, her yerde bitiveren şahsiyetiyle madama, Royal Pigalle'e düzenlenen kısacık

gezintiler, André Seguin'in gitgide sıklaşan samimi ziyaretleri ve komodinin üzerine bıraktığı cüzi miktardaki ödemeler, kendisini bekleyen şeye dair açık seçik bir girizgâhtı. Tüm bu süre boyunca bir kez olsun şarkı söyleme provası yapmış mıydı? Ayrıca getirilen şatafatlı giyim kuşamların hiçbirinin bir şarkıcının giyeceği türden olmadığı da ayan beyan ortadaydı.

Ivonne, o gemiden inen hayallerle dolu iyimser genç kız çocuğu değildi artık. Öylesine çok miktarda kokain çekmekten burnu harap olmuştu. Maruz bırakıldığı uzun süreli mahrumiyet saatleri neticesinde tastamam hizaya gelmişti. Onun için her şeyi yapmaya hazırdı artık: başka şeylerin yanı sıra André'yle yatmak da dahil. Halbuki pek az şey müdürle aynı yatağı paylaşmak kadar aşağılık geliyordu ona; beriki bihassa iğrenç olduğundan değil, tam aksine pek çok kıza göre eli yüzü düzgün bir adamdı, ama kıza tahammül edilmez gelen bir şey vardı onda: İş olup bittikten sonra kim bilir belki aşırı arzu neticesinde, kaymak gibi tombul yanakları bir kız çocuğununkiler gibi pembeleşiyordu. Bu Ivonne'da mide bulantısına yakın bir tiksinti uyandırıyordu. Ama katlanıyordu, çünkü biliyordu ki arkasından unutmasına veya düşünmemesine yardımcı olan soğuk ve beyaz ödül gelecek. Yemeğini ve içine sığınacağı evin parasını ancak çıkarmaya yeten sefil on pesoluk ödemeyi daha az umursuyordu.

Ivonne, ev arkadaşlarından önce öğrenmişti İspanyolca konuşmayı. Ve elbette tango yapmayı da. Bir an olsun çalmayı bırakmayan bir gramofon tango melodilerini ardı ardına yayıyordu. Sonunda bu müzikten nefret edeceğini sandı. Ama ruhunun küllenen ateşinde bir nebzecik mutluluk korunu canlı tutan tek şeydi o. *Geri dönmek* şarkısını dinliyordu ve kalbi Deblin'in uzak çayırlıklarını, turnaların kanat çırpışını, Vistula Nehri'nin gürültüyle çağlayışını anımsayarak çarpıyordu. Gün geçtikçe gramofonun hoparlöründen çıkan o sese âşık oldu. Yatağın kenarcığına oturarak, gramofonu çalıştırırken bir yandan da genellikle şarkı söylerdi:

Dön bakalım ruhum dön
plağın döndüğü gibi
ne çok defa kederden
tam aklımı yitirecekken
imdadıma yetişen sen
o buğulu sesinle
derdime derman olan.

Senle öğrendim konuşmayı
bu Arjantin dilini
kaktüs gibi dikenli
ve kaba onun çiçeği gibi.
Uç uç ey güvercinim
ve ondan bahset bana
n'olur anlatma aşkımı
ruhumun tutuştuğunu
yanıp kendi ateşinde
Gardel'in sesiyle.

Dön bakalım dön
gramofonun plağı
ne çok defa gam içinde
insaf dedim tutsaklığa
bırakacakken kendimi
bembeyaz boşluğa
yetişti sesin imdadıma
izin vermedi düşmeme
geri dön diyerek bana
şarkıdaki dua gibi
doğduğum topraklara.

Dön bakalım gramofon
çılgın atlıkarınca dön
izlerken dönsün başım
metalden orkideni.
Bugün göğüm kararık hüzünlü
çekince o beyaz karı içime

unuturum yalnızlığı
ve diner mutsuzluk fırtınası
dinleyip kayıtsız sesini
söylediğimde Gardel ismini.

Şarkı söylemeyi bitirdiğinde diğerinin peşi sıra Ardıçkuşu'nun başka bir plağını koyardı.

Şarkıcı olma umudunu büsbütün kaybetmiş halde, dünyanın ücra bir köşesinde tutsak ve geri dönme olasılığı olmadan, paramparça olmuş ruhu ve artık onsuz yapamadığı o incecik beyaz tozun koyduğu parmaklıklar ardında köleleşmiş bedeniyle Ivonne, sigaranının dumanı arasından, usanmışlığın etkisiyle gözlerini kaldırmadan müdüre, "Açık konuşalım," dedi.

Ve öyle yaptılar. Sonra Ivonne uzandı, bacaklarını açtı, gözlerini yumdu ve kırmızı yanaklar işkencesine katlandı.

Ertesi gün, adeta kafesinden kurtulmuş gibi arenaya çıktı.

Öldürmeye ya da ölmeye hazır Royal Pigalle'e girdi.

8

Önüne anlaşılmaz renklere sahip bir önlük takmış İspanyol kadın, "Kadın filan yok, temizlenmesi için odanın sekizde boşaltılması gerek. Kahvaltı saat yedide. Yedi kırkta servis biter. Öğle yemeği birde. Bir kırkta servis biter. Banyoyu beş dakikadan fazla meşgul etmek yasak. Gece saat birden sonra tek bir sinek dahi uçmaz," diye açıkladı.

Juan Molina hayran hayran parıldamakta olan yerlere baktı ve çamaşır suyuyla dezenfektan karışımı kokuyu ciğerlerine çekti. Brandsen'de oturdukları evle kıyasladığında kendini Alvear Oteli'nin resepsiyonundaymış sanıyordu. Fiyatı pahalıydı –tersaneden aldığı maaşın dörtte üçü– ama seve seve ödeyecekti. Odalardan biri çalınmıştı gözüne: bronz yatak başı bulunan yatağıyla temiz bir oda, Tiffany'den alınmış gibi görünen lambasıyla bir komodin ve sokağa bakan geniş mi geniş bir pencerede mor perdelikler.

"Kira ayın biriyle beşi arasında ödenir. Gelen ayınki peşin olmak üzere," diye belirtti kararı emir diye ileten kadın.

Bunun üzerine Juan Molina hayal kırıklığıyla içini çekti. Bu o kadar kolay olmayacaktı.

"Bakın hanımefendi şu anda ödeme..."

Bir sonraki ayın kirasını peşinen almanın iyi olmayacağını söyleyecekti ki İspanyol kadın onu susturarak, "Tamam tamam, bana güven telkin ettiniz. Güvence olarak saatinizle enstrümanınızı bırakın anlaşalım. Nasılsa burada gitar çalacak değilsiniz."

Bunun üzerine Molina'nın gözleri yeniden ışıldadı. Gitarı verdi ve saatini çıkardı. Kaçakçının birinden pek soruşturmadan aldığı altın kaplama bir Movado saatti. Öteberilerini yüklendi ve sanki alışkın gibi kapısı açık bir odaya doğru yönlendi.

Yönünü, "Buradan, beni takip edin," diye düzeltti kadın.

Ortadaki girişi çevreleyen koridorda ilerlerken, ağartıcının hoş kokusu yerini leş gibi bayat nem kokusuna bıraktı. Resepsiyonun gıcır gıcır duvarları, ilerledikçe neredeyse İspanyol kâşifler zamanından kalma, sıvaları açıkta kalacak şekilde sıyrılmış bir gri renkli duvara bırakıyordu yerini. Işıl ışıl zeminin yerinde de artık kötü biçimde şaplanmış ham beton vardı. Sanki koridorun sonu hiç gelmeyecek gibiydi, yürüdükçe adeta cennetten cehenneme ağırdan bir inişi andırıyordu. Nihayet odaya vardılar; teneke çatılı, arka terasta inşa edilmiş ikiye iki genişliğinde ahşap bir kümesti. İspanyol kadın kapıyı açtı, duvara bitişik bir somyayı işaret etti ve hatırlatarak veda etti:

"Saat sekizde oda boşaltılmış olmalı."

Juan Molina yarı karanlık oda içinde yatağa bitişik tenekeden bir lamba görür gibi oldu, el yordamıyla bularak düğmesine bastı ama tık yoktu. Ampulü çevirip bir daha denedi ama hiçbir şey... Mindere şöyle bir uzanayım dedi ve baktı ki ayakları dışarı sarkıyor. Neyse ki Corrientes'ten araçların hoş gürültüleri ve tramvayın tıngır mıngır geçişi duyuluyordu. Mutluydu. Bir sigara yaktı ve kibritin yanık kaldığı kısacık sürede çabucak odayı keşfetti. Her zaman olduğu gibi kendisi bile farkına varmaksızın şarkı söylüyordu. "Mavi odacık" şarkısının melankolik sözlerini mırıldanıyordu. Tam nakarata girecekti ki nereden geldiği belirsiz bir ses, "Gürültü yapmak serbest olsaydı seni *şak şak* alkışlardım, ama şimdi çeneni kapamazsan ağzının ortasına şaklatacağım," dedi.

Molina yerinden sıçrayarak kalktı. Bir kibrit daha çaktı ve o zaman karanlığın ortasında komşu somyanın üzerindeki şekilsiz karaltının burada kalan biri olduğunu

gördü. Beriki rahatsız olmuş bir edayla ve gözdağı verircesine yeniden uyuyakalmıştı.

Juan Molina gözünü açtığında saat yediyi beş geçiyordu. Nerede gecelediğini idrak etmesi biraz zaman aldı. Kendisine ait olmayan bir yatakta bu ilk uyuyuşuydu. Ayrıca odanın gündüz gözüyle halinin hayalinde canlandırdığıyla alakası yoktu. Belki güneşli bir gün olduğundan ve güneş ışınları tahtanın aralıklarından içeri sızdığından, sefil mi sefil oda en hoş barınaklardan biri gibi geliyordu insana. Tam şarkıya başlamak üzereyken bir önceki geceki faslı anımsadı. Önündeki kerevete baktı ve boş olduğunu gördü. Saati öğrenmek istedi ama baktı ki bileğinde saatin yerinde yeller esiyor. Karnı zil çalıyordu. İspanyol kadının on emrini anımsadı ve kahvaltısız kalırım diye ödü patladı. Şimşek hızıyla giyinip koşarcasına çıkıverdi odadan. Salondan kızarmış ekmekle süt kokusu geliyordu. Hızla ilerledi koridorda ve vestiyerdeki duvar saatine baktı, yediyi dokuz geçiyor, neyse daha zaman vardı. Ama banyoya gitmesi gerekiyordu. Geriye döndü, çekingen bir şekilde kapıyı tıklattı ve banyonun öte tarafından çileden çıkaran bir "meşgul" sesi duydu. Orada bekleyedururken bir yandan da duvarda parmaklarıyla ritim tuttu. Sonra birden tersanede sekizde iş başı yapması gerektiğini ve burasının da artık o beş dakikalık mesafedeki yer olmadığını anımsayıverdi. Kahvaltı ve sabah duşu artık anılarda kalacak gibiydi. Banyo boşalır boşalmaz fırtına gibi içeri dalıverdi ve girmesiyle çıkması bir oldu. Telaşla duvar saatine bir daha baktı, yedi on üç. Salondan geçti, herkese toptan bir selam verdi, iç organları kızarmış ekmek için olmasa da daha bir guruldadı. Ama zamanı yoktu. Tam vestiyere yaklaşırken biri bileğinden tuttu. Arkasını döndü ve kolunu tutanın devasa irilikte dazlak bir adam olduğunu gördü.

"Baksanıza, hâlâ zaman var, niye bir kahve içmiyorsunuz?" Masasını paylaşmaya çağırıyordu.

"Teşekkürler ama çok geciktim..."

Bunun üzerine adam ayağa kalarak iri kafasıyla orantısız minyon vücudunu gözler önüne serdi. Kolunu bırakmadan, "Size yolda biraz eşlik edeyim," dedi. "Bir-iki çift lafım var da."

Juan Molina'nın aklına sadece kötü şeyler geliyordu ama evdeki ilk günüydü ve bir rezalet çıksın istemiyordu.

"Dün gece için sizden özür dilerim," dedi ve kendini tanıttı beriki.

"Zaldivar, Epifanio Zaldivar, memnun oldum."

Molina hayretten donakaldı. O ana kadar bu adamın oda arkadaşı olduğunu anlayamamıştı. Şimdi, insanı çileden çıkarma sınırlarında gezen bir kibarlıkla kendini tanıtan bu adamın bir önceki gece ona tehditler savuran kaçık olduğuna inanamıyordu. Molina bir özür mü talep etsin yoksa onu uyandırdığından ötürü özür mü dilesin ne yapacağını bilemeyip ince ince düşünürken, Viamonte yolu üzerindeki Ayacucho'dan, 25 numaralı tramvaya doğru adımlarını hızlandırdı. Oda arkadaşı da ona yetişmek için kısa ve seri adımlar atıyordu.

Zaldivar, biraz Molina'nın adımlarına yetişmek için yorulduğundan, biraz da söze girizgâh yapma babında boğazını temizledi. Nihayet söze girdi:

"Darılmazsanız... bütün gece uykunuzda şarkı söylediğinizi belirtmek istiyordum da..." Zaldivar cümlenin sonunu getirmemişti.

Doğruydu, pek çok kereler annesiyle kız kardeşi de söylemişti bunu. Kendisini son derece mahcup hissetti.

"Binlerce kez özür dilerim, ne desem bilmem ki ..."

"Asıl ben ne söyleyeceğimi bilmiyorum. İtiraf etmeliyim ki böyle bir sesi daha önce dinlememiştim. Sizi hangi tiyatroda izleyebilirim acaba?"

Molina yüzü kızararak gülümsedi.

"Övgülerinize müteşekkirim. Ama topluluk içinde şarkı söylediğim tek yer kiliseydi."

"İnanılmaz. Allah vergisi bir yeteneğiniz var. Bunu çarçur etmemelisiniz." Zaldivar sessizleşti ve ardından ekledi:

"Bir temsilciniz vardır sanırım."

Molina minnet dolu bir kahkaha attı elinde olmadan ve başını salladı olumsuz anlamda.

Tramvay durağına varmışlardı. Adam gözlerine baktı ve kesin bir dille belirtti:

"Sizinle ciddi konuşuyordum. Gerekli kişiyi tanıyorum. En iyi sanatçı menajerlerinden biridir. Şu işe bakın ki ben de tam bu akşam onu görecektim. Sizi tam saat onda pansiyonda beklerim, eğer isterseniz onunla bir akşam yemeği yeriz. Bu bir davettir."

Molina umut içinde olur mu olmaz mı diye kuşkuyla tramvaya atladı.

9

Tüm bakışları üzerinde toplayan Ivonne, Royal Pigalle'in salonuna girer. Kimse o dalgalanan yürüyüşünden, asil boyu bosundan, rüzgârda salınan başaksı halinden gözünü alamaz. Kırmızı çoraplı ipincecik ve sonsuza dek uzayan bacakları, vücudunu kusursuzca örten elbisenin yırtmacından çıkıvermektedir. Mavi gözleri salonun yarı karanlığını aydınlatır. Kimseye ve hiçbir şeye bakmaksızın yürümeye devam eder. Kayıtsızlığı ne kadar büyükse yol açtığı ilgi de o kadar büyük olur. Adeta birden tüm kadınlar ortadan silinip gitmiş gibi erkekler birbirlerini dirsekle dürtüp yarım ağızla yorumlar yapar. Masalardan birine doğru yürür, oturup bacak bacak üstüne atar ve bir ucu sonsuza kadar uzarmış gibi görünen, öbür ucu küçük parıl parıl ağzında son bulan bir sigara yakar.

André Seguin'in gözleri onu adeta ilk kez görüyormuşçasına kamaşır. Onu elde etmenin sevinci kaplar içini. Gözleri korkmuş adamların hiçbiri ona yanaşmaya cesaret etmez bile. Bara yaslanmış duran züppe havalarında yapışık saçlı biri, elindeki bir bardak viskiyi bir dikişte içerek cesaretini toplar ve Ivonne'un masasının tam karşısında durarak bıyıklarını burar. Kadın, ona aniden gelip dans pistinin manzarasını kapatan istenmeyen bir nesneymiş gibi bakar. Aşağılamanın altında kalmamak için adam kaba saba olmaya çalışarak kafasıyla dansa davet eder onu. Ivonne zahmet edip de sıkıldığını belirtecek

bir şey bile yapmaz, sanki de genç bey orada yokmuş ya da camdan yapılmış gibi. Genç adam boğazını temizler, göz ucuyla bir sağa bir sola bakar ve kimsenin bu aşağılanmayı görmemiş olmasını diler. Bu sahneyi izlemiş olan müdür, Ivonne'un hiçbir şey olmamış gibi sigarasını tüttürmeye devam ettiği masaya gider ve mahcup olmanın getirdiği öfkeyi ele vermeyen ve *görüntüyü kurtarmaya çalışan* bir gülümsemeyle müşterilere böyle davranmamak gerektiğini, seçme lüksünün olmadığını, aşağıladığı adamın hesap dahi edemeyeceği bir servetin sahibi olduğunu anlamasını sağlar. Kadın kılını kımıldatmadan, bakışını dans pistinden ayırmadan şöyle der:

"Seçme şansım olsaydı saçımın teline dokunamazdın. Kiminle olursa olsun yatabilirim, istediğin pantolonluya dokunurum. Ama serveti ne olursa olsun önüme gelenle dans etmem."

André Seguin ona şaşkın şaşkın bakakalır. Ivonne'un açıklanamaz olanı ona açıklaması yararsızdır, tutsaklığı boyunca gramofondan çalıp duran o sonu gelmez tangoların kendisini dimdik ayakta tutan yegâne şey olduğunu açıklaması... *Geri dönmek* şarkısını seslendiren o sesin onu kim bilir kaç kez umutsuzluğa düşmekten koruyan şey olduğunu anlamasını sağlamanın bir yolu yoktu. Bedenini kime olursa olsun teslim edebilirdi ama dans etmek söz konusu oldu mu hayır. Onun açısından tangonun handiyse dinî bir anlamı vardı. Tango yapmayı talihsizliği paylaştığı kızlarla birlikte öğrenmişti ve tüm o tutsaklık günleri boyunca, *Beni seveceğin gün* şarkısını söyleyen yüzün nasıl olabileceğini hayal etmeye çalışmıştı. *Küçük yol, Bir talebenin aşkları* şarkılarının sözleriyle İspanyolca konuşmayı öğrenmişti ve sadece *r*'lerle *n*'leri karıştırıyordu, gramofonun hoparlöründen kelimeler *kırlargıç, tenkedilmiş* gibi çıktığı için.

André Seguin gülümsemeye devam ederek, tangonun bir girizgâh, fermuar kısımını sertleştiren ve kesenin ağzını aralayıp yumuşatmaya yarayan bir aperitif olduğunu açıklar. Bu kuraldır. André anlamaz; bunun üzerine Ivonne doğ-

rulur, upuzun boyunun altında kalan müdüre tepeden bakar, ciğerlerine hava ve tütün çeker ve şarkıya başlar:

Al bedenim senin olsun
saf dudaklarımı
ama sakın isteme benden
paha biçilmez olanı
bekleme tango yapmamı
tenimde mühür gibi
ruhumun içinde taşırım onu.

Ivonne'un hali ve tavrının çekimine uğramışçasına, kafalarını sallamaktan ve fark edilmek için birbirine omuz atmaktan başka bir şey yapmayan, şarkının sözlerine hiç aldırmayan bir erkek kalabalığı belirir.

Hovardalar, çapkınlar
dokunsa da mahremime
sanmasın sakın kimse
bir kesik adım yaptırır bana
bir zigzag veya sekiz adımı
yemin ederim sonuna kadar
sadık olacağım esmer adama.

Şimdi Ivonne'a yanaşıp başına tebelleş olanların da, onu zorla dansa kaldırmaya çalışanların da sayısı artmıştı. Ama biri onu belinden yakalamaya çalıştı mıydı aşağılayıcı bir itiktirme alıyordu yanıt olarak. Ivonne kendi ekseni etrafında dönerek, şehvetli bir biçimde tek bacağını kaldırarak, avcıların elinden kurtulur ve ayakkabısının ökçesini o saat başına musallat olan adamın karnına yaslayarak kendini öyle bir geri iter ki, beriki düşeyazar.

Dudaklarımdan öpsün varsın
gömsün sineme başını
ama rüyasında görmesin kimse
cüret etmesin asla

dans ettiğini benimle.
Islatsın varsın şifonumu
kaybolsun etekliğimde
ama hiçbir hovarda
çalamaz tek bir milongamı;
daha kolaydır su çıkarmak
kupkuru bir taşocağından.

Ivonne'un şehvetli direnişi karşısında, onun etrafında pervane olan erkekler sonunda rezilce bir tablo çizerek kendi aralarında dans eder hale gelir.

Ey tango bana derman olan
en bedbaht zamanımda
konuşmayı öğreten bana
en sefil batakhanede
yemin ederim hayatım üzerine
yemin ederim Gardel üzerine
çıkışı olmasa da bunun
sana hep sadık kalacağıma.

Daha şarkısı biter bitmez, etrafında dans etmekte olan hordalarca erkek dağılıverir ve mahcup bir halde yüzlerini saklayarak masalarına geri dönerler.

André'yle bir kez daha yalnız kaldığında Ivonne ona endişelenmemesini, onun da kendine göre bir bildiği olduğunu söyler. Hemen arkasından da onu uygulamaya koyar. Ayakkabısının sipsivri topuğuyla sigaranın izmaritine basar, ayağa kalkarak bara yönelir. Onu dansa davet eden ilk erkeklerden birinin önünde durur. André, berikinin kulağına kelimeler fısıldayışını görür. Sonra elini tutuş şeklini, onu salonun en karanlık köşesine götürüş biçimini izler. Orada duvara sırtını yaslayarak öper adamı. André adamın açık ağzında, dudaklarında Ivonne'un dilinin gezindiğini görür gibi olur sanki. Tekrar kulağına bir şeyler mırıldanır, topuklarının üzerinde geri döner, mantosunu almaya masaya döner ve müdüre bakmadan yeni-

den duvarın önünde hayretten taş kesilmiş bir halde bekleyen genç beyin yanına gider. André, onların çıkışa doğru salonu boylu boyunca katedişlerini ve sonra aşağı inen basamaklarda gözden kayboluşlarını izler.

Bir saat sonra müdür kadının yalnız başına döndüğünü görür. Adeta oraya ilk kez geliyormuşçasına muhteşem ışıltılar saçarak masaya oturur. Aynı sahne dört kez tekrarlanır. Dört kez dans teklifini geri çevirir. Dört kez kapıdan yanında biriyle çıkar ve dört kez tek başına döner. Şafak sökmeye yakın André'nin bürosuna gider, cüzdanı açar ve içinden buruş kırış olmuş bir tomar banknotu masanın üzerine boca eder. Müdür şaşkınlığını üzerinden atamadan bu çok renkli banknot destesini büyüklüklerine göre sıraya dizer ve hayretler içinde bir daha bir daha sayar. Yanılıyor değildir ya canım; tam üç bin iki yüz peso saymıştır. En iyi kızlarından birinin bir haftada kazandığı meblağ... Anlaşma gereği André yüzde yirmilik payı ayırır ve verir. Hayatında ilk kez kendini sefil hisseder. Ama mutluluk budur işte... Ivonne paraları alır, kısa ve öz bir vedada bulunur:

"Yarın görüşürüz."

10

O akşam saat tam onda Molina, banyo yapıp tıraş olmuş ve yegâne takım elbisesini giyip kuşanmış bir halde, peş peşe yaktığı sigaralarla gergin bir biçimde pansiyonun salonunda bekliyordu. Zaldivar'ın vestiyerden gelen, yanılgıya yer bırakmayan sesini duyduğunda sigaranın izmaritiyle bilmem kaçıncıyı yakmak üzereydi. Yanında gri klapalı ceketiyle takım elbise giymiş bir adamla gelmişti. Elle çizilmiş gibi duran, uçlarını dişlediği bıyıkları vardı. Önünde durdular ve tanıştırma faslından önce, oda arkadaşı berikine sordu:

"Ee, ne diyorsun, pilicin görünümü yerinde miydi?"

Adam dudaklarının arasında bıyığın kenarıyla oynuyordu bir yandan umut vaat eden geç adamı baştan aşağı süzerken.

"Aslında görünümü iyiydi de, o kadar..." dedi kesin bir dille ve birden otuz iki dişi meydanda gülümseyerek sağ elini uzattı ve kendini tanıttı:

"Balbuena, sanatçı menajeri. Siz çok methettiler."

Salona oturup incir çekirdeğini doldurmayacak konulardan söz ettiler. Molina sadece başını olumlu olumsuz manada sallamakla ve gülümsemekle yetindi. Bıyıklı adam kesinkes gözünü korkutmuştu. Derken o an geldi.

Kendisine aşırı güvenle, "Pekâlâ Juan," dedi temsilci, "bir bakalım hele bize tattıracağın zevke,"

Molina, diğer sakinleri göstererek sağına soluna baktı ve, "Burada mı, şimdi mi yani?" diye sordu,

Balbuena ağzından bıyığın ucunu çıkardı, ihtiyatlı bir harekette bulundu ve yanıtladı;

"Size Colón'un sahnesini hazırlamıştık ama son dakikada iptal etmek zorunda kaldık," dedi sabrının kıt sınırlarını göstererek ve sonunda da, "söyleyecek misiniz yoksa söylemeyecek misiniz?" diye sordu sert bir sesle.

Juan Molina, boğazını temizledi ve müstakbel koruyucusunun ayağa kalkıp gitmesinden korkarak, resepsiyona kurulmuş İspanyol kadını gizliden işaret etti ve, "Gitarımı ona rehin bıraktığım için *acapella* söylemek zorundayım," dedi.

Tam da korktuğu gibi adam oturduğu yerden fırladı ayağa. Ama beklediğinin aksine, kapıya yönelecek yerde resepsiyona gitti. Oda arkadaşı ona, "Sakin ol sakin, bir sorun yok," diyerek baktı. İspanyol kadınla kibar ve güler yüzlü konuşma tarzını izledi ve neyse ki çok geçmeden elinde gitarla döndü.

"Her şey yolunda."

Bunun üzerine Molina şarkıya başladı. Bas telinin akordunu ayarladı, ılımlı bir arpejle giriş yaptı, *Hüzünlü gecem* adlı şarkının ilk kıtasını döktürdü.

Beni terk edip giden yârim
hayatımın baharında
ruhuma hicran salıp
yüreğimde yaralarla...

Eğer bir uzman Juan Molina'nın sesini tanımlayacak olsa kuşkusuz onu tenor olarak nitelerdi. Ama bu hiçbir anlama gelmeyen bir tariften de öteye geçemezdi.

...akşam olup yattığımda
örtemedim kapıyı
aralık bırakınca onu
dönecek sandım hâlâ

Teknik bakımdan konuşulursa muhtemelen Gardel'den iki ton daha pes okuduğu eklenebilirdi buna. Ama onun insanda uyandırmayı başardığı duygulanımı anlatabilmek için bu da yine pek yararlı olmazdı. Daha az tahlile yönelik bir çabayla belki de ses renginin meşe ağacının sesini andırdığını söyleyebilirdi.

Odada yok artık
o küçük şişelerden
kurdeleyle süslü
hepsi de aynı renkten

Eğer benzetme yolu tutulacak olsa ses tonu kış günü yanan odunların çıtırtısına ya da ılık asfaltın üzerine sükûnetle çiseleyen yağmura benzetilebilirdi. Ama hiçbir şey ona hakkını tam veremez. Her ne kadar tüm o *gaucho* yerli tarzından arınmış olsa da Molina'da tam bir Latin Amerika tarzı vardı, yapay olmaksızın söylüyor ve özenle gereksiz cafcaflı seslerden ve zorlama tize çıkmaktan kaçınıyordu.

Dolaptaki gitar
asılı duruyor yerinde
tek bir şarkı çalan yok
ne de tellerini tıngırdatan

Sesler gırtlağından tıpkı rüzgârın ağacın dalları arasında yapraklarını hışırdattığı sadelikle çıkıyordu. Ama eğer şarkı söyleme tarzına özelliğini veren bir şeyden bahsedilecekse bu, her bir mısrayı dile getirişindeki erkeksi enerjiydi.

Ve başucumdaki lamba da
hisseder yokluğunu
istemez ışığıyla
hüzünlü gecemi aydınlatmayı

En son akoru basar ve gitar titreşen bir sol, do ile son noktayı koyar, efsunlanmış sınırlı sayıda izleyeninden tek

ses çıkmaz, kimse kılını dahi kımıldatamaz. Menajer ayağa kalkar, elini çenesine götürür, etrafında çeyrek daire döner ve nihayet Molina'nınkiyle kıyaslandığında zavallı bir sesle kararını şarkıya döker:

Rahat ol evlat rahat
sen yalnız şarkılarını söyle
ben ilgilenirim dalavereyle
epeydir bilirim bu işi
ellerin yerinden kopacak
kolsuz Afrodit gibi
imzalamaktan sayısız sözleşme.

Oda arkadaşı Epifanio Zaldivar, kulağına fısıldadığı şarkısıyla Molina'yı menajerle işi halletmesi yönünde teşvik eder.

Hatunlar, zevkü sefa, dans
arabalar, damatlıklar
kulak ver Balbuena'ya
baksın dolandırıcıların icabına
Hepsi senin olacak
afilli şık lambalar
ipekli bir robdşambr
ve açlığını bastırırsın
bir tencere havyarla
(geç yemek muzzamdır)
kulak ver Balbuena'ya
krallar gibi yaşa.

Bıyıklı adam bir kolunu Molina'nın omzuna atarak insanın çocuğa hitap edeceği bir hami edasıyla, bıyığın ucunu dişlerinin arasında ezerek şarkı söyler:

Rahat uyu rahat
hepsini bana bırak.
Bana da derlerse Balbuena

yemin ederim sahneye çıkışın
yaylılar ve piyanoyla
olacak Manhatan'da
ya da Holibú'da

Juan Molina'nın etrafında sinek gibi vızıldayan Zaldivar, Balbuena'nın sözlerini tasdikler ve Molina'yı bir an önce geleceğini hayal etmeye çağırır:

Seyahatler, sahne kabare
bir düşün hatunları hele
seni bekleyen Paris'te
kulak ver Balbuena'ya
daha güzel cennetten
ve daha lezziz şerbetten.
Çok paran olacak inan
bin yıl yaşamış ademoğlundan
Bir haremin olacak
akacak çay yerine şampanya
ve emrine amade bir uşak.
İngiliz aksanıyla
mateniz hazır diyen
Üç kafadarın triosunda sen
Meksikalı mariachis[1] *şarkıcısı*
bir avokado dişleyeceksin
sözleşmelere imza atarken.

Sağından da solundan da kuşatılmış durumdaki Molina'nın oturup tereddütte kalacak zamanı bile olmadı. Balbuena elini omzundan kaldırmadan işleriyle ilgilenmek üzere onun gibi birine sahip olmanın avantajlarını anlattı bir bir.

Bir menajerin varsa
açılır kapılar iyi geçinirsin halkla

[1] (İsp.) Gitar, arp, keman ve akordeon kullanılan geleneksel Meksika müziği. (Ç.N.)

eğer bir yönetmen gelirse
şüpheli bir ünü olan
en iyisi ahmak
deyivermek şöyle: "Halledin
ne varsa menajerimle."

Bunun üzerine Zaldivar mutlu mesut vaatleriyle taarruza geçer:

Altın kaplama musluklar
Faslı bir hadımağası
hareme gözkulak olan
sen atlara binmeye gittiğinde
çünkü ahmak herif, hiç eksik olmaz
gelenler kızı düzmeye
tutman gerekecek elinin altında
cadılar kentinden çok büyücü
uzak tutması için üzerinden
salaklar ordusunun iyilere
beslediği kıskançlığı.

Sonunda Balbuena doğrudan mevzuya girer. Ceketinin iç cebinden dürülmüş bir kâğıt çıkarır ve Molina'ya uzatarak şakır:

Rahat ol evlat rahat
karar vermek senin işin:
İster devam et kamyonu sürmeye
ve yaşlan şu kulübede
ya da gir talih kapısından içeri.
Çok uzun düşünme
yapacağım ne emredersen
senin imzan eksik sadece
şu kağıtçığın üzerinde.

Kuşatmadan kaçmayı başaramayarak, titreyen eliyle, afallamış ve köşeye sıkışmış bir halde Juan Molina okumadan sözleşmeye imza atar.

Çiçeği burnunda müşterisinin yeni imza attığı kâğıdı cebine koyarken, "Yarın akşamüstü saat üçte size bir program ayarlayacağım. Üçe çeyrek kala kapıda görüşürüz," der Balbuena.

Başı öne eğik, "O saatte tersanede oluyorum," diye mırıldanır Molina.

"İstifanızı verin. Siz başka bir şey için yaratılmışsınız," der, alelacele veda etmeden çıkar gider. Kapıdan kaybolup gitmeden önce ekler:

"Şarkını Mario'nun dinlemesini istiyorum, uğraşacağım bununla."

Molina şaşkınlıktan donakalır. Bu Mario denen adam muhtemelen Royal Pigalle'in sahibi Mario Lombard'ın ta kendisidir; idaresinin altında gümbür gümbür El Kaiser, Francisco Canaro ve kardeşler orkestralarının, Manuel Pizarro sekizlisinin ve Angel D'Agostino orkestrasının çaldığı adam... Mario Lombard; Paris'te Rue Clichy 25'teki salonunda Carlos Gardel'in sahne aldığı, Florida Dancing'i kuran adam. Ve şimdi de çiçeği burnunda menajeri ona ertesi gün için program vaadinde bulunmakta.

Molina'nın heyecanı öyle büyüktür ki akşam yemeği daveti filan aklına bile gelmez.

11

Ivonne öteki kızlarla birlikte kaldığı barakadan taşınmıştı. Artık Spinetto Pazarı'na yakın bir pansiyondaki odasında yaşıyordu. Gecelerini genellikle müşterilerini götürdüğü Hotel Alvear'da geçiriyor ve sabah oldu mu tahtından edilen bir kraliçe gibi vasat tek yataklı odasına dönüyordu. Gün boyu uyuyor ve gece yine majesteleri kılığında kabarede arzı endam ediyordu. O eneze haliyle kazandığı paraya rağmen henüz bir daire kiralama lüksüne erişememişti. Yeterince kazanmadığı için değil, André Seguin para konusunda ihtiyatı elden bırakmadığından. Müdürün tedbiri, fahişesinin çıkarlarını kollamaya yönelik değildi, tam aksine, altın madenine gözü gibi bakıyordu. André bir açmazla karşı karşıyaydı: İpin ucunu fazlasıyla gevşek bırakır ve ona tastamam yüzde yirmilik hissesini verirse günün birinde bağımsızlaşma ve onu terk etme riski vardı. Öte taraftan ipin ucun fazlasıyla sıkıp ona gıdım gıdım ödeme yaparsa bu kez de tehlike rekabete kapılmasıydı, onun için yaş tahtaya basmaması lazımdı. Şurası gerçek ki her iki seçenek de öyle basit değildi. Yirmi yıllık iş hayatında kızlarından yalnız ikisi cömert hamiliğinden kaçmaya yeltenmişti. Birini, Güney'deki bir kabaredeki delikanlılarla yaptığı kısa bir münakaşanın ardından birkaç güne kalmadan geri getirmişti; pek fazla kan dökülmeden birkaç mermi atılmıştı, hepsi o. Ötekiyse son derece iddialıydı, çok para kazanmıştı ve kendi işini kurma gibi eg-

zotik bir fikre kapılmıştı. Ama serbest meslek deneyimini icra edemedi: Balvanera'da kokoş mu kokoş bir apartman dairesi kiralamasının ertesi günü yüzen cesedi Riachuelo'da bulundu. Lombard'ın örgütlenmesinin ahtapot gibi kollarından kurtulmak kolay değildi. Ve sadakatsizliğin bedeli ağırdı. Her halükârda André, yepisyeni fahişesinin bıraktığı serveti düşünerek, sorun çıkarmanın âlemi ne diyordu kendi kendine. Dans etmeyi reddetmesi gibi birtakım kaprislerine boyun eğebilirdi. Ama ekzantrik huylarının asiliğe dönüşmesine de izin verecek değildi ya. Üstelik ilk günden itibaren André, Ivonne'un aslen uysal bir kız olmadığını biliyordu.

O zamanlar herkes Ivonne'un bir Fransız olduğunu sanıyordu. *Papirusalar* bile –bu, tıpkı bir sigara markası gibi Polonyalılara takılan isimdi– bu kibirli ve hain kadının yurttaşları olduğuna dair şüphe duymuyordu. Ne kadar güzel olursa olsun bir *papirusa* en iyi ihtimalle bir Fransız fahişesinin kazandığının dörtte birini kazanırdı. Ivonne ne daha deneyimlilerin öğütlerine kulak asmış ne kendine arkadaş ya da sırdaş edinmiş ne de kimseyle sohbet etmişti: Her ne kadar şarkıcı olma ümidini bütünüyle yitirmiş olsa da kendini sıradan bir fahişe olarak görmeye de yanaşmıyordu.

Orospular arasında ölümüne kırılmayacak bir tür tabu vardı: Bir müşteriyle asla dudak dudağa öpüşülmezdi. Öpüşme aşkın simgesiydi ve ne aşk kelimesi kirletilmeli ne de aşkla iş karıştırılmalıydı. Ivonne için de bir o kadar ipe sapa gelmez bir kaideydi bu. Mutat hizmetlerin yanı sıra, en iğrenç, akla hayale gelebilecek en müstehcen şeyleri yerine getirebiliyor, müşterilerin ekzantrikliklerine ve kaprislerine maruz kalabiliyor ama neymiş efendim asla öpüşmüyorlardı. Herhalde, eğer seçme şansı olsaydı, aklıselim seçeneklerin içinde en katlanılır olanın bu olduğunda karar kılardı. Başlangıçtan itibaren Ivonne bu kadim düsturu yerle yeksan etti. Başarısının sırrı da kesinlikle burada yatıyordu. Müşterileri dilinin ılıklığıyla, dudaklarının misafirperverliğiyle karşılaşırdı, bir âşıktan

beklenen ve onları biricik ve ayrıcalıklı olduklarına inandıran sözleri duyarlardı. Ivonne onlarda günahlarından arınma hissi uyandırırdı. Bu güzel mi güzel, kırılgan ve şefkat dolu kız bir fahişe olamazdı ya. İşte zokayı yuttukları an da buydu. Aslına bakılırsa Ivonne'un tek yapmak istediği, tanımadık birinin bacaklarının arasına girmesi ve bedeninin üzerine şıpır şıpır şehvet terleri damlatması işkencesinden kaçınmaktı. Öpüşme eyleminin de kendisini bu işkenceden kurtardığını keşfetmişti defalarca kez. Kız arkadaşları bunun işlerine tam bir ihanet ve onlara ket vuran bir işgüzarlık olduğunu düşünüyordu. Bir yandan da Ivonne'un başına buyruk tavrı genellikle kibir olarak algılanıyordu. Ve kuşkusuz müdürün gözdesi olup çıktığı için de mazeret belirtmeye falan niyeti yoktu.

Ta ki günün birinde kızlar olaya bir açıklık getirmeye kalkışana kadar. Sıska mı sıska Ivonne'un etrafında tehditkâr bir halka oluştururlar ve fonda bir *milonga* eşliğinde içlerinden en kıdemlisi öfkeyle şarlar:

Sanırsın ki Fransızım diye
kırmızı halı serilecek yoluna
öpülecek ayakların
bilmem ne satarsın salaklara
ne şeytani büyü yaparsın
nasıl da mecnun olur
kesenin ağzını açarlar
lafladığında Fransızca.

Ve halka daraldığında insana korku salan memeleriyle içlerinden biri meydan okuyan bir edayla söz alır:

Bilsem ne bulurlar sende
şu minicik göğüslerle
bol yeşillik çorbası
yoksun bir dirhem etten
zenginin içi acır görünce
parçalanır yüreciği

çöp gibi bir fahişecik
bacakları çarpık çurpuk
şahlanır içindeki iyiliksever.

Epey tombulca bir üçüncüsü diğerlerinin arasından kendine yol açarak tehditkâr bir gülümsemeyle şarkıya girer:

Ne yapıyorsun hele söyle
itiraf et sırrını
kürdan gibi tipinle
sopa gibi kızıl saçlı
bin beter iskeletten
yoksa bütün marifetin
Fransızca mırıldanmak
ve söylemek mi milli marşını.

Gözü hiç de korkmayan Ivonne bar sandalyesinden doğrulur, fiziğinin değerini gözler önüne sererek çenesini kaldırır, ona meydan okuyan etine dolgun kadını tepeden tırnağa süzerek cevabını yapıştırır:

Otur canım heyecanlanma
bakıyorum da kalınsın biraz
olsun, yitirme hayallerini
aman bozma moralini
geç de olsa gelir hepsi
güzellik kraliçesi olabilirsin
madalyaların olur senin de
terk edilmiş bir çölünde
unutulmuş Patagonya'nın.

Bunun üzerine Ivonne'un korkmadığını görünce kızlar koro halinde şarkı söyler:

Eski bir emirdir bu
işe çıkan kızlarda

ne aşk sözleri ne öpücük
jigolon olmadığı sürece
seni fırsatçı küçük Fransız
öpücük dağıtır türlüsüne
aşk masalıyla önüne gelene.

Ivonne her birine tek tek bakarak kendi etrafında döner. Sonunda içlerinde en kıdemlisine diker gözlerini, teatral bir kahkaha koyverir ve ağızlarının payını verir dobra dobra:

Aman dikkat başbakan konuştu
doğru ya siz günahsız bakire
öpücük vermez majesteleri
ama bak ağzına sinen kokuya
balıkla karışık peynirden
rahibelik yaparken manastırda.
Demek bunun için geldiniz
sanki bir ordu asilzade
tam tekmil gelip de
atları ve alaylarıyla
kamp yapmamış gibi
donlarınızın sığınağında.

İş çığrından çıkıp büyümeye başlarken (kızlardan bazıları baldırlarında ve jartiyer askılarında sakladıkları çakıları çıkarır meydana) André Seguin belirir ve istemeden de olsa kızlar Ivonne'u rahat bırakırlar.

İş arkadaşları onu ne denli kınarsa kınasın Ivonne'un müşterileri de sonunda ona âşık olmaktaydı. Sanki bulundukları yer pejmürde bir gece barı değil de bazilikaymışçasına, sanki kendileri kerhanelerin ve kabarelerin müdavimi değil de Fransisken rahipleriymişçesine bir günahlardan kurtulma isterisine kapıldıkları an onu bu hayatı bırakmaya razı etmek istiyorlardı. Karılarını bırakıp onunla kaçıp gitmeye hazır olduklarını söylüyorlardı. Ivonne seks değil aşk hayali satıyordu. Her akşam

Royal Pigalle Barı'nda onu paramparça olmuş yürekler kuyruk olmuş beklerdi. Her biri de bir tek kendisinin kadının dudaklarının ılıklığına sahip olduğuna, geri kalanlarınsa seks için para ödeyen biçareler olduklarına inanırdı. Peş peşe şampanyaları devirip beklerken bir yandan da dertlerini şarkılara dökerlerdi.

Beklerken bara yaslanmış
hasretine yandığım sen gelirsin
ve kadehlerin ardından
peş peşe devirdiğim
seyre dalarım eğlenceyi
fırlatılmış eski bir paçavra gibi
beklerim dudaklarını
hani bana aitti onlar
yalnız benimkilere.

Yanında oturan yapmacık ve kibirli ihtiyar, barda bekleyen diğer müdavimlere küçümsemeyle bakar ve şarkı söyler:

Bilirim yanıksın bana
yaşımla ve aklımla
ah şu zavallılar sürüsü
sarhoşluk batağında
bilmez mi bende tatma sırası
cümle âlemin arzuladığı o balı
dudaklarından dökülen sır
yalnız benimkilere değer
ömrünün baharından beri.

Sıradaki, züppe havalı genç bir adam Virginia tütününden sigarasını içine çekerken söyler şarkısını:

Devirirler küfeleri birer birer
bar taburesinin müdavimleri
dua ederler azizlere

o kocamış zenginler.
Bak nasıl da kabardı önleri
yaşlarına bakıp sakın
sakat sanma alçakları
işte geldi yılın kahramanı
Ivonne'un öptüğü adam.
Bastonlarına tutunup
toz olurlar huzurevine.

Nihayet Ivonne belirdiğinde, barın önünden kayıtsız bir edayla geçer ve her biri kendi sırası geldiğinde şarkıyı söyler:

Neyim varsa bırakır
toplarım bavulları
yeter ki kaçalım el ele.
Bakmam ardıma ne karıma ne evime
varım her yere peşinden gelmeye.
Dövüşe de varım gerekirse
o berbat pezevenkle
sana kul köleyim bil
hazırım bu kumara aşkın uğruna
kırıp döksünler varsın
öleyim varsın bu yolda
varsın gireyim hapislere
izin veremem öpücüklerinin
rüzgâr gibi esip gitmesine.

Derken Ivonne uzun mu uzun süren iş gecesine başlar. Şafak sökerken de dudaklarının boyasıyla kazandığı bir tomar banknotu cüzdanından André Seguin'in çalışma masasına boşaltır.

Günler böyle birbirini kovalar ve âşıkların sayısı böyle böyle katlanır, ta ki beklenmedik bir şey olana dek. Ivonne, kendi teninde de tutkuyla kıvranan müşterilerine eziyet çektiren acıyı hisseder: aşkın huzursuzluğunu.

12

Juan Molina tersaneye hasta olduğunu bildirdi. İçinden bir ses ona istifa etmemesini söylemişti. Buna karşın, işe gitmemek sadece durumunu tehlikeye atmakla kalmamış, aynı zamanda günlük hayatını da sıkıntıya sokmuştu. Üstelik hâlâ pansiyona ödeme yapmak zorundaydı. Royal Pigalle, hayallerinin kutsal mabediydi. Evden kaçtığı o günden beri, günbegün hayallerinde yaşattığı o kırmızı halıya adım atmaktı tüm özlemi. Masalarından birine oturduğunu, solgun ışıkların altında ve Canaro orkestrasının müziği eşliğinde, kadehleri birer birer devirirken, gece kıyafetlerini giyinip kuşanmış salonu dolduran o işveli Fransızcıklardan birini kaş gözle dansa kaldırdığını, derken bir parça dans ettikten sonra ayırttıkları odaya geçtiklerini hayal etmekten hoşlanırdı. Ve şimdi kaderin cilvesi ona, büyük kapıdan içeri girme ve dosdoğru Mario Lombard'ın idaresindeki sahneye adım atma olanağı tanıyordu. Onun günü gelmişti ve bu fırsatı kaçırmaya hazır değildi.

İkindiüstü saat ikide Corrientes'in önündeydi. Tek başına olduğunu ve kapıda beklediğini görsünler istemiyordu. Bundan ötürü, ön taraftaki kaldırımda menajeri gelinceye kadar saklandı. Bir sokak lambasına yaslanarak, elleri ceplerinde, tek bacağı kolona dayanmış ve gözleri geniş kenarlıklı şapkanın altında kaybolmuş halde, ikide bir görünüşünün düzgün olup olmadığını kontrol et-

mek için karşıdaki vitrin camına bakıyordu. Kabarenin kapalı kapılarının önünde toplaşan insanların aceleci hareketleri şaşırtıyordu onu: üniforması olmayan bir kapıcıyla konuşmak için sıra bekleyen adamlar ve yüzlerini, omuzlarına sardıkları şalların ardında gizleyen uzun pardösülü hanımlar. Öncelikle kapıcıyla bir-iki laf edildi, sonra da kendi aralarında konuştular. Birkaç gizli kapaklı konuşmanın ardından, dakikalara kalmadan büyüyen bir kuyruk oluşturuldu. Tam bu esnada Balbuena geliverdi. Molina, onun kapıdaki adamla konuştuğunu ve ses tonunun yükseldiğini, adamın bariz kayıtsızlığı karşısında sıranın sonuna doğru yürüdüğünü gördü. Juan Molina sokağı karşıdan karşıya geçti ve berikinin yanına geldi. Aksi bir merhabalaşmanın ardından Balbuena öfkesinin nedenini anlattı. Şu işe bak, onu programa çağırmışlardı ve muhtemelen kısa süre önce işe alınan kapıdaki geri zekâlının bundan haberi yoktu. Mario Lombard'ın beklediğini söylemesine rağmen geçmesine izin vermemişti.

"Bu ona pahalıya patlayacak... pahalıya..." diye öfkeden kudurmuş halde tekrarlayıp duruyordu Balbuena.

Kuyruğun yanından geçip gidenler şaşkın şaşkın bakakalıyordu. Juan Molina kendini hayvanat bahçesindeki bir tür egzotik hayvan gibi hissetti. Üstelik kendisi incelenmek için en az sebebi olanlardandı, arkalarında bir *gaucho* çeşitlemesi vardı, daha gerilerdeyse Valentino'nun Avellanedalı hale getirilmişi. Ve her şeyden bihaber bir mahcubiyetle, kuyruktan sahte Gardellerin ve "irikıyım" sirk kaçkını iki başlıların çıkıntı yapmakta olduklarını gördü.

Menajer, "Şimdi beni dinlemesinler de göreyim," diye tehdit savurdu.

Kısa süre sonra, kapıcı daha kapının kanadını aralar aralamaz bir izdiham hücum etti ve hemencecik kontrol altına alındı:

"Ya teker teker girersiniz ya da hiç kimse giremez," diye bağırdı bekçi.

Bunun üzerine bu karnavalvari grup uysal bir koyun sürüsü gibi ağır ağır içeri girmeye başladı.

Juan Molina, daima hayallerini kurduğu Royal Pigalle'in hayal ettiğinin çok ötesinde olduğunu görerek hayran kaldı. Kırmızı halı ana salonu boydan boya kaplıyordu. Gündüz gibi aydınlatma, sahne dekorcuları ve makinistlerin gidip geldiği tavandan sarkan yapı iskelelerinin kısacık yüzeylerini görünür kılıyordu. Sırayı bozmadan birinci kattaki Tiyatro Royal'in merdivenlerinden çıktılar. Küçük ama Asya tarzında döşenmiş bir lüksü olan bir salondu. Duvarlar ayna kaplıydı ve daha geride, bir köşede orkestranın çaldığı çıkıntı yükseliyordu. Yollarının üzerinde, efemine, gergin ve patolojik açıdan son derece sıska bir adamın karşılarında vızıldayıp durduğu, kırmızı file çoraplı, belleri korseyle mengene gibi kıstırılmış ve akıl almaz derecede yukarılara kalkık memelerinin donattığı sineleriyle provaya gelen korocu kızlara rastgeldiler. İnsanın bürosuna giderkenki doğallığıyla önlerinden öyle yarı çıplak geçiverdiler. Soyunma odalarına giden labirent gibi koridorlarda, yıldızdan işaretler çoban görevi görerek mertebeleri belirliyor ve sürüyü ayrı ayrı gruplara bölüyordu.

"Serbest stil bu taraftan."

Bunun üzerine gardırop gibi dört köşe "çamyarmaları" geniş bir kürsünün üzerine yerleştirildi.

"Kızlar bu yana."

Kadınlar sıradan ayrılarak büro benzeri kapının ardında kayboldu.

"Şarkıcılar beni izleyin."

Geride kalanlar, aralarında Juan Molina'yla birlikte, bir köşede güreşçilerin yığıldığı bir kürsünün yanında kalakalmışlardı.

Balbuena, "Sakin olun," dedi, "şimdi Mario'yu görmeye gideceğiz, bekleyin beni, şimdi dönerim," diye ekledi ve kalabalığın arasında gözden kayboldu.

İçlerinde *gaucho*'sundan Gardel'ine, Valentino'suna varana dek envai çeşidin bulunduğu şarkıcılar toplam on beş kişi kadardı. Tam karşılarında, kürsü işlevi gören bir masanın arkasında üç aksi adamın oluşturduğu jüri oturuyordu.

Seyircileri yönetenden, "Birinci gelsin," cümlesi duyuldu.

İlk sıradaki, kostümünü çeşitli öğelerden harmanlamış bir tür *gaucho*'ydu: Şalvar pantolonun dışında, şık şıkırdım itfaiyeci çizmesini andıran ayakkabıları vardı ve annesinin dolabından arakladığı belli olan bir mendil bağlamıştı boynuna. *Külhanbeyi*'nin ilk akorlarıyla başladı.

Ben Barracas'ın efesi
yağlı uzuncacık saçlı
ütülü gömlek giyerim
şık olmak istediğimde...

Yeterli. Jüri bu tangonun seçilmiş olmasını bir göz korkutma kastı olarak değerlendirdi. Öte taraftan sanatsal bakımdan, aday kesenkes kargalara hakaret etmeyi başarmıştı.

Jürinin kınayan hükmü, "Teşekkürler, sıradaki," oldu.

Bu arada, ringde, ayı gibi böğürerek, binalar gibi devrilerek bedenlerini tahtalara vurup sesler çıkaran güreşçilerin gösterileri başlamıştı. Deneme, grekoromen şampiyonu La Mole Tangue'yi yere yıkmaktan ibaretti. Alt taraftaysa dört Gardel, iki Valentino sıradan geçmişti ve hepsine de derhal kapı gösterilmişti. Orkestranın deliğinden çalgıcılar akort yaparken yaylıların, kemanların ve kontrbasların dayanılmaz tiz sesleri gelmeye başlamıştı. Gürültü sağır ediciydi. Juan Molina sanki de bir seyirci gibi, menajerinin hemen geri gelmesini ve onu Lombard'ın odasına götürmesini bekliyordu. Önündeki bir delikanlı *Beklerken sigara içiyorum* şarkısını söylemeyi bitirdi. İyi kotarmıştı. Jüri üyeleri bakıştı, başlarını salladı ve beriki seçildiği için memnun mesut bir köşeye ayrıldı. Molina ona lütufkâr gözlerle sessizce tebrik etme niyetiyle baktı: Ama aday karşılık olarak onu hayrete düşüren, her şeye hazır ve nazır bir rakip bakışı fırlattı. Güreşçilerin dövüştüğü ringdense La Mole Tongue'nin hunharca veda ettiği adaylar iniyordu birer birer. Ama görünüşe bakılırsa onlar

şarkıcılar gibi karara uysal uysal itaat etmiyor, tehditler savurarak jüriyle tartışıyor, iyilikle, olmadı mı zor kullanılarak caydırılmak zorunda kalıyorlardı. Ziyadesiyle adaleli dört gorilin yerine getirdiği riskli görev... İşte tam bu sırada Molina jüri üyelerince çağrılır. Bunun üzerine gülümseyerek onlara aslında menajerinin gelmesini beklediğini, Mario Lombard'la bir randevusunun olduğunu açıklar. Jüri bu şakaya üst perdeden bir kahkaha patlatır. Şaka gerçekten hoşlarına gider. Juan Molina menajerinin ayarladığı "özel" programın tam da bu olduğunu anlayıverdiğinde bir adım öne çıkar, gitarı kılıfından çıkarır ve en iyi bildiği şeyi yapmaya koyulur. Önceden aklında "Gözlerin kapanmakta" şarkısı vardır ancak tüm Gardellerin Esmer Adam'ın repertuvarıyla şanslarını denediğini düşününce son anda, kendini gülünç duruma düşürmemek için dümeni kırmaya karar verir. Bunun üzerine, durum gereği belki de gönülsüz bir biçimde, taptığı Celedonio Floresi'nin "Hüküm" adlı şarkısının ilk satırlarına başlar. Kovalamaca gümbürtüleri, güreşçilerin böğürtüleri ve orkestra enstrümanlarının tahammülü zor akort faslı arasında Molina'nın sesi yeşilliklerin arasında yolunu açan bir pala gibi parıldar. Adeta birden bir ölüm sessizliği çökmüşçesine jüri üyeleri ilk kez kafalarını kaldırıp bakar.

Doğdum ben bay jüri banliyölerde
büyük acıların hüzünlü banliyösünde
bir toplum bataklığında bir gece
sefaletin evini kurduğu yerde.

Molina'nın sesinde insanın kendini alamadığı bir çekim gücü vardı. Onun arkasında sırada duran adaylardan bir kısmı baştan yenik hissederek geri çekildi, diğerleriyse kalıp onu dinlemekten başka bir şey yapmadı.

Öyle hazin bir sokak lambası terk edilmiş
aydınlatır ışığıyla renkli sokakları
ah annemin, canım validemin sevgisi,
bir aziz gibi ey jüri hak ediyor tapınmayı.

Az önce seçilen delikanlı haset içinde diş gıcırdatır. Sözler ne denli melodramatik olsa da Molina'nın sesiyle insanın boğazını düğümleyen bir çağlayana dönüşmektedir.

...buradayım mahkûmiyeti çekmek için..
küfür ettiğini duyunca ama yaşlı anacığına
kolaydır sayın jüri bir kazaya yol açmak.

Molina her "sayın jüri" dediğinde jüri üyeleri kendini suçlu hissedip ister istemez sonsuz bir mahcubiyet duydular. Gözlerini nemlendiren perdenin ardından ıslak gözlerle sonunda kendilerinin birer zavallı olduklarına karar verdiler.

Sayın seyirciler baylar
boğuldu sessizliğe
ağlayarak külhanbeyi
acısını nakşetti
halkın yüreğine.

Şarkıcı bas telini tıngırdatarak şarkıya son verdiğinde, kısa bir sessizliğin ardından, jüri, adaylar, yenik güreşcilerden bir kısmı ve seçilmiş olan rakip, hepsi de etkilenerek bir alkış kopardı.

Jüri kararını açıklayacaktı.

Tam bu sırada gösteriyi kaçırmış olan Balbuena öfkeden köpürmüş halde, homurdana homurdana ortaya fırlar. Sanatçı menajeri kendine kalabalığın arasında yol açarak bar bar bağırır:

"Kimse Balbuena'yı girmekten alıkoyamaz, şimdi beni dinleyeceksiniz."

La Mole'nin az önce yere serdiği güreşçilerden birini iteklemekten daha iyi bir olay düşünülemez doğrusu. Göz açıp kapayana kadar her şey olup bitti. Boksör güruhunun birden bir hercümerç dövüşe hangi anda katıldığını kimsenin bilmesine imkân yoktu. Sandalyeler, masalar, hatta korku içinde koreografiara varana dek her şey havada uçuyordu. Molina ufak çaplı kasırganın ortasında bir şeyi

seçtiğinde, La Mole Tongue'nin menajerinin yakasına yapıştığını ve burnunun ortasına bir aparkat çakmak üzere olduğunu gördü. Gitarı bir kenara koydu, kalabalığın ortasına atıldı ve yumruğunu havaya salladı. Balbuena kaçmayı başardı. Molina'nın dövüşmeye niyeti yoktu ya, La Mole katil dişlerini göstererek sırıtıyordu. Boşta kalan eliyle şarkıcının pantolonunu popo kısmından tutmaya yeltendi. Ama kıvrak bir hareketle Molina şampiyonun arkasına geçiverdi, kafa kol yaparak onu hareketsiz bıraktı. Sonra iterek onu yere yapıştırdı. Müdür André Seguin gözlerine inanamayarak izliyordu. Dört goril derhal nizamı sağlamak üzere atıldılar ama Seguin bir hareketle onlara sessiz kalmalarını emretti. Tongue bir sıçrayışta doğruldu ve tıpkı bir boğa gibi başı ileride aklı bir karış geride rakibini ezip geçmeye hazırdı. Molina, büyükbaşın yörüngesini ve kuvvetini ölçüp biçti ve beriki üzerine çıktığında, dizüstü çöktü, sırtını la Mole'nin altına koyup tıpkı tersaneden kaldırmaya alışkın olduğu çelik putreller gibi havaya kaldırdı onu. Tıpkı bir hayvanı omuzlar gibi havaya kaldırmıştı. Kendi ekseni etrafında birkaç kez döndükten sonra şampiyonu duvara fırlattı. Yirmiye kadar saydırmak zorunda kaldılar. La Mole'nin izbandut gibi dört goril tarafından sürüklenerek götürülmesi icap etti. Molina elbisesini düzeltti, üzerindeki tozu silkeledi ve gitarını aramaya gitti. O zaman işte menajeri, jüri ve kabare müdürünün konuşmakta olduklarını gördü. Araya girmek istemedi.

Balbuena ağzı kulaklarında müşterisine yaklaşıp elini bir omzunun üstüne koyarak, "Bugün sözleşmeyi imzaladık. İşe alındınız," dedi

Gardel'in ilk adımlarını attığı yer ona kapılarını açmıştı.

André Seguin elini uzatarak, "Yarın sahneye çıkarsın Molina," dedi.

Juan Molina arzularının buğusuna dalıp giden bakışlarıyla çıktı Royal Pigalle'in kapısından. Corrientes'ten yürürken bunların hepsinin birer rüyadan ibaret olmasından korktu. Akşam çöktüğünde tiyatroların tabelaları

yanmaya başladı. Bir sigara yakarak Obelisco'nun önünde şarkı söyledi:

Ah bu büyük heyecanla
çarpar oldu kalbim yine
dörtnala giden at gibi
içim titriyor canım,
delicesine ve saçma bir korkuyla
ya uykudaysam diye
ve uyanırsam rüyadan.

Hayallerimi yıkma
oynama umutlarımla
doğru mu bunlar söyle
yok eğer hepsi bir düşse
zalim bir kandırmacaysa
yeğlerim ölüp gitmeyi
hiç uyanmadan sessizce.

Ömür boyu bekledim
hasretle yandığım o anı
ve şimdi güldü şans yüzüme
Bir hayalse bu eğer
bir ateşlinin hülyası
götür beni
götür beni ölümüme.

Tentesinde gördüm
neon ışıklı kapısının
mahallemi aydınlatan
ismini Juan Molina'nın
ve duyabiliyorum coşkun alkışı
beni bekleyen...
beni bekleyen Royal Pigalle'de.

Molina pansiyona gelip de oda arkadaşına müjdeyi verdiğinde bulutlu bir akşam vaktiydi.

13

Her gece olduğu gibi Ivonne kabareye gelmişti. Orada barda her zamanki genç delikanlılar diziliydi. Alvear'den Royal'e, Royal'den Alvear'a son müşteriyle ilgilenene kadar sürecek ring seferine başlamak üzereydi ki, kim bilir nereden André Seguin beliriverdi, berikini kolundan yakaladığı gibi daha mantosunu bile çıkarmasına izin vermeden handiyse sürükleyerek onu bürosuna götürdü. Endişeli hissetmesine rağmen müdür sevinçten bayram eder gibiydi. Kutudan bir Havana purosu çıkardı, ucunu kâğıt bıçağıyla kesti, yaktı ve suratının önünü kapatan sigara dumanının arkasına gizlenerek, "Biriyle tanışmanı istiyorum," dedi.

Ivonne eliyle duman bulutunu savururken, adeta bir perde çekmişçesine yüzündeki tek kas kımıldamadan baktı öylece.

Yetkin, işinin erbabı biriyle değil de adeta bir çocukla konuşurcasına, "Senden tek isteğim kılığının güzel olması," dedi.

Havana'yı dişlerinin arasında ısırırken merasim edasıyla, "Bir şey daha," diye belirtti, "nezaket. Katıksız nezaket istiyorum."

Ivonne teslim olmuşçasına kafasını salladı. Bu, André'nin onu bir asker, politikacı ya da yerine göre her ikisiyle birden tanıştırdığı anların ne ilki ne de sonuncusu olacaktı. Müdürü bunca mutlandıran bu olaylardan nefret

ediyordu. Ama işin içinde çok para vardı ve Majestelerinin eksantrikliklerine itaat etmesi gerekiyordu. Ivonne, o bildik, "seni biriyle tanıştırmak istiyorum" cümlesini duydu mu, tahammül ettiği o kocabaş şahsiyetleri tekrarlanan bir kâbus gibi sırayla anımsıyordu. Sıkıntıyla homurdandı ve bu iç çekiş teslimiyet yüklü bir şarkıya dönüşüverdi:

Tanıştım kovandaki böceklerin hepsiyle
hayvanat bahçesine layık garip türlerle
saygıdeğer beyefendiler gündüzleri
ah görmeli dolunay vakti geceleri
o İngiliz şapkalarıyla
çıkar pençeler köpek dişleri.

İsterseniz inanmayın her yerde vardır onlar
ayini kaçırmayan asil yurtseverler
suç dosyaları kapalı, açamaz kimse
herkesi korkuturlar kutsayarak
bir de görülse o büyük kaprisleri
mahkûm edilirlerdi Sodom'da bile.

Yaman savaşçılar süslü üniformalarıyla
kahramanca destanların anısına
sinelerinde asılı onlarca madalyayla
görünce onları açılır kapanır yatakta
sıradan sokak kızı jartiyer bağlarıyla
inanamaz gördüklerine bir türlü.

Günahtan korkan monsenyörler gördüm
suçlayan tangoyu kâfir müziği diye
kabareyi çok lüks ve israf diye
ama ödedikten sonra görmeli onları
yatağa yatar düzeltirler cüppeleri
bir de "evlat özür dilerim" derler üstüne.

Dolayısıyla Ivonne André Seguin'in ağzından çıkan seni biriyle tanıştırmak istiyorum sözünün ne anlama gel-

diğini biliyordu. Ona adeta "Şunu en çabuk yolundan halledivereIim," dercesine baktı ve merasimi bir an evvel bitirmek üzere ayağa kalktı. Gülümsemeyi sürdüren müdür onu özel salondaki bir masaya götürdü ve adeta son kez içiyormuş gibi şampanyayı gırtlaklarından boca eden bir masa dolusu erkeğin önünde durduklarında Ivonne'un aklına olabilecek en kötü şey geldi. André, masanın başında oturana başıyla işaret yaptı ve adam ayağa kalktı.

Ivonne, sesini duyduğu ana kadar onu tanımadı, gramofonun hoparlöründen çıkan ve tutsaklık günleri sırasında onun hayatını kurtarmış olan sesin ta kendisini... Tıpkı insanın babasına sarıldığı gibi ona sarılmak isteği duydu. Ama ne ağzından tek laf çıkıyor ne de kımıldayabiliyordu yerinden. O mavi ve hüzünlü gözler tıpkı onunla memleketinin arasındaki engin okyanuslar kadar muazzam bir heyecanla nemlenmişti.

Ivonne, "Dumandan," diye mırıldanır.

Gözündeki rimelin akmasına engel olmaya çalışırken, birkaç adım uzaklaşır ve karanlıkta, yanık bir sesle şarkıya başlar:

Yüzüstü bırakma beni ey gönül
izin verme fark etmesine
bir yaprak gibi titrediğimi
korkumu sigarayla gizlediğimi
ve bu gözyaşı yeltenir
içimdeki heyecanın
bırakmaya dizginlerini.
Soracak olursa birisi
n'oldu Ivonne'a diye
de ki dumandan... sadece dumandan.

Görürsen eğer çehremi sakladığımı
titreyen avucumun ardında
ve yıkılırsam
nedensizce birden
başka şey gelmesin aklına
bil ki dumandan... sadece dumandan.

Yanağımda görürsen eğer
dökülen bir damla yaş
tutuşup tükeniyorsam da
yanan bir sigara gibi
ağladığımı düşünme sakın
bil ki dumandan... sadece dumandan.

Gardel geniş kenarlıklı şapkasının altında yüzünü gizleyerek kadının kolunu tutar ve onu arka kapıya doğru yönelttiğinde gözlerinin nemlenmiş olduğunu görür, bir şey olup olmadığını sorar. Kadın onu götürmesine izin vererek, adeta kendi kendine, "Dumandan," diye yineler.

14

Juan Molina sahneye girmek için teknisyenin işaret vermesini bekliyordu. Perdelerin arkasında hazır bir halde, alnında biriken gerginlik ve utangaçlık ürünü ter damlalarını kuruladı. Orkestra deliğinden Pancho Spaventa'nın tipik orkestrasına ait nitelikli akorlar işitiliyordu ve projektör ışığında perdenin üzerinde pistte dans eden çiftlerin gölgesini görüyordu. Daha önce kalabalığın huzuruna hiç çıkmamıştı ve şimdi hakkında çok şey duyduğu o heyecanı tadacaktı. Bir an arkasını dönüp ardına bile bakmadan kaçmayı geçirdi aklından. Tersanedeki işinden istifa etmiş olduğuna içtenlikle pişman oldu. Ama oradaydı artık, yarı beline kadar uçuruma sarkmış vaziyette. Tam da bu sahneden Gardel ve Razzano'nun, Juan Carlos Cobián'ın, Arolas ve Fresedo'nun geçtiğini düşündükçe gölgelerin ardına gizlendi; bu sahnelerin Buenos Aires'in gelmiş geçmiş en iyi dansçı çifti olan Urdaz'a şöhret getiren sahneler olduğunu anımsadıkça içini saran telaş daha da arttı. Ama sımsıkı boğazına yapışan hislerin karışımı tek bir şeyle özetlenebilirdi: mahcubiyet. Buydu tam olarak, mahcubiyet. Kimseye bunun ilk sahne aldığı gün olacağını söylememişti. Böylece bekleyişin ağır ateşinde kavrulurken, orkestranın sesi kesilir kesilmez, sunucunun mikrofonik sesinin içinden "biricik", "genç", "hiç görmediğiniz gibi" ve bunun kadar cafcaflı olmayan sıfatların kulağına çalındığını, sonu gelmeyen giriş konuşmasının

ardından, onun sahneye girişini anons ettiğini işitti. Teknisyen işareti verdi, ipi çekti ve perdeler açılmaya başladı. Juan Molina istavroz çıkardı, çatının görünmez yüksekliklerine baktı ve arenaya çıkmaya hazırlandı.

Utanç. Kahkahaların karıştığı alkışların ortasında Molina utanç hisseder. Göğsünü sıkıştıran bir utanç. Spot ışığı gözkapaklarından girer. Katıksız utanç nedeniyle gözlerini açmak istemez. Mahcubiyet ve kendinden sonsuz bir utanma. İstemese de bunu yapmak zorundadır. Derken aynalarla kaplı salonda kendi aksini görür ve utancın insanı öldürecek gücü olduğunu fark eder. Kendini inceler, sahnenin orta yerinde ayakta, projektörün utanç veren koni ışığının altında, güreşçi kılığında, baldırlarını sıkan şeritli çoraplar, kırmızı adaleler ve belini saran şampiyon kemeriyle utançtan öleyazdığını sanır. Birden zil çalar ve geri kalan her şey kulakları sağır edici bir gürültüden ibaret olur: halkın yaygarası, rakibinin ulumaları, orkestranın tuttuğu gümbürtülü ritim... Bu tahammülü zor gürültüyü susturmaya ihtiyacı vardır ama her şeyden öte iç organlarına baskı yapan bu mahcubiyeti silmek zorundadır. Rakibine saldırırken bir yandan da şarkı söyler, bu aşağılayıcı gürültüyü bastırmak için bar bar bağırarak hüzünlü bir tango söyler:

Ey kabarelerin meleği
kanatlarıyla neşe veren eğlencelere
ruh katan keman sesine
anlatma sakın barında
doğduğum mahallenin
böyle çıktığımı sahneye
spotların altında
şarkı söylediğimi söyle
anlat patronların beni
şöhret yaptığını şarkılarla
ben değilim olamam, bu ahmak güreşçi.

Dövüş ilerledikçe halk galeyana gelir ve giderek daha fazla bağırır, dolayısıyla Juan Molina da, bir yandan kafa

kollardan ve yumruklardan kendini kollarken bir yandan kimsenin onu dinlememesine aldırmadan daha güçlü söyler şarkıyı.

Esin perisi Latin tangosunun
kumar ve milonganın
sen körüklersin sokak akerdeonlarını
kaçtığımı söylemeç yumruklardan
ve kurtlar sofrasında
soytarı kılığına girdiğimi.
Sana soracak olursa eğer
pansiyondaki tanıdıklar
söyle beni heyecanlı gördüğünü
ve onlara ithaf ettiğimi
şarkıların en duygulusunu.

Öfkeyle dövüşür. Bununla birlikte bu rakibine yönelik değil bahtsızlığına yönelik bir öfkedir. Bunun için çaresizlik içinde şarkısını söyler:

Haşarı haylaz melekleri
kanat çırpan çatılarında
büyük tango salonlarının
kaçırmayın sakın ağzınızdan
sorarsa anacığım
öleyazdığımı utançtan
hayallere elveda derken
dövüştüğümü çıplak halde
söyleyin başarılı olduğumu
beni smokinli gördüğünüzü
ve orkestranın sustuğunu
ben çıkınca sahneye
büyülediğimi söyleyin şarkılarla
dövüşten bahsetmeyin ona.

Juan Molina karşısında duran büyükbaşa bir *kroşe* indirir. Adam dengesini yitirir, bunun üzerine ağıdını söyle-

meyi bırakmadan hüsrana uğramış şarkıcı berikini kafasının üzerinde kaldırıp mindere fırlatır.

Acı bir içki kaldırıyorum
Ahmakların Şampiyonu şerefine
mazide kalan bir düştü
tentenin altında olmak
parıldamak neon ışığında
Juan Molina adıyla.

Şarkı söylemeyi bitirir ve sunucu sağ elini kaldırıp şampiyonu ilan ettiğinde büyük bir alkış tufanı kopar. Bu alkışların şarkıcı olarak yeteneğine ithaf edildiğine inanmak ister. Ama kimsenin onu dinlemediğini biliyordur.

Juan Molina'nın ruhunu yabanileştirip buruklaştıran günlerdi bunlar. Amansız bir adam olarak ünü, sahnede rakipleriyle karşılaştığı acımasız şiddete değil karanlık karakterine dayanmaktaydı. Gösteriler birbirini izledikçe bu çocuksu surat ona yaşlılık katan bir sertliğe büründü ve yeniyetme, dinç neşesini yitirdi. Ama asla şarkı söylemekten vezgeçmedi. En acımasız müsabakalarda dövüşürken, kana susamış halkın zalim bağrışlarından ve kavganın taraflarını destekleyen orkestranın nefeslilerinin tempo tutan tiz akorlarından faydalanır ve böylelikle, acınası, kulakları sağır eden şamatanın ortasında avazı çıktığınca şarkı söylerdi. Her ne kadar seyirci bunun farkına varmasa da Molina şarkı söyleme sevdasını sahnede bol bol tatmin ediyordu. Ve ne zaman rakipleri iki seksen minderin üzerine seriliyordu, o zaman şarkıcı da halkın kendisine armağan ettiği alkış tufanının, asla kulak vermemiş de olsalar şarkılarına minnet babında olduğunu hayal ediyordu. "Menajer"ine ödenen yüzde düştükten sonra bile kesinkes tersanede kazandığı cüzi meblağın fazlası giriyordu cebine. Ama kendisine utanç veren bu işi kabul etmesinin nedeni bu değildi. Pigalle'de olma fikri ona şarkıcılığa kısa yoldan geçiş yapma hayali yaşatıyordu. Ancak gel zaman git zaman güreşçi olarak ünü pekiş-

tikçe şarkıcılık hayallerine de elveda demek gerektiğini idrak etti. Sirk kaçkını gibi görünen bu biçare palyaçoyu kim ciddiye alırdı kuzum? Sonunda André Seguin'e maskeli olarak sahneye çıkmak için yalvaracak raddeye geldi. Halbuki, kadınlar arasında gördüğü rağbetin asıl sırrı genç ve baştan çıkaran simasıydı. Seguin, sesinin gecelere renk katan şarkıcılarınkiyle kıyas kabul etmeyeceğini kabul etmeye ediyordu. Gel gör ki güreşçi olarak acayip beklenmedik bir netice vermişti: Salon, onun dövüşmesini seyretmek için dolup taşıyordu ve dümeni kırarak bunu riske etmeye hazır değildi. Ya bu ya hiç. Molina işini bitirir, derhal soyunma odasında duş alırdı, adeta üzerinden yıkayıp götürmek istediği ter değil de aşağılanmışlığın izleriymiş gibi; üzerini değiştirir, aşağı iner ve karanlıkta saklı kalan masalardan birine otururdu. Mahcubiyetini filtresiz Marconi sigarasından tüten dumanın ardına gizleyerek, orkestranın döktürdüğü tangoları dinlerdi. Juan Molina'nın Ivonne'la yollarının kesişmesine çok az zaman kalmıştı.

15

O zamanlar Gardel'in hayatı kâh Paris, kâh New York, kâh Buenos Aires'te geçiyordu. Paramount stüdyolarında bitmek bilmeyen mesailer, Greenwich Village'da geceler, yorgun ve bitap vaziyette Hotel Middletown'daki şafak vakitleri şarkıcının gözlerinin altındaki torbalara izlerini bırakmıştı. Genellikle ondan fazla bisle uzayan Empire'daki işler, Opera Tiyatrosu'ndaki ve Florida Dancing'deki gösteriler, bir zamanlar nasıl edip de saklayacağını bilemediği on kilo fazlalığını çoktan eritmişti. Geceleri Rue Spontini'deki evinin yalnızlığında, geniş pencerenin çok ötelerine belirsiz bir yere kilitlenmiş bakışlarında özlem ağır basardı. Böyle zamanlarda Jean Jaurés Sokağı'ndaki eski evini ve Abasto'nun uzak bir köşesindeki Doğu dükkânını anımsardı. Geri dönmek... Buenos Aires'e geri dönmek için ne kadar gününün kaldığını sayardı. Aslında epey bir zamandır bardaki arkadaşlarıyla annesi dışında kimseleri özlemediğini düşünürdü. Ivonne'u tanıyana kadar. Nihayet geri döndüğünde Palermo Hipodromu, kadim sevgili Armenonville'i; Palais de Glace ve Royal Pigalle'den geçen olağan devrini yapmak için zaman yetmemişti... Her anın tadını sanki son kezmişçesine çıkardı. Ivonne'un kolundan tutup çıktıkları gece istediği tek şeyse geceyi biriyle geçirmiş olmaktı. Yalnızlığa tahammülü yoktu Gardel'in, çocukça bir korku duyuyordu bundan. Şayet arkadaşlarıyla beraberse, genellikle oturdukları lokanta masa-

larında geceleri sabaha uzatırdı ya da yalnızsa yitik bir dükkânın barına çöreklenir ve karşısında konuşanın kim olduğunu öğrenince şaşkınlıktan dilini yutan gencin biriyle sohbete dalardı. Zaman zaman André Seguin'den kızlarından birini tanıştırmasını istemesinin nedeni de bu yalnızlıktan kaçma arzusuydu. Ivonne'u tanıştırdığı gece de müdürden yeni kızlarından birini getirerek kendisini şaşırtmasını fısıldamıştı kulağına, "Güvenilir biri, anlarsın ya," diye de belirtmişti, ne olur ne olmaz. Elbette Gardel kolunda bir kızla bir otele gidecek değildi, annesiyle birlikte yaşadığı Jean Jaurés Sokağı'ndaki eve gidecek hali hiç yoktu. Bu tür durumlar için duvarları açık renk, karanlık işlerin tanığı, çiçekli duvar kâğıdı kaplı bir küçük dairecik ne güne duruyordu. Corrientes ve Reconquista arasında ücra bir köşedeki binanın ikinci katındaki bu seçkin bekâr evi, namıdiğer "Fransız'ın mekânı" belli başlı kişilerin özel meselelerini hallettikleri küçük ama lüks bir sığınaktı. Şarkıcılar, müzisyenler, şairler ve sınıflandırması kolay olmayan diğer şahsiyetler, gece çöktüğünde çarçabuk, meraklı gözlerden utana sıkıla geniş fötr şapkaların altında, yüzlerini pardösülerinin yakalarını saklayarak içeri girerdi. Sır saklama becerisini komşuların azlığına ve kapıcının olmayışına borçlu olan daire üç odalıydı. Sokağın nehre bağlandığı Corrientes'e bakan geniş mi geniş bir penceresiyle salonu, geçici röntgencilerden Glostora'nın apaydınlık devasa tabelasıyla korunuyordu. Ceviz kaplama küçük bir sehpanın etrafında iki yanında koltuklarla bir divan vardı. Daha ileride duvara bitişik, tıka basa içki, sigara ve yerine göre epey bir süredir bekleyen beyaz toz dolu bir şişeyle bir *çekmecelik* dururdu. Mor renkli halı ve perdeler derin bir kasvet ve tarafsızlık bahşediyordu. Yemek odasında, akşam yemeği servisinden ziyade zar yuvarlamaya ve iskambil kâğıdı kaydırmaya daha elverişli görünen üzeri yeşil örtülü oval bir masa vardı. Alçak bir lamba masanın bulunduğu yeri konik ışığıyla aydınlatarak diğer tarafları loş bırakıyordu. Yatak odaları çift kişilikti. Her ikisinde de çift kişilik ya-

tak, başucunda mor kapitone fitilli kadifeden yatak başı ve aydınlatmak yerine daha da loşluk veren kırmızı lambaderleriyle başuçlarında ikişer komodin vardı. Bir gardırobun olmayışı misafirlerinin gelip geçiciliğini açığa vurur gibiydi. Kim bilir kimdi ev sahibi. Fransız'ın kimliği üzerine pek çok tahminlerde bulunulurdu. Oraya ne kadar sık gelirse gelsin, kesin olan bir şey var ki –herhangi bir şüpheye mahal bırakmamalı– Carlos Gardel'e ait değildi burası. *Küçük dairenin* anahtarı birden fazla kişinin elindeydi. Genellikle, şafak vaktinin ilk ışıkları görünüp tabelaların lambaları söndü mü boşaltılırdı. Sık ya da seyrek aralıklarla kumar çevirenlerin, her seferinde yanlarında bir "tanıdıklarıyla" gelenlerin yanı sıra, daire talihsizlik eseri gece vakti kalacak yeri olmayan, bilmem kimin arkadaşının arkadaşına da sığınak görevi görürdü. Kim zaman nefesi alkol kokan ve şarkı söyleme konusunda iyi niyetli bir şairin terk edilmiş mekânda *acapella* sözler mırıldandığı da olurdu:

Ah evim, bir konuşabilseydi duvarların
çiçekli duvar kâğıtlarıyla
karanlık olaylar görmüş;
kaç kere sabahladım
demir atıp çatının altına
mahkûmiyeti çekerken
kederimi unutmak için
dumanaltı ve karanlıkta
viski, karıştırıcı ve zarlarla;
ah odamı ışıtan o tabela
onun bende bıraktığı yara
kapanmadı ki hâlâ.
Ah evim bir konuşabilseydi duvarların
çiçekli duvar kâğıtlarıyla
dökebilseydi sırlarını
seçkin bir ünlünün
smokinli kalın enseli
(ismi lazım değil)

şair havasında
sinsice ve çarçabuk
bir kızla girdi içeri
masum havalarında
ezberinden okuyarak bir sone
kurtarmak için şerefini.
Kumar yuvası mı sığınak mı?
Ah evim ne ismin var ne sahibin
ne garipler geçit yapar
girer geçer eşiğinden
şairler, hüzünlü hülyalarıyla
şarkıcılar destanlarıyla
oyuncular haşin simalarıyla
bir dost müşkül durumda
meteliğe kurşun atan
ve beş parasız kalan
işinden oldu diye...
...ve işte seni sığınak bildi hepsi.
Bunun için kimse söylemedi
senin karanlık ününü
suç dosyana rağmen
bana en saf olansın sen
kutsal bir tangosever gibi
kumar hatunlar seks
maceralarımın tanığı
hüznümün sığınağı
esin perilerimin yuvası
umudu yitirdiğimde
ve mecalsiz kaldığımda.

ACI ÇEKEN İKİ YÜREK

Baylar bayanlar: Corrientes Sokağı'ndaki o daireye Gardel'in Ivonne'la geldiği gece neler olduğunu bir tek evin ser verip sır vermeyen duvarları bilebilir. Ama kuşkusuz, şafak söktüğünde, ne Ivonne ne Gardel oraya saatler önce girmiş olan aynı iki insan değildir artık. Ivonne daha Gardel'i tanımadan ona âşık olmuştu, henüz yüzünün neye benzediğini bilmeden, sesini ilk duyduğu günden itibaren... Çiçekli kâğıt kaplı o duvarlar kim bilir ne sırlara gebeydi, gelgelelim Gardel, daha sonraki iki gün boyunca o hüzünlü mavi gözleri bir an olsun zihninden atamadı. Glostora'nın neon lambaları içeride neler olup bittiğinin yegâne tanığıydı ya, kesin olan bir şey varsa o da Ivonne'un artık, uzak mı uzak Avrupa'sına dönme arzusu taşımadığıydı. Kim bilir ne kaprisle Gardel uzun süredir planlanan Barcelona seyahatini iptal etmeye karar vermişti. O gece baylar bayanlar, belki bir aşk hikâyesi denebilecek o fırtınalı ve belirsiz şeyin başlangıcıydı.

ÜÇ

1

Eğer bugüne kadar Ivonne'un bedeninin bir sahibi vardıysa –Seguin– artık kalbinin sahibi başka biriydi: Carlos Gardel. Ne durumunda ne de gecelik mesaisinde herhangi bir değişiklik olmamıştı. Dolayısıyla kimsenin Ivonne'un yüreğinde patlak veren fırtınaları ruhu duymuyordu. Ne kabarenin müdürü ne de genellikle her akşam birlikte çıktığı dört-beş müşteri, genç kızın artık o tanıdıkları Ivonne olmadığını algılayamıyordu. Her şafak vakti, Ivonne küçük hazinesini müdürün çalışma masasına boca etmeyi sürdürüyor ve Spinetto Pazarı'nın yakınlarındaki pansiyonuna dönüyordu. Ama şimdi Royal Pigalle'den uzakta gündüzler bambaşkaydı. Akşamüstleri ortalıkta boy gösterir olmuştu. Sabahın yedisinden akşamın yedisine uyumuyordu artık. Pansiyonun sahibesinin, onu böyle öğle vakti bir genç hanım gibi şık şıkırdım aşağı indiğini ve çoğu o zamana dek varlığından dahi bihaber olan misafirlerle öğle yemeği yediğini görünce şaşkınlıktan dili tutuluyordu. Sokağa çıkmadan önce pek az yiyordu ya, hiç değilse bir şeyler atıştırıyordu. İkindileri, siesta vakti Fransız'ın eviyle aradaki mesafeyi yürüyerek katediyordu. Asla aynı yoldan gitmiyordu, bazen Rivadavia Bulvarı'ndan aşağı iniyor, Congreso'nun etrafından dolanıyor, Mayo Bulvarı'ndan geçip Suipacha'dan Corrientes'e kadar yürüyordu. Başka zamanlarda birkaç blok öteden Palacio de Tribunales'e doğru sapıyor, Lavalle Meydanı'nda

bir banka oturup Colón Tiyatrosu'nu izliyor, saate bakıyor ve Diagonal Norte'ye doğru adımlarını hızlandırıp yoluna devam ediyordu. Her akşamüstü saat tam dörtteydi randevusu. Onun için yaptırılan yedek anahtarla binaya giriyor, kafesli asansörle yukarı çıkarak, ikinci katta asansörden inerek çekingen bir edayla kapıyı çalıyordu. O orada oluyordu. Kucaklaşmanın sıcaklığı, yalnız kendisi için olan yarım gülüşü rahatıyordu onu. Sesinin okşayıcılığı, İngiliz tütünü ve saç jölesi karışımı kokusu içine işliyordu. Kapkara gözlerinin bir bakışı yeterliydi onun için. Sonrasında gelenlerin hepsi isteyebileceklerinin çok ötesindeydi. Minnettardı. Ne bir eleştirisi vardı ne de acı bir sözü. Ivonne, yanlış bir adım atmaktan, lafı fazlasıyla uzatıp onu bir kuş misali korkutup kaçırmaktan korkuyordu. Onu görmek, sadece görmek yeterliydi. Her akşamüstü lütfedip onunla sahiden görüşüyor muydu, yoksa bir yalan mıydı bu... Bir tek kelime olsun fazla konuşmaktan korkuyordu. Ona deliler gibi âşık olduğunu biraz olsun belirtmeye bile asla cesareti yoktu. Ama artık mutlu. İçten içe mutlu bir Ivonne. Odasında yapayalnızken, bir zamanlar yüzünü hayal etmeye çalıştığı o Gardel'in söylediği şarkıyı, ona İspanyolca'yı öğreten sesi bir kez daha duymak için gramofonun kolunu çevirirken, şarkı söyleyen Ivonne:

Dön yüreğim dön
plağın döndüğü gibi
ağlarken yalnız ve mahzun
mutluluk aydınlatır artık içimi
kim derdi ki bu kız
genelevin beyaz yosması
savrulup dururken bir yaprak gibi
Gardel'in kollarında bulacak kendini.

Sen öğrettin dili bana
bu Arjantin argosunu
zorbalar kadar haşin

ve tomruk kadar sakin
uç sevgili güvercinim
kanatlan yanına onun
anlat ona sevdamı
ve kokusunu getir bana
içimi ısıtan sesini
her söylediğimde ismini: Gardel

Dön yüreğim dön
dön gramofon plağı
ölecektim sıkıntıdan dün
sonunda yetti dedim
şarkı söylüyorum balkondan
aşağı boşluğa bakmak
ayartmıyor artık beni
düşmek geçmiyor içimden
biliyorum çünkü döneceksin geri
o eski şarkının dediği gibi
bu bedene artık benim olmayan.

Dön gramofonum dön
çılgın atlıkarınca dön
dönsün başım seyrederken
metalden orkideni.
Yağmur dindi yağmaz artık
solumak o kar gibi tozu
azaltır yalnızlığı
yazgım sensin benim
nasıl çoğalır mutluluğum
dinleyince kayıtsız sesini
ve söyleyince ismini: Gardel

Ivonne bütün bu olup bitenlerin sahici olduğuna inanmakta zorlanıyordu. Gardel'in plağını her dinleyişinde, aşklarının da gramofondan çıkan Gardel'in sesi kadar uçucu ve ele avuca gelmez olmasından korkuyordu; kim bilir nerede yitmek üzere.

Gardel'se özel mevzularından kimselere bahsetmezdi. En yakınlarına bile. Kimselere açmadığı bir sırdı duygusal hayatı. Ama onu en yakından tanıyanlar ruhunda çalkalanma yaratacak yegâne konunun bir kadın olduğunu da bilirdi. Bunlardan sadece biri biliniyordu: Isabel del Valle. Onunla insan içine pek az karışmıştı. Fırtınalı geçen on yıldı ya, yine de işini harap etmemişti. Rivayet o ki Gardel'in özel hayatını saklama konusundaki bu ketumluğu, dişiler dünyasına karşı bir gizem halesine sahip olmak için kullandığı bir manevraydı; tek bir kadın yoktu ki onun aşkının tümüyle kendisine yöneldiği hayalleri kurmasın. Halbuki bunu söylemek Gardel'i tanımamak anlamına gelirdi. Zaferleri ve yenilgileri saklamak erkeklere has bir kuraldı. Bunlar üzerine konuşulmazdı. Bunların şarkısı yapılırdı.

Gardel'in Ivonne'la kısa süren macerası fiyaskoyla sonuçlandı. Sevgi eksikliğinden değil, tam aksine. Bunu itiraf etmeye cesaret edemedilerse de, ikisi de körkütük âşıktı. Ama Ardıçkuşu aşkın ağına takılmaya direniyordu. Öte taraftaysa Ivonne'un da ağ atma konusunda ne deneyimi ne mahareti vardı. Durum böyleydi. Öncelikli olan dostlara, kafeye, kabareye, gece hayatına sadakatti. Kadınlar birer tapınma nesnesiydi, orada, sadakatsiz ve nankör halleriyle, uğruna şarkılar söylensin diye varlardı, ihanetlerinden doğan acılar çekilsin ve kötü niyetleri tango dilinden ifade edilsin diye... Onları bataklıktan çıkaranın kendileri olduğu ve sonra başkasıyla, bir parababasıyla çekip gittikleri hatırlansın diye varlardı. Akıntıya karşı yüzen somon balığının azmiyle, Gardel tutkularının çağıl çağıl akıntısına karşı direniyordu. Öte yandan evlilik ve sevgililiğin hapislik olduğu fikri de vardı. Ayrıca dostlar demek özgürlük demekti. Kadın ve çocukların insanı götüreceği yer beş para etmezlerin yanıydı. Olur da kafedeki delikanlılardan biri arkadaşlarını bir kadın uğruna terk etmek gibi rezilce bir niyete kapılırsa, en deneyimli olanlar, evlilik cehenneminin eşiğinden dönmüş ve Allah muhafaza son dakikada kurtarılmış olanlar derhal bir söylev verirdi. Böylelikle, aşka yenik

düşmüş olan biçare, şarkılarıyla en bilgece öğütleri vermeye hazır dostların çemberine alınmış buluverirdi kendini.

Yoktur bu kuralın istisnası
kadim olduğu kadar bilge de
parmağında oynatır seni
hem belalı geçinir
hem ahlaka önem verirsin
oysa bekârlık sultanlıktır
çift olmaktansa.

Bunun üzerine deneyimin verdiği ateşli sesiyle diğeri alır sözü:

Kadın dediğin absent gibi
bir gecelik iyi
tüm hayat için değil
onun için dikkat et
sen sen ol kafeslenme
ve sürükletme uçuruma kendini.

Bu yeterli gelmemişse, medeni ölümün kıyısından geri dönenler hayata sıkı sıkıya bağlı olmanın önemini anlatır:

Düşün bir hali n'olur
evlenince hayatının
kumarı unut bir kalem
Politeama'yı, milongayı
mazide kalır hepsi
yıllanmış dostuklar
Lezama'nın kadim barı
çok uzakta kalır
çoktan el olmuş gibi.

Zavallı bahtıkaranın omzuna bir elini yaslayarak, acısını anlarcasına teselli babında sırtını sıvazlayarak nihayet hepsi koro halinde söyler şarkılarını:

Bir başına enselendin
bu yaratık uğruna gözlerin kör
her yeri gül bahçesi sanırsın
onlarla karın doymaz
tatlılar, âşıklar, metresler
ve o sıska yakışıklı
âşık sanan kendini
bak nasıl da kaldı
bir deri bir kemik oldu.
İşler böyle yürür
sanma bu bir tesadüftür
başını bağlamak için
"hanımlar" everir seni.

Tüm bu nedenlerden ötürü Gardel âşık olduğunu fark ettiği anda kaçma dürtüsüne kapıldı. Ama âşık olmaya âşıktı. Valizleri toplayıp Barcelona'ya kaçmak istiyordu. Ama âşıktı. Bir sigara yakıp sükûnet içinde düşünmeye çalıştı, durumu gözden geçirmeye ve aklıselim davranmaya... Ama aklı başından gitmişti. Tek bir şey yoktu ki ona o mavi ve hüzünlü gözleri, yeniyetme göğüslerini anımsatmasın. Daha örümcek bir ağ örmeye yeltenmeden onun ağına düşmüştü bile. Kimse onu buna zorlamadan kendi kendine düşmüştü. New York'un gökdelenlerini, Paris'in Latin mahallesini, Barcelona'nın liman misafirhanelerini düşünüyordu düşünmesine de, hiçbiri onda her akşamüstü sıcacık bir misafirperverlikle kendisini bekleyen o upuzun sıska bacakların yaşattığı hayranlığı uyandırmıyordu. Aşka karşıt o iradeyi göstermeselerdi Gardel ve Ivonne belki de aynı anda hem tutkulu hem uyumlu denebilecek –şayet bunlar birbirinin zıddı terimler değilse– bir aşk ilişkisi sürdürebilirlerdi.

Ivonne, Ardıçkuşu'nun ruh halini sarsalayan fırtınalara sessiz bir teslimiyet ve çilecilikle katlanıyordu. Haleti ruhiyesindeki şiddetli iniş çıkışlara metanetle tahammül ediyordu; bir gün müşfik ve tatlı bir âşık oluveriyor, derken ertesi gün okyanusun ortasında kayıtsızca yüzen

buz kütlesine dönüşüyordu. Bir an hoşsohbet, içini açan bir engin deniz olurken, sonrasında düşünceli bir sessizlik kabuğunun içine gizlenmiş yabani bir hayvan oluyordu. Bir akşamüstü, inci bir kolyeyle tutturulmuş bir demet krizantemle karşılarken onu, bir diğerinde hınçla ellerini yumruk yapmış bekler buluyordu. Bazen özlem ve arzularla dolup taşan ve daima o beklenen itirafın kıyısında gezinen ateşli mektuplar yazıyor, öte zamanlardaysa başı öne eğik bir karamsarlık bulutuyla sarmalanmış halde, şöyle diyordu:

"Buna daha fazla devam edemeyiz."

Ama asla katı değildi. Ivonne, Gardel'in bir uçtan bir uca salınan duygulanımlarına aldırmıyordu; kendi içinde ve sessiz yürüttüğü mücadeleyi bilmesine imkân yoktu ki. Zevkli geçen günleri vakur bir neşeyle karşılıyor ve her şeyin kapkara ve fırtınalı göründüğü diğerlerine de sessiz çilecilikle katlanıyordu. Buna karşılık, belki de kendisi bile farkına varmadan, tıpkı dalgaların gidip gelerek kayalıklarda açtığı oyuklar gibi bu upuzun belirsizlik ruhunda aşınma yaratıyordu. Ve işte tam da bu gediklerden biri sırasında bir başka adamın hayallerini besleyecekti. Ivonne'un Juan Molina'yla tanıştığı günler bu zamana rast geliyordu.

2

Juan Molina utanç verici rolünü oynayıp tamamladıktan sonra karanlıktan, peyderpey insanların değiştiğini izledi. Saat yediyle dokuz arasındaki akşamın erkenci müdavimleri yerlerini gecenin faunasına bırakıyordu. Genç çiftler ve kocamış evliler salonu terk ederken, masaları jigololar, iki dirhem bir çekirdek züppeler ve magazin dergilerinden fırlamış playboy havalarındaki müdavimler dolduruyordu. Gece yarısından sonra esaslı parababaları geliyordu. İşte o zaman sahiden iyi kalite şampanya ve İngiliz tütünü sular gibi akıyordu. Sirk orkestrası Paris'inkilere taş çıkartacak Buenos Airesli hakiki müzisyenlere yerini bırakıyordu. Sonra kadınlar geliyordu. Fransa'dan gelen Fransızlar ve diğerleri. Prenseslere layık mücevherlerle süslenip püslenmiş halde, duruma göre üzerinde titizlikle çalıştıkları bir burnu büyüklükle, diz üstünde etekleri ve şapkaların kenarındaki tüyler kadar yükseklerde gezen havalarıyla...

Dizginlerinden boşanmış neşenin yarı aydınlığında, onları bir araya getiren şey talihsizlik oldu. Belki de Ivonne ve Molina'nın Royal Pigalle'de birbirlerini ilk görüşleri değildi ama denebilir ki, nihayet birbirlerini fark ettiklerinde, tam olarak anlamasalar da adeta birdenbire kaderlerin daha önce iki farklı olayda kesiştiğini hissetmiş gibilerdi. İlk kez Ivonne Molina'ya bir güreşçiden farklı bir şey gözüyle baktı. İlk kez Molina Ivonne'a bir fahişeden farklı bir şey

gözüyle baktı. Adeta karanlıkta körebe oynayan ve birbirlerini gördükleri anda kabullenen iki yürek gibi, sanki biri kendilerine ayna tutmuşçasına, birbirlerini fark eder etmez, alın yazılarının aynı gizemli alamet tarafından çizildiğini anladılar. Konuşmadılar. Her şeyden önce, birbirlerini kadehlerinin son yudumunda görmüş olmak şaşırttı onları. Derken birkaç kaçamaklı bakışma oldu, sonunda gözleri alenen buluştu ve epeyce bir müddet ayrılmadı. Sanki birdenbire etraflarındaki her şey silinip gitmiş gibi, sanki okyanusun ortasında, gemi enkazından kalan ve kurtarılamayacağının bilincindeki iki insanın yapayalnız alabora olmamak için birbirine sarılması gibi, öyle, aynı neşeli umutsuzlukla sonsuz bir an boyunca bakıştılar. Her şeyi biliyorlardı. Molina, Akdeniz'in türkuazından yapılma o masmavi gözlerin ardında, o koyu kırmızı rujun altında, paramparça bir yürek yattığını, onu memleketinden ayıran mesafe kadar devasa bir acı olduğunu biliyordu. Ona bakmaya devam ederek, tek kelime etmeden, müzikle dopdolu bir sessizlik içinde, Juan Molina masasında oturup gözleriyle yalnız onun duyabileceği bir şarkıya başlar:

Seni buldum karanlıkta körebe oynar gibi
gizlerken yaşından büyük acıları
ardında berrak kadehin
buzlu şampanyanın.
Bakır saçların ışıldatır hüznümü
dindirir yalnızlıkların en derinini
seni buldum karanlıkta körebe oynar gibi
ve geri döndü inançlarım geri.
Paslanıp çürürken hayallerimiz
karanlık acımasız bir yıldız buluşturan bizi
kayıtsız, zalim bir kader birleştiren ikimizi
ve bırakıp giden boynu bükük ruhumuzu.

Kim derdi ki sesiz sedasız sigarasını tüttürmekte olan o adam aslında şarkı söylüyor olsun. Ivonne hariç kimse. Ivonne, yüzünün tek bir kaşı dahi oynamadan, ona min-

net dolu bir ifadeyle ve yalnız ikisinin bildiği o aynı dille bakar ve aynı sessiz melodiyle karşılık verir:

Seni buldum el yordamı karanlıkta körebe oynar gibi
tülün ardında gizlenirken yaralı ve mahcup
ve ardında dumandan perdenin
bir ayna keşfettim korkutan şaşırtan
kırık bir cam ikimize ait
kendi acımı gördüm aynadaki çehrende.
Ah ne yazık körelmekte gözlerinin feri
ve o görüntüden ah!
Dilsiz gözyaşların bana seslenir
uzatır kardeşçe bir sevgi eli
yuvalarımız bizi burada birleştiren
ve arzularımız çoktan mazide kalan.

Ve derken bu dilsiz itiraf bir anlaşmaya dönüşür. Her iki sessizlik birbirinin içine karışır ve bir sessizlik düeti oluşturarak, dışarı tek ses dahi çıkarmadan var güçleriyle şarkı söylerler birlikte.

N'olur konuşma benimle
bırak düşünü kurayım
bir kardeşim varmış gibi
ılık bakışlarına dalayım;
aldırma sakın bana
denesem de elimi uzatmayı
orada kal gelme yanıma
dalarak karanlıklara
sessiz ve derinden
vur hüznünü sigaraya
ve gülerek izle dansını
şu gamsız insanların.

Tek kelime dahi etmeden Juan Molina ayağa kalkar, utanç ininden çıkar, kararlı adımlarla yürür ve iki adım kala hançer gibi keskin bakışını bir an olsun üzerinden

ayırmadan başıyla dansa davet işareti yapar. Çenesi yukarıda ve bakışını indirmeden, yarı evcil bir hayvan gibi, biraz isteği dışında olsa da kadın buna itaat eder. İlk kez. Orkestranın deliğinden "unutuşun kadehi" şarkısının akorları dökülmektedir. Uzun, hiç bitmeyecekmiş gibi duran ve eteğin yırtmacından ara ara ortaya çıkan bacaklarını, ipincecik vücudunu ortaya sererek ayağa kalkar Ivonne. Karşı karşıya olduklarında Molina onu belinden kavrar ve elini kendi göğsüne yaslar. Ivonne ilk kez dans etmeyi kabul eder. İnsanın arzularına asılacağı gibi sarılırlar. İkisinin de ağzından tek kelime çıkmaz. Başlangıçta kadın uysal ve yapmacık bir direniş gösterir gibidir. Onu denemektedir. Bunun üzerine Juan Molina onu kendine doğru çeker ve kadın her bir *quiebrada* dönüşte onu yöneten sağ elin hâkimiyetine girer. Meydan okurcasına bakarlar birbirlerine. Birbirlerini ölçerler. Ama Molina *cortes*'lerinin ve *quebrada*'larının kaprislerine onu boyun eğdirerek iradeyi eline alır.

Sonsuz gibi gelen bir süre boyunca dans ettiler. Ta ki erkek yeterli olduğuna kanaat getirene dek. Eser bittiğinde kadını bedeninden ayırdı, bir teşekkür anlamına gelecek ya da zafer ifadesi olabilecek bir baş hareketi yaptı. Sonra da onu avucunun içine aldığına inanarak karanlıktaki sığınağına doğru uzaklaştı. Ah ama ne kadar da yanılıyordu.

Kadın masasına döndü ve Molina berikinin arkasında Müdür Seguin'in durduğunu gördü. İzin istemeden kadının yanına oturmuş, bir sigara yakarak bariz bir biçimde öfkeden gözü dönmüş hırsla söylenmeye başlamıştı. Kadınsa başka bir yöne, kim bilir nereye bakarak patronun öfkesine öfke katıyordu. Nihayet müdür Molina'nın duyamadığı seremoniyi bitirdiğinde, masadan kalkarak güreşçiye zehir saçan gözlerle baktı. Bir uyarıydı bu. Derken kodaman giyimli bir adamla birlikte geri döndü masaya. André Seguin yapmacık bir gülümsemeyle ve tantanalı bir edayla kadını tanıttı, birkaç çift laf edildi, sonra ikisini baş başa bıraktı ve nihayet "ekselansları" ona elini uzata-

rak ayağa kalkarken eşlik etti. Işini bilen bir kibarlıkla adam kadının mantosunu giyinmesine yardım etti ve çarçabuk uzaklaştılar. Çıkmadan önce Ivonne Molina'ya dönüp son bir kez baktı.

İlk danstan başlayarak aynı sahne sonraki gecelerde de yinelendi. Molina masasında Ivonne'un gelmesini bekledi. Dakikası dakikasına saat tam on ikide kadın her zamanki ışıl ışıl haliyle merdivenlerde beliriyordu. Kırmızı halının üzerinde geçit yaparak ipincecik vücudu sağa sola salınarak her zaman aynı masaya geçip oturuyordu. Karşı karşıya oturarak önce bakışma ritüeline giriyorlardı. Asla bir gülüş geçmiyordu ikisinin de yüzlerinden. Ne bir sevgi mimiği ne de bir selamlaşma... Orkestra çalmaya başladığında, Molina başını yana eğiyor ve adeta ustasının emrine uyar gibi Ivonne sandalyesinden kalkarak piste yürüyor ve onun gelerek kendisine sarılmasını bekliyordu. Böylece konuşmadan da Molina itiraflarda bulunuyor, özlemlerini dile getiriyordu.

Ne bilmek isterim ismini
ne de duymak sesini
bırak bozulmasın sözlerle
bakır rengi uzun saçların
ve boğuk mırıltısı
bu eski akordeonun.

Sarılırım ince beline
anlatma gerek yok sus,
bakışlarından dökülen şey
kalbinin haykırdığı tasa
söylemesen de ağrıtır göğsümü.

Tek söz etme n'olur
hayallerim kalsın bana
dansınla anladım hepsini
bir dönüş figürü bir oturuş
her şeyden iyi anlatır seni

ve topukların bekleyişte
kesik adımlar için hazır
dile gelir şarkı söyler gibi.

Sonra, sadece ikisinin duyacağı bir koro oluşturarak söylediler şarkıyı:

Biliyorum kötü bir çıkmaz bu
dönülmez bir yoldayız
bir çıkışı yok mu bu yolun
kıymamak için canımıza
ey kader, insafa mı geldin yoksa
buluşturdun bizi bu salonda
dans edelim diye sessiz sedasız.

Üç-dört şarkı boyunca dans ediyorlardı, sonra ayrılıp her ikisi de kendi masasına dönüyordu. Derken smokinli parababasının biri geliveriyor, kadını bir kadeh şampanya içmeye davet ediyor, sonra da sırra kadem basarak çabucak birlikte çıkıyorlardı. Böylece her gün, Juan Molina trupun peş peşe gelen yalancı dövüşçüleriyle yaptığı güreşte arzularını şarkılarla ifade ederken *catch* numarasını çekiyordu. İlerleyen saatlerde ucuzundan birkaç kadeh viskiyle dağılıp çözünüyordu utancı ve sessiz dans arkadaşının gelmesini bekliyor, ikisi dilsiz itiraflarını dansa döküyorlardı. Bir tek kelimenin bile onları gecelerdir bir araya getiren efsunu bozacağından, açık bir konuşmanın, gücünü sessiz bir özenden alan mutluluk hülyasını dağıtıp parçalayacağından korkuyorlardı. Kendilerinden başka kimsenin anlayamayacağı, dilsiz lisandan doğmuş bu sıkı dostluğun içinde sohbet etmek istiyorlardı. Dans pisti, sanki de varoluşları için fırtınalı bir okyanusun ortasındaki bir küçük adaymış gibi bedenleri birbirine umarsızca sarılıyor ve arzularını bastırmanın verdiği acıya katlanarak birbirinden ayrılıyordu. Ama tutkuların şiddetli çağıltısının gün gelip de yatağından taşması gerekeceğini biliyorlardı. Ve o gün gelmişti.

3

Diğerlerine benzer bir gece, beklenen oldu ve sessizlik sona erdi. Molina ve Ivonne'un birbirini herkesten daha iyi tanıdığı söylenebilirdi. Konuştular. Tıpkı iki kadim dost gibi. Kabarenin en karanlık ücra köşesinde, dilleri damakları kuruyuncaya kadar konuştular, sonra ağızlarını ikinci içkilerle ıslatmak zorunda kaldılar. Juan Molina korktuğu şeyi duydu: Ivonne'un kalbi birine aitti. Onu hırpalamasına rağmen aklından çıkaramadığı birine... Ivonne'un muhtemel müşterilerinin gözünü korkutacağı için ona iyi gözle bakmayan Royal Pigalle'in müdürüyle bir sürtüşme olmasın diye, Molina oranın müdavimiymiş gibi Ivonne'un kendisiyle olduğu süre boyunca içtiği içkileri maaşından ödeme işini Seguin'le ayarlamıştı.

Ve böyle böyle sohbet ederlerken, Molina Ivonne'un masmavi gözlerinin derinliklerinde kayboldu, konuşurken kıpkırmızı dudaklarının kımıldayışını izledi ve derken kelimeler anlamını yitirmeye başladı, nefesinin nefis kokulu esintisinde eriyip dağıldı. Onu öpmemek için zor tutuyordu kendini, bakışını indirmemek, boynuna gömülüp kendini kaybetmemek için. Zamanın bu anda durmasını arzulardı o yegâne saatte ve günlük işkencesini başlatan o sözleri duymamayı da...

"Çalışmam gerek."

Molina'nın Ivonne'la ilişkisi dolambaçlı, uçurumlarla dolu ve genel olarak dimdik ve çetindi. O zamana kadar, onu hırpalayan adamın kim olabileceği Molina'nın aklına gel-

memişti bile. Zaman zaman kalbini açan ve dürüstlükle konuşan, koşulsuzca dostluğunu sunan o kadın birdenbire şafağın ilk ışıklarıyla bir yasemin çiçeği gibi kapanıvermişti. O tam olarak buydu işte: Gece boyunca muhteşem görünüyordu, mavi gözleri karanlıkta yabani bir kedinin hain parıltısıyla ışıldıyordu. Vakur ve şehvetle tango yapıyordu; şampanyanın köpükleri gibi kıvılcımlar saçıyor ve kahkahalar atıyordu. Molina'yla paylaştığı biricik beklenen saat boyunca handiyse çocukça denebilecek bir mutlulukla gülüyordu. İki kadim dost gibi sohbet ediyorlardı; ta ki Ivonne'un saatine bakarak, "Çalışmam gerek," dediği o uğursuz an gelene kadar.

Bunun üzerine Molina teslim olmuş bir edayla kabulleniyordu, veda ediyorlardı ve beriki karanlık ücra köşesine dönüyordu. Başlangıçta bakmıyormuş gibi yaparak şarkıcı sessiz sedasız içkisini içiyordu. Kendisinden boşalan sandalyeye onun masasına, kolalı giysileriyle çöreklenen pozcu tiplerden biriyle onu sohbet ederken görünce kendi ateşinde kavruluyordu. Kendisine birbirinin ardından kadehleri ödetirken, züppe havalarında bir eski kurda gülümsediğini gördüğü her defasında ağır ağır yanıyordu ateşte. Ivonne'un sosyetik olma tafraları atan o kart horozlardan birinin kulağına fısıldadığını gördükçe acının alevlendirdiği ateşi viskiyle söndürmeye çalışıyordu.

Orkestra çalar. İnsanlar dans eder. Molina sessiz acısını şarkıyla dillendirir.

Sanma seni kınarım
biliyorum mecbursun buna
haberin olsun istemem
hicranla dolan kalbimden
seni çıkarken görünce
doyurmak için zevklerini
serseri bir zamparanın.

Juan Molina Ivonne'un işe çıkmasını izlerken dostu olan o kadını tanıyamaz. Boğulayazan bir haykırışla şarkısını söyler:

Diyeceksin ki;
niye saplayalım hançeri
neden yanalım ateşte.
Bilemezsin ki nasıl
deşfikçe böyle yarayı
erir biterim bu aşkla.
Çekip gittiğin vakit
önüne ilk çıkanla
öldürür beni bu acı.

Orkestra deliğinde yürek paralayan bir tango çalan orkestra eşliğinde, pistte acısının etrafında dönerek dans eden çiftlerle, Juan Molina karanlıkta kalan köşesinden şarkısını söyler:

Kaybolarak masamda
karanlıktan bakıyorum
batırdıkça hançerleri
soruyorum kendime, kimsin
işe çıktığın her sefer
bürüyor içimde kötülükler.

Sonra onun acayip bir biçimde gülümsediğini, masasına gelen tanımadığı adamlarla sıcak sohbetler ettiğini görünce Molina kendisine pişmanlıklarını itiraf eden o genç kadının nereye gittiğini, neşeli şampanyanın ürünü kahkahalar koyveren coşkulu ve şehvetli o kadının kim olduğunu sorar kendi kendine.

Kimsin, tanıyamaz oldum seni
nereye kayboldu o melek
ey sevgili dans eşim
Ne çok zulmettin ey kader
biçtin keskin ucuyla orağın
ömrümün ilkbaharını.

Ivonne her gecenin bitiminde keskin dişlerini fötr şap-

kalarının altına gizleyen şehvet düşkünü o vampirlerden biriyle çıkıp gittiğinde, Molina sonsuz ıstrabını kabarenin en karanlık ücra köşesine gömerek kendi cehenneminde kıvrandıkça kıvranır.

Juan Molina'nın yaşantısı çok geçmeden sadece Ivonne'la karşılaştığı o biricik saate indirgenir, geri kalanlar bekleyiş ve kederden ibarettir artık.

Juan Molina kimselerle konuşmuyordu. Royal Pigalle'de bulunduğu kısacık süre boyunca kimseyle arkadaşlık kurmamıştı. Kadroyla katı bir selamlaşma ve Seguin'in içinde maaşını olduğu cılız zarfı verdiği her sefer telaffuz ettiği kısa ve öz "teşekkürler" dışında truptaki iş arkadaşlarıyla bile iki çift laf ettiği vaki değildi. Pek çoğu onun dilsiz suskun halini üstünlük havalarıyla karıştırırdı genellikle. Sadece Ivonne bu yabani sessizliğin en acı dolu hüsranın kardeşi olduğunu bilirdi. Son derece cüzi maaşından Molina yüzde yirmilik payı menajeri, şu Balbuena denen adam için ayırırdı. "Sanatçı temsilcisi"yle imzalamış olduğu sözleşmenin herhangi bir yasal dayanağı olmadığını biliyordu elbette, ayrıca asla almadığı bir hizmetin parasını ödemeyi pekâlâ reddedebilirdi de, yeri geldiğinde, Seguin'in kendisi de Balbuena'nın "müşterisinin sözleşmeli olması için herhangi bir menajerlik yapmadığına" dair tanıklık edebilirdi. Ama Molina, söylediklerinin sırf lafügüzaf olmadığına, menajerinin erişilmez sanatçı dünyasının şu ya da bu şirketiyle hummalı görüşmelerde bulunduğuna inanmakta ısrar ediyordu. Doğrusu, verdiği hizmetlerden ziyade bir vaat için para ödüyordu ona. Juan Molina'nın hayatı işte böylesi birkaç ne idüğü belirsiz umuda bağlıydı.

Balbuena bıyığının kenarını dişleriyle kemirerek, "Sabır meselesi, bir Fransız şirketiyle gösteri görüşmeleri sürdürüyorum," diyordu.

Öte taraftan Seguin de Molina'yi ringin ipleri arasında tutmanın yegâne yolunun hayallerinin korlanan ateşini canlı tutmaktan geçtiğini fark etmişti.

"Sabırlı olun Molina. Gençsiniz ve ilahlar gibi şarkı söylüyorsunuz. Sesiniz bir yere kaybolmaz," diye sırtını sıvazlayıp, "hak ettiğiniz sahneyi Armenonville ya da Palais de Glace'da ayarlayacağım," diye ekliyordu.

Ama en ele avuca gelmez, kovaladıkça kaçan umut, Ivonne'da ifadesini bulan o erişilmez vaatti. Juan Molina gece gündüz onu düşünüyordu. Sabah yataktan kalkar kalkmaz ilk aklına gelen onun solgun yüzü oluyordu; gün boyu onu görmek için gece yarısının gelmesini bekliyordu. Bunun üzerine dakikalar saatlere ve saatler de günlere dönüşüyordu. Onun yokluğunu katmerleştiren yalnızlıktan kaçınmak için neredeyse hiç kalmıyordu pansiyonda. Kafasını dağılsın diye belirsiz bir yöne çıkıp yürüyordu, bir yerde oturup kahve molası veriyor, bir sigara yakıyor ve etrafında pervane olan hasretin kasvetini dağıtmak için ne denli çok çaba sarf ederse hırsla kanat çırpınışları o kadar inatçı hale geliyordu. Hiçbir şey yoktu ki ona Ivonne'u anımsatmasın. Sigaranın sarmal dumanında ve kahvenin telvesinde kaderin onu yanına getirdiğini sanıyordu. Pencerenin öte yanından gelip geçen bir kadının siluetinde, barın sessizliğini aniden sarsan bir topuk ritminde, havaya sinen fransız parfümünün kokusunda, bir eteğin altından utangaçça kırıtan kalçalarda, etrafını saran her şeyde, Molina unutmak istediği anıları buluyordu. Ve vakit yaklaştıkça, sahneye çıkmak için üzerini değişirken, her şey saatin ibreleri daha hızlı geçsin diye birer etaptan ibaretti. Sahneye çıkıyordu, içler acısı vazifesini yerine getiriyordu, önüne çıkarılan gelip geçici rakipten ziyade özlemle beklediği buluşma için kalan süreye dikkat kesilerek, rakibini gaddarca sırtüstü devirip olayı noktalıyor, üstünü başını değişmeye gidiyor ve onun gelmesini beklemek üzere en karanlık, ücra köşedeki masasına oturuyordu. Tam olarak saat on ikiyi vurduğunda nihayet duman bulutunu yara yara gelişini izliyordu. İşte o zaman nefes almak yeniden anlam kazanıyordu.

Juan Molina'nın günlük hayatı bundan ibaretti işte. Ta ki bir gece hiç haber dahi vermeden Ivonne rendevuyu

aksatana kadar. Ertesi gün de aynı şey tekrarlandı. Ve yokluğuyla bir hafta sona erdiğinde Juan Molina çaresizlikten aklını kaçıracağını sandı.

4

Juan Molina'nın hayatı artık umarsız bir arayıştan ibaretti. Kedere gömülmüş halde nerede olduğunu bilemeden Ivonne'u aramaya çıkar. Nerede yaşadığını bilmez; bir keresinde San Cristóbal Mahallesi'ndeki Sarandi Sokağı'nı duyar gibi olmuştur ya da belki de Rincon Sokağı'nı, emin değildir. Yolunu kaybetmiş bir köpek misali, Sarandi Sokağı'nın başladığı yerden, Rivadavia Bulvarı'ndan savaş gemileri tersanesinin kesin bir son nokta koyan taş duvarlarına kadarki mesafeyi boylu boyunca kateder. Bir işaret arayarak, evlerden birinin kapısında, bir balkondan asılı sarkan bir giyside bir işaret bulurum inancıyla. Birden bir köşede nöbet bekler vaziyette kalakalır, sigaraları peş peşe yakarak, onun çıkmasını ya da girmesini umut ederek... Ve oracıkta ayakta, bir bacağı tahta parmaklıklara yaslanmış halde Juan Molina ağzına yapışık sigarasıyla şarkı söyler:

Ne kadar engindir ıstırabı
acısı ne kadar dayanılmaz
bilmemek nerede olduğunu
kalbim sığmaz göğsüme
şu balkonu gördüğümde
sararıp solan çiçekleriyle
ölüp giden yapraklarıyla
orada Rincon Sokağı'nda
dua ederim; seninki olmasın diye.

Molina'nın şarkısı karşısında tentenin duldasında dinlenen Spinetto Pazarı'nın küçük esnaflarıyla dükkânlarını henüz kapatan pazarcılarına da bu hüzün bulaşır ve tesellisiz tango dansını yapmak için birbirlerine sarılırlar.

Bir dile gelseydi kaldırımları
gezdiğim sokakların
anlatsalardı gördüklerini
ne olduğunu cananıma
ne büyük bir hata yaptım
nasıl da ahmaklık ettim
hangi sokak hangi evde
bekler o canım bedenin.

Molina şarkı söylerken, pazarın önünde birden başlayan dansa kamyoncular ve pazar çantasıyla gelen kadınlar da toplanır.

Ah konuşabilseydim onunla
bir bilseydim yakarmayı
dualar etmeyi Tanrı'ya
varım yoğum senin derdim
yeter ki çevir anı geriye
kabaredeki o son güne
seni sardığım kollarımla.

Günün son ışıkları nöbeti sokak lambalarına devreder. Bu hayaletvari ölgün aydınlık altında, sisin arasında Spinetto'nun sıcak faunası şarkıcının acısına dans ederek eşlik eder:

İşte alacakaranlık çöker
yalnız sessiz sokaklara
öylesine hüzünlü kente,
akıtır özsuyu gözyaşlarını
grileşir cennet bahçeleri
sesleri duyulmaz adımlarının

bırakıp gittiğin günden beri
yürüdükçe yankılanan seninle.

Juan Molina şarkısını bitirdiğinde çiftler birbirinden ayrılır ve her biri kendi işine döner.

Nafile yere yürüttüğü çeşitli soruşturmaların ardından Molina sonunda her çarşamba günü yaptığı gibi onun gelebileceği ümidiyle Rodriguez Pena ve Lavalle kafelerine gider. Akşamları Royal Pigalle'de, onun hakkında bir şeyler bilme ihtimaline sahip önüne çıkan herkesi giderek artık alenen soruşturur. Ancak Ivonne'un arkadaşı yoktu. Yanıt namına alabildiği tek şey omuz silkmesinden ibaretti. Sonunda bir gece umutsuzluğun kıyısında cesaretini toplayarak, şüphesiz bir şeyler bilmesi gereken yegâne kişiye başvurmaya karar verdi: Seguin'e. Hiçbir şeyi umursamadan müdürün karşısına dikilip Ivonne'u sordu. Beklediğinin tam aksine Seguin vicdan azabı belirten bir edayla müşfik bir biçimde elini Molina'nın omzuna koydu. Yüreği ağzına gelen şarkıcı cevabı dinlemek istediğinden emin değildi. Müdür onu bara doğru götürerek babacan bir ifadeyle, "Molina, bu kadın için hissettiklerinin farkındayım. Ama bana kulak verecek olursan, sana söyleyeyim, onu unutman gerek," dedi.

Juan Molina'nın en son duymak isteyeceği şeydi bir nasihat. Nerede olduğunu bilmek ve derhal ona koşmak istiyordu.

Seguin, "Söyleyebileceğim tek şey buraya bir daha dönmeyeceği," diye özetledi.

Şarkıcı onu nerede bulabileceğini söylemesini istedi. Müdür başını salladı, Molina'nın bitap düşmüş sırtını bir kez daha sıvazlayarak uzaklaştı. Karanlıkta kaybolmadan önce durup başını çevirerek tekrarladı:

"Unut onu, bana kulak ver."

Molina donakalmış bir halde, kederden öleyazacağını sandı.

Kabarede geçirdiği akşamlar Molina için tekrarlanan bir işkenceye dönüşmüştü. Şarkıcılık hayallerinin suya

düştüğünü görmenin eziyetine, sirkvari bir ringe kılık değiştirip çıkmanın yüz karasına, yetmiyormuş gibi şimdi de kendisine bir hayali yaşatan yegâne kişinin de yokluğuna katlanmak eklenmişti. Ivonne'un oturduğu masa bir yadigâr gibi bomboş kalmıştı. Juan Molina bir zamanlarki halinin yanıp kavrulmuş bir gölgesi olup çıkmıştı. Rakiplerini yere yıkarken öfkesini şarkılara döken bu irikıyım metanetli vahşi sahnenin üstünde artık isteksizliğini pek saklayamayan bir evcil hayvan haline gelmişti. Daha cılız ve çelimsiz olan iş arkadaşlarının şampiyon tarafından yere yıkılmış numarası yapmak için muazzam çaba sarf etmeleri gerekiyordu. *Catch* numaraları genellikle şampiyonu kışkırtmak için tezahürat yapan bir seyircinin katılımıyla taçlanıyordu. Genellikle Molina'nın karşısına şampanya köpükleriyle galeyana gelen daha irikıyımlar çıkardı. Acımazdı hiçbirine. Bir-iki kol bükme onları ringin dışına atmaya yeterdi. Ama bir seferinde André Seguin normalde otuz saniyeden fazla ayakta kalması imkânsız orta boylu bir amatörün neredeyse Molina'yı yere yıkma noktasına geldiğini görmüştü. Aynı gece müdür Molina'yı odasına çağırdı. Duş alırken Molina'nın bu görüşmeye ilişkin pek fazla şüphesi yoktu; artık çalışmana gerek kalmadığını söyledi, dedi kendi kendine, son tahlilde tersanenin kapılarının hâlâ kendisine açık olduğunu biliyordu. Belki de böylesi daha iyi olacaktı; şayet kabare onun için bir ağlama duvarına dönüştüyse, belki de Pigalle'in ortamını terk etmesi Ivonne'u unutmasına yardım edecekti.

Aklından geçenleri duymayı bekleyerek Molina ifadesiz bir André Seguin'in karşısındaki yazı masasına başı öne eğik oturdu.

En uygun kelimeleri ararken müdür ağzında sözleri geveledi. "Molina," dedi, "biliyorsun işler pek iyi gitmiyor,"

Güreşçi kafasını kaldırmadan başını salladı.

"İnan bana üzülüyorum, ama bu böyle devam edemez. Ne sana ne bana bir hayrı yok."

Molina Seguin'in giriş konuşmasını kendisine saklamasını istedi.

"Bu durumda güreşmeye devam edemezsin."

Tam o anda ayağa kalkıp gitmek geldi içinden.

"Bir süreliğine Pigalle'den uzaklaşmanda fayda var sanırım."

Molina "bir süreliğine" denilen porotokol icabı tabirin anlamını biliyordu gayet iyi.

"Düşünüyorum da bir hava değişikliği iyi gelebilir sana."

Müdür uzun mu uzun bir sessizlik anından sonra nihayet kararını açıkladı:

"Armenonville'de şarkı söylemeni istiyorum."

Şarkıcının bu kısacık sözlerin anlamını idrak etmesi zaman aldı.

"Gelecek cumartesi, eğer sence de uygunsa ilk sahneye çıkışının tarihi olabilir."

Molina kafasını kaldırdı ve adeta çenesine bir *cross* yemişçesine gözleri yuvalarından fırlamış halde Seguin'e baktı. Ne diyeceğini bilemedi. Ne düşüneceğini bilemedi. Kendisine o kadar yabancı, o kadar ölçülemez derecede uzak bir mutluluk hissediyordu ki sanki bu bir başkasının başına gelmişti ve kendisi de olayın gönülsüz bir tanığıydı... O zaman ruhunda mutluluğun zerresine bile yer olmadığını fark etti.

5

Günlerden cuma. Juan Molina, Armenonville'deki ilk sahneye çıkışına kalan saatleri sayıyor. Az önce tamamladığı *catch* numarasının en sonuncusu olduğundan adı gibi emin. İnanıyor. Şarkı söylemesini dinlediklerinde onu alkışlayacaklarını ve peş peşe bis yapacaklarını biliyor. İçten içe Seguin'in, onu ring iplerinin ardında değil de orkestranın önünde çalıştırmanın daha kârlı olduğuna tek bir seferde kanaat getireceğinden emin. Bununla birlikte, tüm hayatı boyunca beklediği fırsat şimdi karşısına çıkmış olsa da, küçük bir çocukken dileklerde bulunduğu iyilik perisi şimdi ona görünecek olsa hiç tereddüt etmeden ondan tek bir şey isterdi: Ivonne'u bulmayı. Molina, Royal Pigalle'deki işini bitirir. Henüz erken. Bir şarkıcı olarak ilk sahneye çıkacağı anı düşünür ama bu bile onu mutlu etmez. Şimdi elleri cebinde Corrientes boyunca yürüyerek şarkı mırıldanır:

Nihayet geldi büyük gün
onca hasret çekilen
ne şampanya ne kutlama isterim
söndü gitti tüm neşem
eskidendi bu çok eskiden
mazide sönüp giden.

Ne işime yarar şan benim
ışıklı parlak tabelalar

alkışlar ve şöhret
tek hülya beni avutan
sana kavuşmak ah Ivonne
başka arzum yok hayattan.

Sanki de yukarıdaki
alay eder bahtımla
bir düş gerçek olurken
mutluluk teğet geçer bana
olmaz olsun böyle yaşamak
çıra gibi yanıp tükenirken hayat.

Benden bahsedecek
görkemli Armenonville
tabelaları kabarenin
zamanı görmez gözlerim
beklerken aylak gibi
ve acı içinde bir parya gibi.

Gözü dönmüş zalim kader
nihayet gerçekleşir hayaller
kapanacak geçmiş yaralar
ama sen yoksan yanımda eğer
olsa da her şeyim neye yarar.

Şarkı söylemeyi bitirir bitirmez ancak o çocukluk hayallerinde düşlenen rüyalardan birini gördüğünü sandı: Bir elbise dükkânının girişinde yüzünü tülden bir peçeyle örtmüş, gizlenmiş halde oradaydı işte.

"Seni bekliyordum," diye fısıldadı, "ama bizi beraber görmelerini istemiyorum."

Molina ne yapacağını ne diyeceğini bilemedi. Ivonne hiçbir şey olmamış gibi yürümeyi sürdürmesini, buradan uzaklaşmasını, Molino'nun pastanesine kadar gidip kendisini orada beklemesini söyledi. Beriki ardına bakmaya cesaret bile edemeden robot gibi yürüdü. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi. Molina, Corrientes üzerinde adımlarını hızlan-

dırdı, Callao'ya vardığında tarif edilemez bir korkuya kapıldı. Onu yeniden göremem, kâbus yeniden başlar diye telaşa kapıldı. Elleri ceplerinde ve tarifsiz bir gerginlikle Rivadavia Bulvarı'na kadar handiyse koşa koşa gitti. İçi hıncahınç dolu olan pastaneye girdi ve bir köşecikte bir masa aradı, gözleriyle kısa bir incelemenin ardından en dibe kadar yürüdü. Oturdu, bir sigara yaktı ve birden kapıdan çok uzağa yerleşmiş olduğunu söyledi kendi kendine, belki de Ivonne onu görmeyecekti ve hiç gelmediğini sanıp çekip gidecekti. Bunun üzerine yerinden kalktı ve camlardan birinin yanında yeni boşalan bir masaya koşturdu. Sonra da belki de burasının çok göz önünde olacağı ve Ivonne'un birlikte görünmek istemeyeceği düşüncesi üzerine çullandı. Molina sakin olmaya ve sükûnetini korumaya çalıştı. Gözünü kapıdan ayırmadı. Bir yandan da saatine bakıyor ve neden hâlâ gelmediğini soruyordu kendine. Acaba yanlış mı anlamıştı, yoksa Molino'da değil de Opera'da mı buluşacaklardı? Yoksa Ciervo olmasındı? Taş patlasa bir buçuk dakika olmuştu ama Juan Molina'ya bir buçuk saat gibi gelmişti. Kendi kendine bir budala olduğunu söyledi. Onu gözden kaybetmemek için önü sıra yürümesini sağlamalıydı. Hiçbir şeyi umursamadan kolundan tutmadığı için kendini affetmiyordu. Onu korku dolu görmüştü. Ya sokakta bir şey başına geldiyse? Kapı sarsıldı ve onun girmesini beklerken içeri girenin yaşlı bir evli çift olduğunu gördü hayal kırıklığıyla. O kısacık karşılaşmanın umutsuzluğun ürünü bir halüsinasyondan ibaret olmasından korktu. Tam kalkıp da Opera Kafesi'ne kadar depar atacaktı ki kadın kapıdan girdi. Molina kolunu havaya kaldırıp işaret yaptı ona. Hâlâ görmemişti onu. Ivonne yanına geldi ve oturmadan daha kıyıda köşede bir masaya taşınmalarını söyledi. Bunun üzerine beriki gerisin geri döndü ve yanık sigarasını bıraktığı masaya oturdular. Fark edilmemekse niyetleri bunu pek başardıkları söylenemezdi; garson adeta bir sonraki masa değişikliğinin ne olacağını merak edercesine bakıyordu onlara.

Ivonne bölük pörçük konuşuyor, göz ucuyla bir sağa bir sola bakıyordu. Molina sakin olmasını rica etti, anlat-

tıklarından tek kelime anlamıyordu. Bunun üzerine daha uygun kelimeler aradı. Kısa ve öz. Juan Molina şaşkınlık içinde dinledi. Ortadan ani kayboluşunun arkasında iki neden olduğunu söylemişti. Birincisi, Seguin'in hamiliğinden kaçmaya karar vermişti, ikincisi sevgilisiyle kaçmıştı. Molina ihanetin ne anlama geldiğini yabana atacak değildi. Lombard örgütlenmesinin âdet ve kurallarından haberdardı. Sevgilisiyle kaçmış olduğunun haberi midesine bir yumruk gibi indi. Ivonne, tülü şapkasının üzerine kaldırdı, Molina'nın gözlerinin ta içine baktı, elini tuttu ve fısıltıyla, "Sana ihtiyacım var," dedi.

Ona ne isterse dileyebileceğini, her şeye hazır olduğunu söyleyecekti ki ondan herhangi bir iyilik istemediğini, istediğinin ona olan sevgisini bildirmek olduğunu sandı. Molina aşkını itiraf etmek için daha fazla direnemeyeceği kanısına vardı.

"Sen benim yegâne dostumsun, güvenebileceğim tek kişi."

Juan Molina'nın bu ifşaata bir karşılık vermesine ramak kalmıştı. Ama daha fazla konuşmamak için bir müddet sessiz kaldı. Uzun bir sessizliğin ardından Ivonne parmaklarını onunkilerle kenetleyerek adeta yakarırcasına, "Benimle gelmeni istiyorum," dedi.

Gayet iyi duymuş olmasına rağmen Molina anlamamıştı. Nereye olursa olsun onun arkasından gitmekte kararlıydı, gelgelelim az önce sevdiğiyle kaçtığını itiraf etmemiş miydi Ivonne. Bunun üzerine kadın sevgilisinin çok önemli bir adam olduğunu, bir şoföre, güvenilir birine ihtiyaç duyduğunu, aklına onun geldiğini açıkladı, ona sadece kabarede güreşçi olarak kazandığından katbekat fazla para vermekle kalmayacaktı, aynı zamanda adam müzik piyasasında çok nüfuzlu biriydi ve belki de şimdi şoför olarak işe başlar, sonra kim bilir... tek mesele onu şarkı söylerken dinlemesiydi. Molina'nın bu monologdan tek anladığı "benimle gelmeni istiyorum" sözleri olmuştu. Bir çılgınlıktı.

"Düşün bunu," dedi, "ama fazla zamanın yok, şayet kabul edersen yarın işe başlaman gerek. Onu Santa Fe'ye götürmen gerekiyor."

Ivonne çantasından bir kart çıkardı, kısa bir not yazdı ve şayet kabul ediyorsa ertesi akşamüstü saat beşte o adrese gelmesini söyledi. Sonrada yüzüne tülü örttüğü gibi veda etmeden masadan kalkıp çıktı ve gitti. Masanın mermerine dirseklerini dayamış haldeki Molina ertesi günün cumartesi olduğunu anımsadı, Armenonville'deki ilk sahneye çıkışı... Ivonne'un bıraktığı karta baktı. Üzerinde çokça düşünecek bir şey yoktu: şarkıcı olma hayalini gerçekleştirmek, kutsal mekânlardan bile daha çok imrenilen tango salonunun büyük kapısından adımını atmak ya da tersanede şoför olarak çalıştığı eski günlerdeki gibi yine direksiyon sallamak... Şüphesi yoktu.

O akşam Royal Pigalle'e gitti, Seguin'in odasına yöneldi ve ikilemi tek bir cümleyle çözümledi:

"İstifa ediyorum."

Sokağa çıkar çıkmaz Juan Molina kendisini dinlemek isteyen herkese kararlılığını var gücüyle şarkı olarak okudu:

Hiçbir şeyde gözüm yok
yanında olayım yeter
bataklığa gömülüyorum
kaybettim onurumu
ve bırakıyorum oyunu
kaybettim varımı yoğumu.
Nasıl da bir çöplük gibi kaldım öyle
hayvani bir pislikten beter
köpekler bile dönüp bakmaz
zavallı pejmürde halime.

Şimdi anlıyorum
demek bir sevgilin var,
kibirli bir cebi şişkin
beyaz eldivenle gezen
boş bakan bir serseri
kraldan çok parası olan...

Hele bir bakın
nasıl kibar tafraları var
yüce ekselanslarının
uşak, hizmetçi ve şoför
onu·şehrin görkemli
salonlarına götüren.
Acıma sakın bana
görünce yağ çekerken
cilalarken pabuçlarını
parlayana kadar ayna gibi
anla işte bu derbeder
yapabilir her şeyi
olmak için yakınında
ona ayna tutacağım
yapsın diye makyajını
taransın sürünsün
ve suyunu ısıtacağım
acısından bir mate için;
senin zengin tüttürürken
yabancı sigaralar
saklanarak bir kuytuda
ağlarım serseri gibi
vazgeçtiğim için üzüntüyle
yanında olma aşkına
çıkmaktan sahneye
büyük kabarelerde.

6

Akşamüstü saat tam beşte Juan Molina Fransız'ın dairesinin sokağının girişindeydi. Ivonne, parmaklıkların öte tarafında bekliyordu. Onu içeri aldı, kravatının bağını düzeltti, gömleğinin yakasını ayarladı ve omzundaki bir tüyü aldı.

Parmak ucunda yükselip yanağına bir öpücük konduraraak, "Hiç fena değilsin yakışıklı," dedi. Molina, binanın girişini inceledi, burasının pek de bir kodamanın evine benzemediğini düşündü. Rakibiyle ilgili olan her şeye yönelik bir husumet beslediği aşikârdı. Ağır aksak işleyen kafesli asansörle yukarı çıkaren müstakbel patronunun nasıl biri olduğunu hayal etti. Gizliden gizliye, âşık olduğu kadının kalbini çalanın kim olduğuna ilişkin marazlı bir merak duyuyordu. Huzursuz görünüyordu ya, bu bir iş görüşmesi öncesinin gerginliği değildi, bu tiplerin nasıl olduklarını gayet iyi bilirdi, adam sevgilisinin önünde hiçbir bir aşağılamadan geri durmayacaktı. Her daim iktidarlarını sergileme ihtiyacı hissederlerdi. Başını öne eğip onu fakir ama gururlu olduğuna inandırmaya mecbur kalarak, ilkokulu bile bitirmediğini –sanki bu araba kullanmak için şartmış gibi– itiraf edişine Ivonne tanık olsun istemiyordu. Daireye girdiklerinde mobilyalar onu daha bir şaşırttı; kim ne derse desin burası bir kumar yuvasıydı. Yeşil örtülü masa, renkli lambaderler, örtük perdeler hepsi de gizli kapaklı işlerin yanılgısız izlerini taşıyordu. Juan Molina, kenti bilmeyen bu yabancı kız-

cağızın tüm masumiyetiyle mafyanın birinden kaçayım derken kim bilir belki de çok daha kötüsüne düştüğü yorumunu yaptı hemen.

Ivonne, "Kahve yapacağım," diye belirtti mutfağın eşiğinde, "sizi yalnız bırakayım da rahatça sohbet edin."

Ancak o zaman Molina arkasındaki bir sandalyede oturan bir adamın kaymak gibi tıraşlı ensesini fark etti. Yaklaşmaya yeltendi ama daha ilk adımı atmadan sandalyenin tersinden gelen ses, "Böyle iyi, arkanızdaki sandalyeye oturun," dedi.

Latin Amerika aksanı da olmasa Molina adamın Al Capone'un ta kendisi olduğuna yemin edebilirdi.

"Ne yazık ki çok sevdiğim bir dostumu yitirdim. Tek şoförümdü o. Düşünün ki beni getirdiği ilk arabayı henüz atlar çekiyordu. Pilot olma hayalleri vardı, adı Don Antonio'ydu. Geçen hafta öldü. Bir dostumu kaybettim," diye tekrar etti.

Bu hoş ve samimi ses Molina'ya tuhaf bir biçimde tanıdık geliyordu.

"İnanın ne kadar üzüldüm," diye yanıtladı içtenlikle ve başka ne diyeceğini bilemedi.

"İnanıyorum. Sesiniz hoşuma gitti, size inanıyorum. Bana kendinizden söz edin."

Molina birkaç kelime geveledi ve kim bilir neden mahallesi La Boca ve annesi hakkında şakımaya başladı. Bu, bir iş görüşmesi namına beklediğinden bir hayli farklıydı. Karşısındaki adamın konuşma tarzında, ona güven ama her şeyden öte saygı telkin eden sesinde bir şey vardı. Tersaneden ve kullandığı görkemli Internasyonal marka kamyonundan söz etti, limanı ve doğduğu evi anlattı. Tangodan bahsetti ama şarkıcı olduğunu itiraf etmeye cesaret edemedi. Royal Pigalle'i anlattı ama en derin özlemlerini değil. Düne kadar güreşçi olduğunu söyledi ama tam da bu akşam Armenonville'de şarkıcı olarak ilk kez sahneye çıkmaya dirsek çevirdiğini açıklamak gelmedi içinden.

Birbirlerinin yüzlerini görmeden kısa sürede iki eski dost gibi sohbete koyulmuşlardı, sandalyenin arkasındaki

ses, Molina için artık dost olan o ses, onun da ruhuna taht kurmuş aynı mekânlardan, aynı şeylerden söz ediyordu. Birden artık güvenle ona şöyle dedi:

"Bak evlat, ihtiyacım olan şey bir şoförden fazla, bana sadık olacak birisi..."

Juan Molina, yüzü ellerinin içine gömülü halde heyecandan titreyen bir sesle evet diye yanıtladı.

"Evet," dedi, "evet üstat, bana bugün olduğum her şeyi öğreten size sadık olmamak nasıl mümkün olsun." Bu uzak mı uzak göklerin altında doğmuş tüm seslerin karışımını kendi sesinde toplayıp özetleyen o sesin sahibini tanıması için yüzünü görmesine gerek kalmamıştı.

Heyecan ve utanç onu engellememiş olsaydı eğer, Juan Molina göğüs kafesinden çıkmaya çalışan ama boğazındaki bir düğüme takılıp kalan şarkıyı söyleyecekti.

Affet beni konuşamam
sesime engel olur
boğazımdaki düğüm
nefesimi keser bu his
seni böyle görmenin
denizlerden daha engin
ve aydınlık güneşten.
Şarkı olsun sana sessizliğim
ve şu dilsiz hürmetim
sakın acıdan sanma
olur da tutamazsam
akarsa gözyaşlarım
olur da ağlarsam
bil ki şarkı söylerim sana.
Affet bir şey diyemez bu dilim
sakın densizlik sanma
oy benim geçmiş acılarım
onca çektiğim kahırlarım
erir gider hıçkırığın içinde
heyecanımdan doğan
ve bu dilsiz şarkıdan

akmak ister sel gibi taşkın
sığmaz yatağına nehrim
nasıl desem ne desem
bil ki gönlüme değdi sesin
eğer varsa bir babam
ismi artık Gardel onun.

Bunun üzerine Gardel ayağa kalktı ve yirmi yaşlarındaki bu koca cüsseli gencin bir çocuk gibi ağladığını görünce, "Haydi ama yapma böyle," dedi

Cebinden bir deste anahtar çıkardı ve Molina'ya attı, beriki onu havada yakaladı.

"Biraz eski püskü bir araç, yirmilerin Graham'ı ama iş görüyor hâlâ," dedi ve, "bu akşam Santa Fe'ye doğru yola çıkacağız, onun için su ve yağ ayarını yap," diye bitirdi sözlerini.

7

Gardel'le arkadaş olmak zor değildi. Eski şoförü Antonio Sumaje'den söz edişinden Molina, direksiyon karşısında alelade bir çalışan yerine konmayacağını çıkarsamıştı. Öte yandan, Gardel'e yığınla seyahatinde eşlik etmiş bulunan Eduardo Marino'nun tesadüfe bakın ki ciddi bir hastalığa tutulmuş olması sonucu da, bu çekingen ve çalışkan genç delikanlının kusursuz bir şoför olduğunu, ayrıca sonuna kadar emrine amade olacağını görünce Gardel bir taşla iki kuş vurabileceğini düşündü. Diğer taraftan Ardıçkuşu'nun kalbinde taşıdığı kurşun da basit bir ayrıntı değildi. Metalden varlığı nemli günlerde onu elden ayaktan keser ve bazen üst perdeden notalara çıkmasını bile zorlaştırırdı. Trajediler mahallinde, yakın mesafeden ateş ederek yaptıkları o tam isabet kurşun yarası Gardel'i daha da ihtiyatlı bir adam haline getirmişti. Juan Molina'daki güreşçi hal ve tavrı, galeyana gelen bir hayranın ya da eski hesapları sorma derdindeki iyi hatırlarla gelen birinin gözünü korkutmaya yeterdi. Gardel, Juan Molina'nın yanında kendini güvende hissediyordu. Asla arkasından yürümesine izin vermezdi, bunun sadece karşılıklı bir aşağılama olmasından ötürü değil, aynı zamanda halkın gözünde Esmer Adam'ın ancak dostları olabilirdi, korumaları değil. Arabayla her çıktıklarında Gardel önde, Molina'nın yanında yolculuk ederdi, asla arka koltukta değil. Tabii şayet uyumak istemiyorsa... Ve dostlarıyla yemeğe çıktığında, hatta sosyal davetlerde bile

asla arabada beklemesini istemezdi, daima içeri alırdı ve masada bir kişilik daha yer açılırdı. Her şart altında onu tanıştırırken, "Dostum Juan Molina," diyerek muhteşem bir nezaket gösterirdi. Gardel'in ona son derece büyük bir doğallıkla hitap etmesine karşın, genç çalışanın ağzını bıçak açmazdı onun yanında. Şarkıcı olduğunu itiraf etmemişti asla. Molina açısından hayallerinin aynası olan adamın arabasını kullanmak, onun yanı sıra yürümek ve sahneye çıkmadan önce papyonunu düzeltmek, cennet meyvesini avuçlamak gibi bir şeydi. Ve her veda edişinde söylediği "Teşekkürler evlat," sözüne karşılık mutat yanıtını vermeden edemezdi: "Ben teşekkür ederim üstat." Molina acımasız, acı veren bir cehennemle boğuşuyordu; bir tarafta Gardel'e karşı göstereceği koşulsuz sadakat, öbür taraftaysa ona ait olan bir kadını sevmenin kaçınılmaz, muazzam suçluluk hissi.

Gardel araba kullanmayı bilmiyordu ve öğrenmek gibi bir niyeti de yoktu. Buenos Aires'le daimi buluşmalarının keyfini arabanın camından sürüyordu. Molina'dan sık sık, Abasto'dan merkeze inen alışkın olduğu yola sapmasını istiyor, amaçsız dolaşmaktan hoşlanıyor ve yolculuğun rotasını çizmeyi de şoförüne bırakıyordu. Gardel hoşsohbet, konuşkan ve tedbirli biriydi. Özel hayatını bir gıdım açığa çıkaracak fazladan bir kelime sarf ettiği vaki değildi. Yapıp ettiklerinden en çok haberdar olan kişi Molina olmasına rağmen, görmedim duymadım kuralı anlaşmalarının bir parçasını oluşturuyordu. Şoförüyle sohbetleri sırasında Ivonne'un adını hiç ağzına almamıştı. Onları tanıştıran bizzat Ivonne olduğuna göre Molina'nın her şeyden haberdar olduğu aşikârdı, ama bu bile dile gelmemişti. Buna karşılık Ivonne'un Gardel açısından giderek daha da içinden çıkılmaz bir meseleye dönüştüğü de ortadaydı. Bir yandan duyguların akışına kapılmamak için direniyordu, diğer yandan, ne denli az olursa olsun bu genç kadının içinde yer etmesine izin vermişti.

Ivonne'sa bir kaçaktı. Sadakatsizliklerin en tehlikelisini yapmıştı. Gardel onu Fransız'ın dairesine almıştı ve

kentin en civcivli yerindeki bu daireyi bilen kişi sayısı ne kadar az olursa olsun yine de bunun anlamı da hafife alınacak gibi değildi. Lombard'ın örgütlenmesi şakaya gelmezdi. Bundan çok daha azı için ve Carlos Gardel olmasına karşın kalbine yakın bir kurşun yemişti.

8

Diğerleri gibi bir akşam Gardel'i Jean Jaurés Sokağı'ndaki evine bıraktıktan ve arabayı garaja koyduktan sonra Juan Molina pansiyona kadar olan mesafeyi yürümeye karar verdi. Corrientes'ten Ayacucho'ya doğru saparken, köhne evin kapısında bir devriye aracı ve sokağın ortasında duran bir ambulansın etrafına üşüşmekte olan bir kalabalık gördü. Adımlarını hızlandırdı. Kalabalığın ortasında kendine yol açtı ve tam o anda tepeden tırnağa örtülü bir cesedin sedyeyle çıkarıldığını görebildi. Üzerini örten beyaz battaniye tamamen kana bulanmıştı. Pansiyona girdi, girişteki koltukta pembe bir sabahlığı üzerine geçirmiş halde Galiçyalı kadın bekliyordu. Ayaklarını bir tabureye doğru yükseğe kaldırmıştı, sağ gözünün üstünde bir buz torbası tutuyordu. Pansiyon sakinlerinin hayretten donakalmış yüz ifadelerinde bir açıklama aradı Molina. Herkese şöyle bir bakış attı ve oda arkadaşının ortalıkta görünmediğini fark etti. Aslında kalabalığın arasından bir ses de bunu doğruluyordu.

Ağızdan ağıza "Zaldivar" ismi dolaşıyordu.

Odasına giden daracık koridordan ilerledi ve kapıyı açtığında bir felaket manzarasıyla karşılaştı. Zaldivar'ın yatağı bir kasap dükkânının mermer tezgâhını andırıyordu. Perdeler kanla lekelenmiş ve çarşaflar kırmızıya bulanmıştı. Bir damlacık öteberisi de dört bir yana saçılmıştı, takım elbiselerle gömlekler lime limeydi. Yerdeki fotoğraf çer-

çevesini kaldırdı ve kırık camın arkasından annesinin gözlerine baktı. Gitar gitar olmaktan çıkmış tellerle güçbela birbirine iliştirilmiş tahta parçalarından ibaretti. İçi bulandı. Hava almak için koridora çıkması gerekti. Tam bu sırada Galiçyalı kadına rastgeldi, onu bekler gibiydi. Sağ kaşının üzerine buz torbasını daha da bastırarak kesin bir dille, "Bu gece terk ediyorsunuz burayı," dedi.

Molina kadının ilk bakışta göründüğünden daha çok sarsılmış olduğunu fark etti. Dudaklarının birleşme yerinde kurumuş kan parçaları duruyordu ve sol elmacıkkemiği de balon gibi şişmişti.

"Sağlam kalan ne varsa toparlayıp gidin bu gece," diye tekrar etti.

Molina daha bir şey sormaya fırsat bulamadan Galiçyalı, Zaldivar bir hataydı, diye belirtti. "Sizi aramaya gelmişlerdi."

Ondan sonra öfke içinde, ona iki adamın birden pansiyona dalarak gırtlağına silah dayadıklarını, onu sorduklarını, daha gelmediğini söylediğinde üzerine çullandıklarını açıkladı. Tokat, soru ve darbelerin ısrarı karşısında onlara odayı göstermiş, onu öylece tezgâhın orada yere bırakmışlar, iki büklüm kıvrılmış halde ateş ettiklerini duymuştu.

"Derhal eşyalarınızı toparlayın ve çıkıp gidin."

Molina odasına kadar koşturdu, yıllar yıllar önce çekilmiş fotoğrafı çerçeveden çıkardı, bir çantaya koydu, odadan çıktı ve Galiçyalı kadından nasıl özür dileyeceğini bilemeden insanların arasında kendine yol açarak bir kaçak gibi pansiyondan çıkıp gitti.

İşte yine nereye gideceğini bilmiyordu.

Congreso Meydanı'na kadar yürüdü ve çeşmenin karşısında bir banka oturarak bir sigara yaktı, bir açıklama bulmak istercesine. Hâlâ midesi bulanıyordu. Birden paniğe kapıldı. Eğer onu öldürmek için bir nedenleri varsa Ivonne'u öldürmek için haydi haydi nedenleri var demekti. Sonra birden hepsi anlam kazandı. Yayından fırlayan ok misali banktan kalkıp koşmaya başladı. Mayo Bulvarı'nı

en kötüsünün gerçekleşmiş olabileceğinden korkarak koştu. Ve koşarken çileden çıkaran bir sarihlikle düşünebiliyordu. Ivonne, Lombard örgütlenmesinin himayesinden kaçmıştı. Sıradan bir fahişe de değildi, Pigalle'in gelmiş geçmiş tarihinde hiçbirisi her gece, onun André Seguin'in masasına boca ettiği serveti kazandırmamıştı. Molina uzun uzun adımlarla koşuyordu, öyle ki her birinde adeta zaman kazanmak değil de olmuş olabilecekleri engellemek, geriye dönmek ve dünyanın dönme mantığını değiştirmek istercesine. Ve koşarken bir yandan da olayları yeniden kurmaya çalıştı. Ivonne'un ortadan kayboluşunun ardından, tam da özlemle beklenen Armenonville'de ilk sahneye çıkacağı günün arifesinde onun hiçbir açıklaması olmayan istifası gelmişti. Ayrıca André Seguin ikisinin arasında bir şeyler olduğunu anlamıştı, her gece onları tango yaparken, salonun en kuytu köşesindeki masada sohbet ederken görmüştü. Molina korku terleri dökerek ve düşünerek şimdi de Suipacha'dan koşuyordu. André Seguin açısından her şey son derece açıktı, şüpheye mahal yoktu: Ivonne ve Molina beraber kaçmıştı. Bir ihanet affedilmezse iki ihanet birden bardağı taşıran son damla demekti. Bunun için onu aramaya gelmişlerdi. Bunun için onu öldürmek istemişlerdi. Zaldivar'ın ölümünden ötürü kendini asla affetmeyeceğini biliyordu. Nihayet Glostora'nın ışıklı tabelasını görene kadar Corrientes'ten koştu. Fransız'ın evinin önünde koşusunu bitirdi ve titreyen işaretparmağıyla ikinci katın zilini çaldı. Yanıt gelmedi. Denebilir ki adeta parmağının ucuyla duvarı delip geçecekmişçesine kuvvetle bir kez daha çaldı.

Ama hiç kimseden yanıt gelmedi yine.

9

Apartmanın koca kapısını omuzlamaya hazırlanmıştı ki Ivonne'un uyku mahmuru asansörden çıktığını gördü. Ancak o zaman Molina yeniden nefes almaya başladı. Yarı uykulu ve saçları dağınık her zamankinden de güzeldi. Küçük kız çocuğu suratıyla tezat oluşturan vücut hatlarını belirginleştiren bir Japon geceliği içinde yaklaştığını görünce Molina başını kaldırıp şükretti. Ivonne, onu beti benzi atmış, tere bulanmış ve soluk soluğa görünce nihayet ayıldı ve bariz bir endişeyle adımlarını çabuklaştırdı. Titreyen elleriyle anahtarı bulması biraz zaman aldı, nihayet açtı kapıyı. İçeri aldı ve bir şey sormadan sarıldı. Molina onu sıkıca göğsüne bastırıp bir daha asla bırakmamak için kendi kendiyle mücadele ederek usulca bileklerinden tuttu ve uzaklaştırdı. Bu kadının bir sahibi vardı ve sadakat her şeyden önce gelirdi. Dolayısıyla onları asla dile getirmediyse de Gardel'in sözleri Ivonne'u her gördüğünde kulağında bir emir gibi çınlıyordu: "İhtiyacım olan şey bir şoförün ötesinde, bana sadık olacak biri."

Glostora'nın sönüp parlayan kırmızı tabelasının ışığında Ivonne ve Molina camın kenarında duran geniş divanda sessiz oturuyorlardı. Kadın onu gözlerinin önünde tuttuğu bir bardak viskinin arkasından izliyordu. Adam yanan sigarasıyla tabelanın neonu yanıp söndükçe bir belirip bir yok olan dumandan şekiller yapıyordu havaya. Derken, ısrarlı yanıp sönen kırmızı ışığın altında,

üzerlerine çöken melankoli ve yenilgi havasıyla bir düete başlarlar:

Acı içinde iki kalp
şu aylak kentte firari
kaçak ruh ikizleri
kandırdı insanlar ve dünya bizi
seslerinin ortasında yalnız
ışıklarının arasında yalnız
kalabalık bulvarların
yuvasız Ardıçkuşları
sırtımızda çarmıhımız
yabancı ve yapayalnız
çünkü buyuz işte biz
kaçak ruh ikizleri.

Söyleme tek kelime, vuralım kederi şarkılara
köhne kahvelerin sefil batakhanelerin
bedbaht kara sevdalıları gibi
sarhoşların anlattığı
acıklı bir aşk hikâyesi bu
kader ağlarının dokuduğu;
söyleme tek kelime
kaybettik yolumuzu
görünmez bunun çıkışı
belki de son yemeğimiz bu
vuralım şarkılara kederi
çünkü buyuz işte biz
kaçak ruh ikizleri.

Şarkıyı bitirdiklerinde bardağın arkasından şekli çarpılmış görünen gözleri ve aynı tevekkül edasıyla Ivonne, "Ne yapacağız?" diye sorar.

"Ben ne yapacağım?" diye düzeltir Molina.

Ivonne bir şekilde suçlu hissediyordu kendini. Ama muhtemelen olması gereken nedenden ötürü değil.

"Seni bunun içine ben soktum. Şimdi de yalnız bırakacak değilim."

Molina başıyla itiraz etti. Bir köpek gibi onun peşinden geldiğini nasıl söylesindi, körkütük âşık olduğunu, Armenonville'de ilk sahneye çıkışından feragat etmesinin tek sebebinin başka bir şey değil de ona yakın olmak; sadece ve sadece kokusunu bir adım mesafeden duymak olduğunu nasıl itiraf etsindi.

Ivonne Gardel'le mutlu değildi. Ama sabrı öğrenmişti. Sabretmek hayatının özetiydi. Ondan merhamet de istemiyordu. Ve Gardel'in onu kimselere ait olmayan evde gizlemesinin sebebinin, kısmen yiğitliğe halel getirmemek, kısmen de merhamet olmasından şüpheleniyordu. Öte taraftan burada sonsuza kadar kalamayacağını biliyordu. Ivonne bir yudum viski aldı ve büyük bir dinginlikle, konuşurken bardağı yüzünün önünden çekmeden bir karara vardığını söyledi:

"Yarın Pigalle'e dönüyorum. Böyle yaşayamam." Sessizleşti ve nihayet, "Bizi öldürmelerini istemiyorum. Seni öldürmelerini istemiyorum. Yarın Royal Pigalle'e gidip her şeyi açıklığa kavuşturacağım," diye bitirdi sözlerini.

Molina bir geri dönüş olmadığını, olayın bitip kapandığını, bir adamı öldürdüklerini belirtti. Asla yanlış cesetle yetinmeyeceklerdi.

"Eğer geri dönersen büyük olasılıkla seni Pigalle'de öldürürler."

Molina az kalsın ondan birlikte kaçmalarını, Plata'nın öte kıyısına ve gerekiyorsa okyanusun öte tarafına gitmelerini isteyecekti. Belki de en makulü bu olurdu. Ama André Seguin'e ihanet etmek bir meseleyse Gardel'e ihanet bambaşka bir meseleydi.

"Ben bir yoluna bakacağım," dedi Juan Molina, "benim için endişelenme."

Ivonne gülümsedi.

"Az kalsın öldürdükleri kişi sen olacaktın,"

Kesin olan bir şey varsa düşünecek mecalleri kalmamıştı. Molina portmantodan montunu aldı ve çıkmaya hazırlanırken Ivonne kolundan yakaladı.

Kolunu bırakmadan, "Hiçbir yere gitmiyorsun," dedi.

Beriki, "Burada kalamam," diye geveledi.

Ivonne sorgulayan bir gülümsemeyle dik dik baktı.

Kulağının çok yakınına, "Neden? Benden ötürü mü, yoksa ondan mı?" diye sordu.

Ivonne kendini ona doğru çekerek sarıldı. Ağzını aradı ve dudaklarının milim yakınında fısıldadı:

"Eğer benim içinse dert etme, bir dolu yatak var. En çok hoşuna gidende yatabilirsin," dedi baldırını bacaklarının arasında bastırarak. "Eğer onun içinse sakin ol, istemezsen tek kelime dahi etmem."

Molina yine kendisinden ayırdı onu, montunu askıya astı, dudaklarını Ivonne'un yanağına yaklaştırıp yumuşak ve dostane bir öpücük kondurdu. Odalardan birine doğru yürüdü ve kapıyı kapamadan önce, gözlerine bakmadan, "Dinlen. Dinlenelim, ihtiyacımız var buna," dedi.

10

Gardel, Ivonne'la Molina'yı bir araya getiren ilişkinin ne olduğunu asla bilmiyordu. Ama kadının dile getirdiği "bir dost" terimi daha fazla araştırma yapmasına gerek bırakmayacak şekilde yeterliydi. Şayet dost Molina'nın sorunu varsa bir el uzatmak gerekirdi. Ayrıca şoförü fazlasıyla sadakat göstermişti ve Gardel de samimi bir kanaate varmıştı onunla ilgili. Molina'nın karşı karşıya olduğu sorunun büyüklüğünü öğrenince Gardel bir an tereddüt etmedi.

"Burada kalırsın evlat."

Bunun aksi bir söz ya da tartışma dinlemek bile istemiyordu. Molina onu buna bulaştırmayı, aynı riski almasını ne denli reddederse reddetsin Gardel kesin kararlıydı:

"Tek kelime daha istemem."

Juan Molina başını öne eğdi. Bu büyük minneti gösterebilecek kelimeleri bulamadı. Şoförünün, pansiyondan üstündekiler haricinde bir şeyi kurtaramadığını görünce Gardel elini cebine atarak cüzdanından bir avuç banknot çıkardı.

"Biraz giysi al kendine, bir takım, gömlek ve ayakkabı," dedi, maaşını peşinen uzatarak.

Molina başıyla itiraz etti. Bunun üzerine paldır küldür paraları cebine sokuşturarak Gardel'in şoförünün öyle perişan kılıklarla gezemeyeceğini gösterdi. Daha sonra geniş kenarlıklı şapkasını takarak ayağı kapının eşiğinden aşağıda seslendi:

"Bu akşam dokuzda beni evden almaya uğra."

Kapıyı kapadı ve Ivonne'la Molina bir kez daha başbaşa kaldılar.

Şehrin ortasında iki kaçaktı onlar. Kuşkusuz talihsizlik tarafından bozuma uğramış acı içinde iki kalp, Corrientes Sokağı'nın şamatasının arasında kaynayan gizlenmiş iki kaçak... Ivonne, Fransız yosmanın altın kafesinden kaçmıştı ve Molina tıpkı kayıp bir köpek gibi ya da kim bilir belki de kör efendisi kadar kör olan bir rehber köpek gibi onun peşi sıra gitmişti. Ivonne sokağa dahi çıkmıyordu. Korkudan değil düpedüz kayıtsızlıktan. Boğazından bir-iki lokma bir şey zorlukla geçiyordu. Gepgeniş bir kokain çizgisiyle kahvaltı ediyor ve gün boyu da bir viski bir sigara, otuz sigara tüttürüyordu. Molina'nın tutsaklığa tahammülü yoktu. Gözucuyla bir sağa bir sola bakarak suratını şapkasının ve montun yakalarının arkasına saklayarak çabucak Corrientes Sokağı'ndan uzaklaşıyor ve San Telmo'nun daracık kaldırımlarında gözden kayboluyordu. Oda arkadaşının korku dolu hatırasını üzerinden silkip atamadan şehirde kendi kendisinin hayaleti gibi avare avare geziniyordu. Vicdan azabı içinde, Zaldivar'ın bu dünyadaki yerini gasp ettiği gibisinden bir fikre kapılmıştı. Molina adeta André Seguin'in adamları onu aramıyormuşçasına, ya bilinçsizlikten veya tam tersi üzerine binen muazzam yükün etkisiyle, girip çıkıyordu sığınağına. Fransız'ın eviyle Royal Pigalle arasında taş çatlasın birkaç blok vardı. Belki de tam da bu nedenle tam burunlarının dibinde olduğundan asla onu görmüyorlardı. Sanki de avcılarıyla dalga geçercesine Molina Gardel'i Royal Pigalle'e bırakma işinden hiç vazgeçmedi; şoför şapkasının siperliği arkasında saklanarak ve yüzüne birkaç yaş daha fazla ekleyen bıyığın ardında Molina kabarenin önünde son derece büyük bir doğallıkla frene basıyordu. Kimsecikler firarinin Gardel'in şoförü olduğunu aklına getiremezdi, hele hele haftanın iki günü kur-

dun ağzına gelecek kadar gözüpek olduğunu hiç akıllarına getiremezlerdi.

Sabaha karşı arabayı park ettikten sonra Molina, Ivonne'un ancak ucundan kıyısından tadına bakacağı yiyecek bir şeylerle geri dönerdi sığınağa.

Gardel'in Fransız'ın evine yaptığı ziyaretlerin arası giderek daha da açılıyordu. Ve Ivonne'un içine düştüğü keder kuyusu da zaman geçtikçe derinleşiyordu.

Viski bardağının dibi göründüğünde, "Günün birinde beni öldürecekler," der.

Molina'nın onu tersine ikna etmeye çalışması hiç işe yaramaz.

Adeta kendi kendine konuşurcasına, "Günün birinde beni öldürecekler," diye ısrar eder. Ve bir yandan arkadaşının ellerine sıkı sıkı sarılırken sanki ona anlayamayacağı bir şey için yalvarırcasına şarkıya başlar:

Kim der ki günün birinde
beni bulacaksın uyur halde
ve nihayet ermişken huzura
sakın uğraşma benden kalanlarla
yalvarırım sana bırak beni
bir daha hiç anımsama.
Ne çiçek isterim ne gözyaşı
ne acıklı ağlayışlar ardımdan
ne dualar azizime,
nasılsa günün birinde
bitmeli bu berbat komedi.
Yukarıdaki büyük sahne şefi
bakarsın verir bana cenneti
biter elbet bu ev, bu günler
bunca çile çektikten sonra.
Anla işte hazırım her an
giyinmiş kuşanmış
çıkmak için sahneye
karşımda kaş göz yapan
ölüm bu kez kavalyem

gelir ve kaldırır dansa
tek söz dahi etmeden;
yaraları iyileştirir kabadayı tangosu
kin yok sitem yok
seni götürür öbür tarafa.
Biliyorum çıkış yok buradan
herkes kendi kaderini yaşar
herkes kendi ölümünü ölür
şikâyetim yok yazgıdan taraf
suçu kimseye atamam.
Bulursan beni bir gün uyur halde
sakın acıma bana istemem
bir şarkı fısılda kulağıma
hazin bir tango mırıldan
yatayım huzur içinde.

Ivonne'un şarkısı bittiğinde Gardel'in şoförü acı dolu bir ifadeyi gizlemek için başını öne eğerek zoraki bir gülümseme koyverdi. Juan Molina kesinlikle en son olmak isteyeceği birine dönüşmüştü: Ivonne'un dert ortağına...

Gülümsediği vakit ağzının kenarında beliriveren gamzede parmağının ucunu dolaştırarak, "Çok tatlısın," dedi sanki bir çocukla konuşurcasına. Böyle zamanlarda Molina kim bilir ne, dost değil ama başka bir şey olma umudunu yeniden kazanıyordu. Pek çok kereler kalbindekileri açma noktasına kadar gelmişti. Ama sanki de bunu önceden sezer gibi, Ivonne önceden söyledikleriyle sevecen bir tarzda onu reddediyordu.

Ona, "Sen benim için bir ağabeysin," diye fısıldıyor ve birden onu gönülsüz sırdaşı yaparak kahırlarından bahsetmeye başlıyordu.

Molina dinlememek için muazzam çaba sarf ediyordu. Ivonne'un her bir sözü bir yumruk gibi çöküyordu kalbine. Aşırı ayrıntılı bir biçimde Gardel'i ne kadar çok sevdiğini anlatıyordu. Gereksiz bir titizlikle bir daha asla kimseyi sevemeyeceğini itiraf ediyordu.

"Beni anlıyor musun?" diye sorardı Ivonne Molina'ya.

O zaman Molina bir şey söylememek için, sırrını itiraf etmemek, kalbini açmamak ve var gücüyle şarkı söylememek için dudaklarını ısırmak zorunda kalırdı:

Nasıl mümkün bilmemek o hançer sızısını
bu yara, o uçurum
ayıran ve birleştiren seni
Ardıçkuşu'nun kanatlarıyla
bilirim aynı sızı işte
böyle bedbaht kılan beni...
Yeni fark ederim sanma
seni ne çok sevdiğimi
ama böyle dinledikçe seni
dertlerinden bahsederken
oyulur beynimin içi
tükenir yanarım çıra gibi
sigaranın külü misali.
Tıpkı Azize Rita gibi
bir duvara sevdalanan
bile bile duvarın
karşılık vermeyeceğini
şimdi senin sözlerin
bana bunu anımsatır
sızlanırken sen
korkarım itiraf etmekten
kalbimde yatanların hepsini
aşk, kin ve umut
pek az düzlük ve çokça güçlük
nasıl mümkün bilmemek o hançer sızısını.

Nasıl anlamasındı onu. Hele onun başına gelenler de tıpatıp aynıyken. Her bir sözü tamamlayabilir, sonuçlandırmadan bıraktığı havada kalmış noktalarını bitirebilirdi cümlelerinin. Konuşmamak için ağzını bantlaması gerekiyordu, bir hareketle, alelacele bir onaylama ile kendini ele vermekten korkuyordu. Kendi kendine neden bu kadar zalim olması gerektiğini sordu her şeyin. Ivonne tıpkı Moli-

na'nın Ivonne'a âşık olduğu gibi Gardel'e âşıktı. Ama ondan farklı olarak onun dertlerini itiraf edeceği kimsesi yoktu. Hiç değilse onun, itirafın bahşettiği bu geçici rahatlamayla teselli bulma şansı vardı, belki de tüm hikâye buydu.

11

Küçük daireye düzenli olarak gelme alışkanlığındaki tek ziyaretçi Gardel değildi. Ardıçkuşu'nun en yakınlarından oluşan arkadaş ortamından küçük bir grup, Angelitos Kafesi'nin tayfası, Alfrado de Ferrari, Ernesto ve Gabriel Laurent biraderler, Armando Defino, Luis Angel Firpo arada sırada bir "tanıdıklarıyla" ya da yeşil örtülü masanın etrafında zar çevirmek için grup halinde gelirlerdi buraya. Kimse bir şey sormazdı. Şayet evde kalan birisi varsa, sorunu olan bir dostun dostu, en ufak bir yorumda bulunmadan selam vermekle yetinirlerdi. Böylesi zamanlarda Ivonne bir odaya kapanır, Molina da ceketini aldığı gibi dışarı çıkardı. Boşboğazlığa yer yoktu. Ama bu ziyaretler seyrek aralıklarla olurdu. Ivonne'la Molina zamanlarının çoğunu yalnız geçiriyorlardı.

Gardel, Corrientes Sokağı'ndaki o daireye giderek daha seyrek aralıklarla gelir olmuştu. Ivonne açısından akşamüstü saat dörtteki mutat randevu geçmişte kalan bir hatıraya dönüşmüştü. Artık sabit bir günleri ve hatta saatleri bile yoktu. Bazen şoförünün hizmetinden vazgeçerek yürümeyi tercih ettiği olurdu. Herhangi bir vakitte ve beklenmedik biçimde kapıyı ihtiyatla iki kez tıklatır, sonra da kendi anahtarlarıyla açardı. Bazen güler yüzlü ve keyfi yerinde gelirdi. Öylesi zamanlarda bir demet krizantem ya da gül olurdu elinde. Gözleri ışıldardı Ivonne'un. Gözleri bulutlanırdı Molina'nın ve ceketini aldığı gibi so-

kağa atardı kendini. Evde nelerin olup bittiğini geride kalan izlerden çıkarsamak mümkün olurdu. Ama Gardel'in keyifsiz ve elleri boş geldiği zamanlar da vardı. Neşesizce bir Cliquot açar, bir sigara yakar ve duygusuz bir sessizliğin içine gömülürdü. O zaman Ivonne'un bakışları bulutlanır, Molina'nınkiler ışıldardı, ta ki askılıktan montunu alıp çıkacakken Gardel de şoförüne, "Ben de çıkıyorum," diyene kadar.

Ve nasıl uygunsuzca çıkıp geldiyse öyle çekip giderdi. Asla geceyi geçirmek için kalmıyordu.

Gardel'le Ivonne'un arasında işler iyi gitmiyordu. Şayet başlangıçta şarkıcının kendi gelgitlerine karşı mücadele etmesi gerekiyorduysa görünen o ki bu içsel savaş bir nihayete ermişti. Ivonne kendisinin bir başağrısı haline geldiğini anlamakta gecikmedi. Öyleydi ama, kesin olan da şu ki ne gidecek yeri vardı ne de sokağa çıkacak bir hali... Elinde avucunda kalan tek şey Juan Molina'nın koşulsuz dostluğuydu. Ve Gardel'in acı veren merhameti.

Molina ise çıkmaz bir sokağa girmişti. Şüphe yoktu. Carlos Gardel'in şoförlüğünü yapmak cennet meyvesini avucunda bulmak gibiydi. Ama zaman ilerledikçe şarkıcılık hayallerinin de nasıl silinip gittiğini görüyordu. Şöhreti yakalamasına bir adım kalmıştı. Armenonville'in kapısından kamyonuyla geçerken tangonun o Olympos zirvesinde şarkı söylediğinin hayallerini kim bilir kaç kere kurmuştu. Sonra kader ona bu fırsatı tanıdığında gerçekleşmesi mümkün olmayan bir hayal uğruna onu elinin tersiyle itmişti. Pişman değildi. Ivonne için her şeyi yapmaya razıydı ve dolayısıyla yapıyordu da. Önce dostu oldu, ardından sırdaşı ve şimdi de hastabakıcısı. Sayısız kereler dizlerinin üzerine çökerek, en aşağılık vaatlerde bulunarak, kendini en kötü durumlara düşürerek ona bir parçacık daha kokain bulması için yalvarıp yakardı. Ona bunun son kez olduğuna yemin billah ediyor ve sonrasında her şeyi isteyebileceğini söylüyordu. Aşk işte karşılıksız

elde edilen bir şey değildi. Kim bilir kaç kere kalbini buz gibi dondurana kadar sertleştiren o bir fiske karı bulabilmek için, dışarı çıkma pahasına, "Alaska"nın inlerini, sabahın dördünde Corrientes ve Esmeralda civarlarını gezmek zorunda kalmıştı. İşte o zaman kadın onu dibine kadar, ruhunun en ücra yerine ulaşana kadar burnuna çekerdi ve mavi gözleri kötücül soğuk bir ışıkla parıldardı. Gülüşünü silen kaya gibi bir ifadenin ardından yapmacık bir yumuşaklıkla, buzun yarattığı hararetle, "Ne dilersen dile benden," derdi.

Molina başını eğer, sessiz kalırdı.

İpek bluzun altından beliren o göğüsleri, o ağzı ne denli arzuladığını bir tek o bilebilirdi. Ondan başka kimse, Gardel'in uzun zaman önce kendisine hediye ettiği Japon fanilasının altından –onu eteksiz giyiyordu– çıkan o ipincecik ve sonsuza kadar uzayan bacakların sahibi olmak için ne yapması gerektiğini bilemezdi. Bunun üzerine Molina uzaklaşır ve erkeklik dürtülerini temiz hava söndürsün diye pencereden dışarı eğilerek şarkı söyler:

Ellerimi bağlamalı
bir güzel dikmeli ağzımı
sıra bende değil dokunamam
bana vermek istemediğin şeye
bir erkeğin var senin
ihanet edemem asla
seni uykularından eden
ve bana şeref verene.

Hüsrana uğratmam onu,
bekleme benden
bana babalık eden
bir çatı veren adamı
sokakta kaldığımda;
bilesin şikâyetim yok
gönlümün derin yarasından
kalbim patlayacak olsa da

ihanet etmem asla ona.
Razıyım hiç huzurum olmasın
kalayım sırdaşın olarak
en yakın dostun olayım
kimsenin olmadığı kadar
bir bakışın yeter bana
dinlemek için seni sonsuzca.

Anla işte bağladım kendimi
atın arabaya bağlandığı gibi
kaldıramasam da bunca yükü
onca acımasız ve katı
sessiz devam ederim çekmeye
yoksa kaybederim seni.

Kendi arzularının haremağası gibi, Molina ona dokunmayacağına yemin eder. Bu biçimde değil. Bir iyilik karşılığında değil. Başını öne eğer ve Ivonne'a onu ne kadar arzuladığını söylememek için ağzını mühürler.

HİÇBİRİ

Bu kapı sen geçesin diye açılan
bu piyano senin şarkınla titreyen
bu masa, ayna ve tablolar
senin sesinin yankılarını saklar.
Hatıralarla yaşamak öylesine hazin
Mırıltısını dinlemek öylesine yorar
Zamanın döktüğü ince gözyaşlarının
yüreğin arzuladığı o sevgili için.

Homero Manzi

DÖRT

1

İşte, minicik beline sarılarak açılan dekoltesinin üzerine yanağını eğdi, nihayet kollarındaydı. Adeta onu beklercesine kolları iki yana açık, ağzı yarı aralık, onu mor renkli halının üzerinde yatar halde bulmuştu. Juan Molina öptü onu. Gramofonda "Beni sevdiğin gün" şarkısı çalıyordu. O kadar çok hayal etmişti ki bu anı, o kadar çok başkalarının kollarında görmüştü ki onu ve şimdi işte kendisini direnişsiz teslim ediyordu, Molina boğulurcasına bütün dizginlerinden boşalan bir haykırış koyverdi. Bir hayat kıvılcımı görmek için kendi kendini aldatan bir umuda kapıldı; adeta son bir nefesi korumak istercesine bedenine sıkı sıkı asıldı. Ama kapıyı açar açmaz, onu halının üzerinde yatar halde gördüğü anda öldüğünü anlamıştı. Yanına koşturdu, şapkasını çıkardı, haç işareti yaptı ve onu kucakladı. Her zamanki gibi solgundu, bordo renkli ruj dudaklarının ölgün rengiyle karışmıştı. Kim bilir, belki huzur içindeki duruşundan ötürü ya da belki de yitik özlemlerinin hatırına ona her zamankinden daha güzel geldi. Masmavi gözleri ardına kadar açık pencereden dışarıya bakıyordu. Bu sırada yağmur müjdecisi bir meltem perdeleri oynatır. Sokaktan Glostora'nın kesik kesik parıldayan neon ışığı gelir. Bir an sanki ani bir yüz buruşturması görür gibi olur ama bu zalim yanılsamayı yaratan düzensiz ışık oyunlarıdır. Yanı başında cinayetin işlendiği bıçağı bulur. Molina'nın düşünecek hali yoktur. Çocukça bir çaresizlik

içinde ağlar. Cesedin yanına oturup belleğini zorlar. Ne koridorda ne de asansörde kimseyle karşılaştığını anımsamaz. Ivonne'un kızıl saçlarını okşar ve ismini söylemeye çalışır. Ama yapamaz. Kendisi dışında başka hiç kimse onu ne kadar sevdiğini bilmemektedir. Salt kin ve ihtiyatlı bir hainlikle kurulu iğneli cümlelerini, ciddi ses tonunu yine duymak uğruna kendi yaşamını verirdi. Juan Molina pişmanlık hisseder, yüreğindeki saklı duyguların hepsini itiraf etmediğine pişmandır. Pencereden dışarı eğilir, merkezin ışıklarıyla soluklaşan gökyüzüne bakarak, hışım ve umarsızlık karışımı bir duyguyla şarkı söyler:

Tanrım söyle doğru olamaz bu
n'olur bir düş olduğunu söyle
en zalim kâbus mu bu
ölmeyi yeğlerim çünkü
değilse şayet bu bir rüya.
Ulu Tanrım nasıl bir hamurdan
yoğurdun yazgımı
kim bilir ne nedenle
koparıp aldın bir anda
o öldüren darbeyle
güller içindeki tek gülü
benim için dünyadaki.
Ulu Tanrım ne yapmalı
yaşayamam artık ben
bu acıyla ruhumdaki
en derinlerden gelen
nerede bulmalı sükûneti
nerede aramalı teselliyi
aklımı başıma getiren
artık benim olmayacak asla
cennetlik değilim ben
kalbim diyor ki
ne dünyada ne ahirette
tetiğe bassam bile
kavuşamayacağım ona

ah kör talih ne ettin bana
ahirette bile gülmeyecek yüzüme
ölümün tesellisi olmaz
sonsuz ve çıkışsız
yok bir tesellim hayatta da
doğduğum günden bu yana
bu, günlerin en zalimi
Söyle Tanrım ne yapmalı
devam etmek için hayata.

Etrafına bakındı; birden, son haftalarda ona sığınak vazifesi gören bu yabancı ev ona büsbütün tuhaf geldi. Doğrusu zaman geçtikçe ondan nefret eder olmuştu. Açık renk çiçekli duvar kâğıdıyla kaplı o duvarlar, gizliliğin lekelediği o atmosfer onda boğazını sıkan bir klostrofobiye yol açmıştı. Burada tıkılı kalmaya tahammül ettiyse tek nedeni Ivonne'un arkadaşlığıydı.

Ivonne, kim bilir ardında ne sakladığı bir gülümsemeyle "Günün birinde beni öldürecekler," dedi. Molina onu bu fikirden caydırmaya çalıştı. Ve bunu bilmesine karşın, asla bunun ne kadar yüksek bir ihtimal olduğuna inanası gelmiyordu.

Viski bardağını kendinden vazgeçmiş bir gülümsemeyle incelerken, "Günün birinde beni öldürecekler," dedi Ivonne. Ama Molina ona aldırmazmış gibi göründü.

Ivonne'un ruh haline, porselen gibi bembeyaz teninin ardında neyin yattığına, şampanyanın etkisiyle ıstraba dönüşen sallantılı bir neşeye sahip mavi gözlerin arkasında ne saklandığına akıl sır erdirmek zordu. Ve şimdi gırtlağını, göğsünü ortadan ikiye yaran sayısız bıçak darbesine bakarak, Molina'ya bu açıklanamaz katliamın niyeti sanki de kadının yüreğinde gizlenenlerin sırrına ermekmiş gibi geliyordu.

Alaycı bir ses tonuyla "Günün birinde beni öldürecekler," dedi Ivonne belki de alınyazısından söz ettiğini bilerek.

Juan Molina küçük bir çocuk gibi başı dizlerinin arasında sallanarak, ellerini bacaklarında kavuşturmuş,

onu anılarında bir kez olsun canlandırma umuduyla belleğine sığındı. Ve sevdiği kadının cesedinin yanı başında öylece kalakaldı.

2

Molina salondaki divanın üzerine yıkılarak, ölümcül vazifesini tamamlamış Ivonne'un bedeniyle paralel durumda yatmakta olan bıçaktan yana çevirdi gözlerini. Kısa ağızlı mango ağacından sapı olan küçük bir bıçaktı. Halının ve perdelerin kırmızılığı, Japon fanilasının kırmızılığı ve sandalye döşemelerinin kırmızısı, camdan görünen neon tabelasından yayılan titrek kırmızı ışıkla birleşince tüm bedene yayılmış durumdaki kanı saklıyordu. Ellerine ve giysilerine baktı ve bitmek bilmeyen veda kucaklaşmasının onu tepeden tırnağa lekeli hale getirdiğini fark etti. Birden aklına şu anda birisi kapıdan girecek olsa diye geliverdi, ki bu olması muhtemel bir olaydı, kapılacağı ilk izlenim şüpheye yer bırakmazdı: yerde ölü yatan bir kadın, kayıtsızca bedenin yanına fırlatılmış cinayet silahı ve kanlara bulanmış bir adam. Buna karşın çarçabuk bu fikri aklından savuşturdu. Umurunda değildi. Dünya az önce yıkılmıştı, bir yarın ve sonra olmayacaktı. Acıdan başka bir duyguya yer yoktu yüreğinde. Polisi arayacaktı. Ama şimdi değil. Öteki şeylerle ilgilenmenin zamanı gelecekti. Şimdi formaliteleri düşünmenin zamanı değildi. Hıristiyan bir cenaze töreni için gerekenleri onun hazırlaması gerekecekti. Ama şu anda yalnızlık içinde bu özel merasimi yapmak istiyordu. Dışarıda ağlamaya başladı. Adeta Ivonne'un son saatlerini kiminle birlikte olduğunu, ne yaptığını yeniden canlandırmak istercesine, sonunun

geldiği güne ait işaretler arayarak salonun içine kısaca bir göz gezdirdi. Bunun üzerine, neredeyse tamamen tesadüf eseri, arkasında köşede duran masanın üzerinde ona tanıdık gelen bir nesne fark etti: Üzerinde sahibinin isminin baş harflerinin, C.G., yazılı olduğu altın kaplama bir Ronson; parmaklarının arasında çevirerek onca kez oynadığına şahit olduğu çakmağın ta kendisi. Hep unutup bıraktığı ve onlarca kez, Gardel bir kadeh daha içki isterken lokantanın birinden masadan kurtarıp aldığı altın kaplama Ronson'un kendisi. Adeta sekansın sağlamasını yaparcasına, sehpanın üzerinde Gardel'in içtiği ve dairede bulunup bulunmadığıyla ilgilendiği yegâne şampanya olan Cliquot şişesinin yanında boş bir kadeh vardı. Bakışını başka yöne çevirdi. Düşünmeye devam etmek istemiyordu. Tabelanın neonuna değerek çarpan ve yok olan yağmur damlalarına kulak verdi. Şayet Molina'nın tahminler yürütecek bir hali olsaydı Gardel'in bu evde olduğunu çıkarsaması zor olmayacaktı. Kim bilir, belki de kimsenin ziyaretinden haberi olsun istememişti. Öyle ya, Gardel daireye gelmeye karar verdiğinde eğer sorun Ivonne'la baş başa kalmaksa evde arkadaşlarından birinin olmadığından emin olmak için önceden telefon ederdi; birkaç kez Molina'dan arabayla bakıp onu Corrientes'teki eve götürmesini istediği de olmuştu. Böyle zamanlarda Ivonne'la yalnız kalmaları için ondan dışarıda beklemesini rica ettiği için Molina'dan özür dilerdi. Genellikle birkaç saat kalır, saklayamadığı bir kederle aşağı iner, hızla arabaya atlar ve Molina'dan onu eve götürmesini isterdi. Son zamanlarda Gardel bariz memnuniyetsizliğini saklayamıyordu. Hiç konuşmadan yolculuk ediyorlardı. Tek kelime etmeden sigara içiyordu. Sadece bir kez, görünür biçimde canı sıkkın –gerçekten sık rastlanır bir şey değildi bu– hızla arabanın kapısını çarptı ve kendi kendine konuşurcasına adeta, "Bu karı beni çıldırtacak," dedi.

Bu kaçak göçek ziyaretlerin ardından Molina eve döndüğünde Ivonne'u tesellisiz biçimde ağlar vaziyette buluyordu.

Gardel'in, arkadaşlarıyla buluşmak için de Fransız'ın evine gittiği oluyordu. İşte o zamanlar da Ivonne odaya kapanırdı. Genellikle sabahlara kadar kâğıt oynar ya da zar çevirirlerdi. Genellikle bahis yüksek olurdu ve Gardel bunu saklamasına rağmen kaybetmekten hoşlanmazdı. Belki de kumar Zorzal'ın en zayıf noktasıydı. Paris ve New York'ta kazandığı servetin bir kısmını Palermo Hipodromu'nda kaybetmişti. Hipodrom ortamlarına bir daha ayak basmayacağına kendi kendine pek çok kez söz vermişti. O kısa süreler esnasında da, atlara olan tutkusunun yerine poker ya da zar karıştırıcıyı koyuyordu. Şu veya bu sebeple, daireye gideceği her vakitte daima Molina'yı gidip bakarak onu alması için arıyordu. Cliquot şişesi ve çakmak Gardel'in küçük daireden gelip geçtiğine dair yanılgıya yer bırakmayan işaretlerdi. Ama kim bilir neden Molina'yı aramamıştı.

3

Juan Molina, Ivonne'un bedenine sarılmış vaziyette derin bir uykuda ne kadar süre boyunca uyuyakaldığını tam olarak bilemiyordu, ta ki iki metreye iki genişliğinde leş kokan ve nemli bir hücrede gözlerini açana kadar. Gözlerini kaldırdı ve demir parmaklıklı, siyahlığından buz gibi bir rüzgârın girdiği küçük bir delik gördü. Kımıldamaya çalıştı ama adeta bacakları yerinden koparılmış gibi, hantal bir yük gibi yıkıldı. Kan dolaşımını yeniden sağlamak için topuklarını çevirerek ayaklarını hareket ettirdi ve ayakkabılarının bağcıklarının çıkarıldığını fark etti. Belinde kemeri ve kravatı da yoktu. Kesif bir acı alnını kaşının üstünü, sol elmacıkkemiğiyle gözünü zonklatıyordu. Yüzünü elledi ve ellerine baktığında yarı yarıya pıhtılaşmış kan gördü. Derin bir nefes aldı ve adeta kaburgalarının ortasında demir bir değnek varmış gibi geldi ona. Gömleğini kaldırdı ve karnıyla göğsünde bir dizi çürük gördü. Birtakım delici işkence aletleri bacaklarında gezinmişti, öyle ki his ufak ufak geri geliyordu. Zorlukla ayağa dikilmeyi başardı; yatay pencereden eğildi ama öte tarafta tek görebildiği karanlıkta kalan bir koridorun çıplak tuğla duvarı oldu. Küçük odanın, ortasında bir posta kutusu deliği kadar açıklık bulunan, metalden sürgülü kapısı sıkıca kapatılmıştı. Dizüstü çömeldi ve delikten baktığında kendisini gözetlemekte olan siyah gözleri fark etti.

"İyi uyudunuz mu bayım?" dedi bir ses kapının ardından.

Molina anımsamaya çalıştı. Ama en son anımsayabildiği olay ölünün başında nöbet beklediğiydi. Susamıştı. Kan ve tükürükten oluşan tutkal gibi yapışkan, neredeyse katı bir şey dilini damağını kurutmuştu. Tükürmek istedi ama öyle susamıştı ki bu bir tür zehir gibi yakıp kavuran harcı adeta kaynak suyu gibi yuttu.

Kapının deliğinde az önce gözlerin durduğu yerde bir ağız, "Beyefendi bir şey içmek ister mi?" dedi.

Molina pek fazla bir şey anlamadan başını salladı. Açık olarak anladığı tek şey içmek kelimesiydi. Anahtar şıngırtılarını ve kapıdan kurtulan sürgünün gümbürtüsünü işitti. Kapının menteşeleri gıcırdadı ve obez bir polis memurunu ortada bırakacak şekilde açılıverdi. Daha ağzından tek kelime çıkmadan Molina saçlarının yoluklandığını ve bir koridor boyunca sürüklendiğini hissetti. Küttedek onu bir sandalyenin üstüne fırlattıklarında beriki yine bayılayazdı. Ağrılar içindeki sırtını arkaya yaslar yaslamaz yaylı bir divanın üzerinde oturduğu izlenimine kapıldı. Gözlerinin önünde bir lamba yaktıklarında gözkapaklarını kapamak istemedi; hücrede kaybettiği ısıyı geri getiren bir öğle güneşine benziyordu. Ama istirahat pek az sürdü. Yaralı gözüne inen bir yumruk kısacık süren huzuru aldı götürdü. Spot ışığının ardında üç insanı seçiyordu hayal meyal. Onu sorguya mı çekiyorlardı ne. Soruların arasında ağzının çok yakınından bir sürahi dolu suyu mu geçiriyorlardı ne... Bunların hepsi de kesin olmayan busbulanık algılardan ibaretti sadece. Yüzüne birkaç santimetrelik mesafede durması sayesinde ayırt ettiği polislerden biri bıyığını kulağına yaklaştırarak yüksek perdeden alaycı bir şarkı söyler:

Hadi öt bakalım şimdi
o kadar bekledin bunu
titret bakalım gırtlağını
aksi halde bu kirli delik

çıkmaz aklından ömür boyu.
Parlamadı yıldızın henüz
çılgın bir alkış bekliyor seni
kabare değilse de burası
hoş gör artık o kadarını.

İlk mısraları okumayı bitirdikten sonra bıyıklı polis Molina'nın gözkapağının üstüne haşin bir cop darbesi indirdi ve bunu yaptıktan sonra yerini arkadaşına bırakmak için bir adım geri kaçtı.

Halk bekliyor heyecanla
tango dolu itirafını
sakın uğraştırma bizi
yoksa bu iğrenç çukurda
kalırsın kızartma gibi.
Hazırla şarkını bakalım
hayal et bir orkestra
bugün eğlenmek ister canım
bil ki bu leş dehlizin
başlar zalim işkencesi
reddedersen ötmeyi.

Her iki polis de kısa bir süre sessiz kalırlar, lambayı bir miktar daha yakınlaştırırlar ve sorguya çekilenin konuşmayı reddettiğini görünce, düet yaparak, içlerinden biri soluğunu kesecek şekilde gırtlağını sıkarken, öteki testislerini burar.

Bak oğlum bu sahneden
bir sürüsü geçti artistlerin
reddeden ötmeyi
ve ahmaklar sürüsü
girdiler listesine
büyük şehir morgunun
haydi sökül bakalım şarkıyı
halkın umutla beklediği.
Oyalama burada bizi

ve dökül itirafını
çünkü söylediğim gibi:
Sende şimdi ötme sırası.

Juan Molina şayet konuşabilseydi, sorgucularının duymak istediği şey neyse söyleyebilirdi. Birisi dudaklarının üstüne üç damla su döktü: Molina dudaklarının kenarından akıp gideceklerinden korkarak diliyle arandı. Adeta ağzı çorak ve çatlamış bir toprakmışçasına daha onların tadını alamadan, su damlaları deriyle temas eder etmez emildiler. Ve yine anlamını anlayamadığı aynı sorular... Öbür taraftan vurmalarını, diğer gözüne darbe indirmelerini isterdi ama tıpkı rakibinin yarasını deşmek isteyen boksörler gibi yumrukları zaten tamamıyla kapanmış olan sol gözüne indiriyorlardı. Kendinden geçti ve bilincini kaybeder kaybetmez baygınlığın ona bahşettiği istirahatten onu çekip çıkarmak için yüzünü ıslattılar ve saldırıya devam ettiler. Molina'nın konuşamadığını gören iki polis taktik değiştirmeye karar verdi. Nemli bir havluyla yaralarını temizlediler, onu bir koltuğa oturttular ve nihayet su içirdiler. Yavaş yavaş evren yeniden şekil aldı. Yüzler, nesneler, zaman ve mekân yerli yerine oturdu. Tek gözüyle görmesine rağmen Juan Molina bir karakolda olduğunu anladı. Ona yanan bir sigara uzattılar, o zamana kadar varlığından bihaber olduğu bir zevkle içti. İşkencelere rağmen, elinde bir bardak suyu tutarken, onu yumruklarla pestile çeviren bu adamlara karşı mantıksız bir minnet duygusu hissetmesine engel olamadı. Ancak o zaman kapının eşiğinde kirişe dayanmış halde olup bitenlere tanıklık eden bir üçüncü adam daha olduğunu fark eder. Tam bu sırada Molina'nın tek gözlü bakışıyla sorgulandığı hissine kapılan adam yaklaşarak, "Ben Doktor Barrientos," der bir yandan elini uzatarak. "Avukatınız var mı?" diye sorar zaten yanıtı biliyormuşçasına gevşek bir edayla.

Molina yalnız başını sallamakla yetinir.

"Artık var, ben mahkemece tayin edilen avukatınızım," der ve dosyaları açarken şarkıya başlar:

İzin verin tanıtayım kendimi
adım Doktor Barrientos
savunma avukatıyım ben
fakirlerle aylakların
vardır mutlaka benden iyisi
ama meteliğin yoksa eğer
ödeyecek bürolara
seçeneğin *kalmıyor*
beni tutmaktan başka.

Dosyaların içinden Molina'nın dizlerinin üstüne yerleştirdiği birtakım belgeler ve bir tükenmez kalem çıkarır, bir yandan da savunma taktiğini açıklar.

İnceledim baştan aşağı
ve yutkundum şöyle bir
çünkü dosyaya bakılırsa
durum parlak değil.
Açıkça diyorum yüzüne:
Fikrimi soracak olursan
ya deli raporu lazım
ya da imzalaman bu ifadeyi.

İkna etmek için avukat müvekkilinin kaskatı kesilmiş parmaklarının arasına kalemi sıkıştırır ve bir yandan şarkısına devam ederken onu imzalamaya mecbur eder:

Bir kez söyledim sana
şansın yaver giderse
yargıcı yumuşatmak için
üstlenmen gerek ölümü
tek çıkış yolun bu:
ya hafifletilmiş bir ceza
ya da hapislik ömür boyu.

Şayet savunma avukatı bu sorgulama faslına kılını kıpırdatmadan katılmış olaydı, Juan Molina da savcısı ola-

cak kişiyle ilgili fikir filan yürütmeyecekti.. Neticede avukatının kararlı iteklemesiyle Juan Molina dizlerinin üstündeki itirafnameyi imzaladı. Bunun üzerine Barrientos gülümseyerek, müvekkilinin ağrıdan kıvranan sırtını sıvazladı.

4

Hızlı sonuçlanan bir dava olmuştu. Görülmekte olan sanki de bir savaş mahkemesiymiş gibi oldu bittiye getirilen bir mahkemeninin neticesinde karar verildi. Lakayıt bir edayla kendisine eşlik eden savunma avukatıyla sanık bankında oturan Juan Molina adeta suçlanan değil de kayıtsız bir tanıkmışçasına mahkemeyi seyretti. Kararın ne olacağı üzerine fikir yürüttü ama bu durumu değiştirmek için hiçbir şey yapmadı. Polisin, kırık burnuna dayadığı ifadeyi imzaladığı doğruydu. Öyle de avukatı bunu imzalanması yönünde onay vermemiş olaydı, hiç değilse yargıcın onu hangi şartlarda imzaladığını anlamasını sağlayabilirdi. Neticede tutanaklarda da belirtildiği üzere cesedi bulduktan sonra polisi arayan bizzat kendisiydi. Ama şurası kesin ki, Ivonne'un ölümünden sonra Molina'nın başına gelecekleri zerrece umursadığı yoktu. Carlos Gardel'in adını ağzına bile almamıştı, Esmer Adam'ı eşi benzeri görülmedik türlü türlü rezaletin içine sürükleyeceğine ömrünün geri kalanını hapiste geçirmeyi yeğlerdi. Öte yandan aleyhine olan deliller, ilk bakışta yanılgıya yer bırakmayacak şekildeydi; tepeden tırnağa merhumun kanıyla bulanmış durumdaki kıyafetleri, geride kalan izlere bakınca bir arbede izlenimi yaratan ölümden sonraki kucaklaşma, kapının zorlanmamış olması, dairenin anahtarlarının onda bulunuyor olması ve her şeyden öte bıçağın mango sapındaki Juan Molina'ya ait parmak izleri. Sa-

vunmasında bu bıçağın mutfak alet edevatlarından biri olduğunu, dolayısıyla muhtelif kereler onu kullanmış olduğunu dile getirebilirdi. Öyle de kendi lehine bir şey söylemek umurunda değildi. Kimseyi karıştırmak istemiyordu. Açıkçası, Ivonne olmadan hayat onun gözünde büsbütün manasını yitirmişti.

Yargıç, Britanya hâkimi tafraları satan obez bir adamdı. Paspal bir peruğu andıran seyrek, uzun ve dalgalı beyaz saçları omuzlarıyla kulaklarına dökülüyordu. Kürsüsünden Juan Molina'yı, adeta bir kafes hayvanını incelercesine inceliyordu. Avukatlarla tanıkların savlarını güya bir tarafsızlık maskesinin ardında ruhsuz bir edayla seyretti. Şayet yeminli şahitlerden biri olur da sabrının kıt sınırlarını zorlayacak olursa, pek tabii ki canı sıkılan hâkim -sayın yargıç hazretleri- cep saatini çıkarıp bir nevi hokkabazlık numarası yapar gibi sinirli sinirli parmaklarının arasında gezdiriyordu.

Savcı, Juan Molina'nın suçlu olduğu kanaatine varmıştı. Elbette ki ateşli lafları ve süslü konuşmaya has mimikleriyle abartıyordu durumu. Konuşmasını "inanılmaz", "vahşi,", "insanlıkdışı", "acımasız", "kana susamış" ve "canavarca" gibi bolca kullandığı sıfatlarla süslerken, bir yandan da sanığı suçlar biçimde işaretparmağıyla göstermesinde yapmacık bir kasıtlılık vardı. Ama sadece işini yapmıyordu, bu irikıyım sessiz adamın bir katil olduğuna dair kesin kanaate sahipti. Grekoromen güreşte şampiyon oluşu, kaba adam ünü ve beden yapısı Molina'nın lehine işlemiyor, adeta adam öldürme eğiliminin canlı portresini temsil ediyordu. Açıkça, ringdeki rakiplerini alaşağı ettiği aynı zalimlik, hayat tarzını oluşturan ve geçimini temin ettiği o ilkel içgüdüler, onu kendini savunmaktan aciz o fahişenin yaşamına kast etmeye götüren zalimlikten farklı değildi.

Savcı, polis raporlarına dayanan bir yazıyı temel alarak edebi süslemelerle dolu bir hikâye uydurur, "mantıksız nefret", "intikam" gibi kelimeleri sıklıkla telaffuz eder ve Ivonne'un ağzından (davanın tümü boyunca ya Marsenka

Rakowska ya da maktule olarak anılır) "ret", "korku", "savunmasız" gibi terimler kullanır. Gözlüklerin ardında saklanmış durumdaki stenografın vazifesi de steno makinesinin tuşlarına üstesinden gelinemeyecek şekilde kötü davranarak telleri sökülmüş bir piyano gibi ses çıkmasına neden olmaktı. Yine de bıktırıcı ritim savcının yargıç karşısına dikilip şarkı söylemesi için ölçü vazifesi görür:

Bakınız sayın yargıç
şu acımasız bakışa
insanlıkdışı o gözleri
şu elleri düşünün bir
katliamı gerçekleştiren
vahşi, hunharca ve korkunç.
Bu katil içgüdüsü
ona mesleğini veren
en ilkel dürtülerle
yoluna rehber olan.

Savcı, şimdi de tıpkı bir avcının yaraladığı hayvana yapacağı gibi Molina'nın etrafında döner. Yargıca bakmayı sürdürerek devam eder şarkıya:

Düşünün sayın yargıç
bu acımasız duruşu
şu hayvani yapıyı
hançeri çıkarırken
ve kanlı bir şenlik yapan
onu öldürdükten sonra.

Yargıç uyuşukluğundan silkinmişe benzer ve buyurucu ses tonuyla şarkı söyleyen savcının iddianamesini dinler:

Alaycı itirafnamesi
bu alçak katilin
kaba bir şaka gibi
talebim sayın yargıç

hapislerde çürümesi
kesilene kadar hükmü.

Savcı şarkısını bitirdiğinde stenograf tuşlarla isteksiz bir sol do notası verip, belagatli iddianameye son noktayı koyarak kaydetmeye son verdi.

Davanın görülmekte olduğu salon Molina'nın hayalinde canlandırdığından tamamen farklıydı. Ne tribünler ne jüri ve halk ne de basın vardı. Bu mekân görkemli bir kanun karargâhından öte karanlık bir devlet dairesini andırıyordu. Ve kesinlikle mahkemenin izlediği sürecin hali de hukuki bir merasimden ziyade bürokratik bir elçabukluğuna yakındı. Kürsünün üzerindeki İsa figürünün tepeden baktığı bu duvarları boyasız dört duvarın içinde sadece yargıç, savcı, sanık, yeniden dermansız haline bürünen stenograf ve bir bekçi polisi mevcuttu.

Yargıç hazretleri tüm delil ve tanıklıkların toplandığına karar verdiğinde Juan Molina'ya imzalamış olduğu ifadeyi onaylayıp onaylamadığını, onun huzurunda kendisini suçlu mu masum mu olarak ifade edeceğini sordu.

Sanığın kısa ve öz cevabı, "Takdirinize bırakıyorum," şeklinde oldu.

Bunun üzerine yargıç sonu şöyle biten kararı okudu: "Sanık müebbet hapse mahkûm edildi."

5

Mahkemenin devam ettiği kısa süre boyunca Juan Molina, hapiste Caseros zanlılarının kaldığı hücrede, mahkemesi devam edenlerin bazen yıllar boyu kararın kesinleşmesini bekledikleri o arafta kaldı. Birlikte kaldığı arkadaşlarıyla hemen hemen hiç konuşmuyordu. Buna rağmen her şey biliniyordu. Royal Pigalle'de güreşçi olduğunu, bir fahişeyi öldürmekle suçlandığını biliyorlar, hatta Carlos Gardel'in adını bile anıyorlardı dedikodularında. Ama bunu asla onun ağzından duymamışlardı. Ne o kimseye ilişiyordu ne de kimse ona, beriki sırf irkıyım cüssesiyle saygı uyandırdığı için değil, bilakis gizemli suskunluğu kişiliğinin etrafına bir zırh inşa etmişti. Gelen tek ziyaretçisi annesiyle kız kardeşi oldu. Başka gelen giden olmamıştı. Ne menajeri, ne Austriana Kafesi'nden eski tanıdıkları ne tershaneden eski iş arkadaşları ne de truptan çocuklar. İleride göreceğimiz üzere bir kez Carlos Gardel gelmişti ziyaretine onu görmeye. Ivonne'un ölümünden sonra hiçbir şeyin fazla önemi kalmadığı açıktı.

Mahkûmiyeti çarçabuk kesinleşince metanetli adam şöhreti ve dedikodular Las Heras Cezaevi'nde de peşini bırakmadı. Gel zaman git zaman ruhu bu dünyaya uyum sağlar oldu. Havalandırma saatlerinde avlunun en kuytu köşesinde sigarasının sonsuz duman bulutçuğuyla sarmalanmış halde merdivenlere oturmaktan hoşlanır ve diğer mahkûmların yaptığı futbol maçlarını seyrederdi. İki ci-

nayet nedeniyle yatan –kurbanlardan biri karısı, diğeri de malum şahıstı– iyi bir şarkıcı ve gitarist olan şu Entre Rioslu adam Caferino Romallo'yla arkadaşlık kurmuştu. Molina kendisi bunun ayırdına varmasa da galiba mesleki hayatına adım atmak, nihayet en çok özlemini çektiği hayallerine yelkenler fora demek üzereydi. Şarkıcıyla gitaristin ilk tanıştıkları gün sohbet etmelerine bile gerek olmamıştı; Ramallo, avludaki yegâne muz ağacının gölgesinde gitarını eski halk melodilerinden bir arpejle tınlatırken Molina da aynı notalara inerek şarkı söyledi:

Bırak bahsetme dertlerimizden
unutalım parmaklıkları
bizi maziyle ayıran.
Tıpkı Azize Rita gibi
çatılardan firar eden
ve uzakları görebilen
neden kaçmayalım biz de
uzak ufuklara
ve eski mahallemize, ah geri dönmek
Haydi kardeşim şarkı söyleyelim
gitar uyarken sana söyle
bir-iki dörtlük, halk şarkısı
en gariban hücreye kadar
ya da kodese en gaddar
her yer kabare gibi
ışıl ışıl süslensin
yuvarlak ampullerle.
Çıkalım sahneye
iç çeksin hatunlar
gelsin bir tokalaşma
kutluyoruz birleşmesini
şarkıcı Molina'nın
gitarist Ramallo'yla.

Kim bilir, belki de başka şartlar altında Ramallo-Molina düeti Gardel-Razzano çifti kadar parlak bir başarı kay-

dedebilirdi. Öte yandan daha ufak bir dünyada varlık göstermesine rağmen, ona denk düşecek bir ünün tadına vardılar. Başlangıçta Molina ve Ramalo sadece Entre Riolunun neşeli taşra halk şarkıları ve karşılığında Molina'dan gelen acıklı tango dizeleri aracılığıyla o kör sağır duvarlardan kaçış amacıyla şarkı söylemek için bir araya gelmişti. Daha sonraları az ama sadık bir izleyen kitlesi eklendi. Çok daha sonraları da hapishane ahalisi bloklarını hıncahınç doldurur oldu. Juan Molina şöhret olmuştu.

Gardel'in şoförünün, sevdiği kadının cesedini bulduğu o akşamüstü olup bitenler, Molina'nın çok sonraları, aslında Gardel'in hapishaneye gelip gitmesinden sonra çıkarsadığı bir şey oldu. Bu kısa ziyaret Molina'ya sarih bir biçimde düşünme beceri ve dirayetini geri verdi. Zaman zaman ve belki de istemeden Molina hapishanenin en dip bucak köşesinde kaybolur ve kapkaranlık yalnızlıkta o uğursuz akşamüstünü yeniden canlandırmaya çalışırdı. Ivonne'un bedenine umarsızca sarıldıktan sonra ayağa kalktığını, halının üzerine uzanmış vaziyetteki cesetten bir an olsun gözlerini ayırmadan cama doğru yürüdüğünü, mendille gözyaşlarını kuruladığını ve pencerenin denizliğine oturarak bir sigara yaktığını anımsadı. Yakın zamanda gelip giden bir ziyaretçiyi ele verecek bir işaret bulma umuduyla etrafa göz gezdirmişti. Kül tablasında bilumum izmaritlerle ruj lekeli Bis marka izmaritler yığılıydı. Daha ileride boş bir şampanya şişesi duruyordu ve köşedeki rafta C.G. harflerinin kazılı olduğu altın kaplama bir Ronson vardı. Ama bir varsayımda bulunmamak için direniyordu, tahmininden tamamen emin olana kadar sessiz kalmayı yeğledi; o uğusuz anı yeniden canlandıracak tüm öğelere sahip olmadan kimseyi işin içine dahil etmek istemiyordu. Bununla beraber tutsaklığın ilk zamanlarında düşünmekten kaçındı. Tek istediği şarkı söylemek ve mekân olarak daha daraltılmış, zaman olarak genişletilmiş olsa da bu dört duvar arası evrenin sakinlerinden

gelen övgüleri almaktı; bu, saatlerin akmak bilmediği, insanların üst üste bir arada yaşamak zorunda olduğu, tutkuların dizginlerinden koptuğu o daracık pencere pervazında olsa da dışarıdakinden farklı değildi... Her şeyin çok daha açık seçik ve zalim olmasının dışında diğer açılardan çalışmasına hükmeden mekanizma duvarların arkasında uzanmakta olan dünyadan hiçbir biçimde farklılık arz etmiyordu. Göreceli bakımdan konuşmak gerekirse Juan Molina mutluydu. Dışarıda onca özlemini çektiği şeyi başarmış, daha doğrusu başarmaya başlamıştı. İnsanı yerin dibine sokan o kırmızı naylon çorapları giymek zorunda kaldığı kabare ringinin yaşattığı o aşağılanmaya maruz kalması gerekmiyordu artık. Hapisteki birkaç ayrıcalıklıdan biriydi, takım elbise giyiyor, kravat ve sola kaykılmış bir fötr şapka takıyordu. Hakiki bir yıldız olmuştu. Şeritli hapishane üniforması içindeki bir hayranın ürkek ürkek kendisine yaklaşıp da imzasını istediği anlar da yok değildi. Tıpkı nerede doğduğuna ya da nereli olduğuna bakmaksızın Buenos Aireslilerin Carlos Gardel'in kentlerinde yaşamasından ötürü gurur duyuyor olması gibi, tutuklular da Molina'nın Las Heras'ta bulunmasından övünç duyuyordu. Ceferino Ramallo onu alçakgönüllülükle destekliyor, kibar ve ince bir tarzda ona vokal yapıyor ve ustalıkla çalıyordu gitarını. En iyi dostu olmuştu. Nihayet tam Juan Molina şöhretin doyumsuz tadına varmıştı ki iç burkan bir haber geldi. Yargıçtan yeni gelen kararı süngüsü düşmüş bir halde uzatan bizzat hapishane müdürü olmuştu; onu Devoto Hapishanesi'ne sevk etme kararı verilmişti. O gün Las Heras Caddesi'ndeki hapishanede matem vardı. Molina ve ahali, işin ucunda yiğitliğe halel getirmek olmasa, Palermo'dan taşacak bir gözyaşı selini bastırarak sonsuz ve sessiz bir kucaklaşmanın içinde eridi.

6

Soğuk bir şubat sabahı Juan Molina bir ring aracıyla Las Heras'tan Devoto'ya sevk edildi. Elleri kelepçeli ve kollarından korkuluklara bağlı, dört gardiyan başında bekler halde, parmaklıkların arasından ahenksiz kente baktı. Buenos Aires'in sokaklarıyla yeniden karşılaşmak, ona kaybetmiş olduğu belleğini kısmen iade etti ve çarçabuk gelip geçivermesinden ötürü hüzne dönüşen bir sevinç yarattı. Bir kez daha sanki de alın yazısıymış gibi, şöhreti yakalamasına ramak kalmışken, talih ona yine nankörce elinin tersini göstermişti. Ivonne'un hayaletinin tam ortadan yok olmaya başladığı ve belirsizlik yüklü hayatının keyfini çıkarır olduğu anda talihsizlik yine yüzünü göstermişti işte. O denli çok sevdiği kadının hatırası bir kez daha ona ceza çektirircesne düşüncelerine hâkim oldu. Sevk aracı Devoto'nun sokaklarının içine daldıkça Molina kendini cehennemin dibindeki bir sürgün yerine gönderilen biri gibi hissetti. Yine baştan başlamak, yeniden saygı kazanmak, yer edinmek, bir ya da birkaç arkadaş bulmak ve kim bilir ne zaman tango şarkıcısı olarak konumuna yeniden kavuşmak... bunu düşünmesi bile yaşama sevincinden yoksun bir tembelliğin içine sürüklüyordu.

Nihayet kamyon hapishanenin dış kapısını geçerek bir duvarın önünde durur. Ölümcül bir sessizlik hâkimdir. Gardiyanların ikisi, Molina'yı iki yanından omuzlarından

tutar ve adeta bir isyan girişiminden korkarcasına aşırı bir işbazlıkla indirirler aşağı. Bir kez daha isimsiz biri haline gelmiştir işte. Belki de onu bekleyen ilk şey kruvaze takım elbisesine el konup yerine şeritli üniforma verilmesi olacaktır. Kendisini bıyıklı tombulca bir adamın karşıladığı bir büroya götürürler onu.

Kısaca, "Sizi bekliyorduk," der ve buyurgan bir ses tonuyla gardiyanlara dönerek, "avluya gelene kadar onu salmayın," diye emreder.

Sanki saatler önce şarkıcıların en ünlüsü o değilmişçesine bir kez daha ona gözü dönmüş katil muamelesi yapılır.

Bir avluya açılan bir koridor boyunca onu yürütedursunlar, Juan Molina'nın neler olup bittiğini anlaması zaman alır: Avluyu hıncahınç doldurmuş durumdaki bir güruh ve pencerelerin parmaklıklarına istiflemiş, birbirlerinin omuzlarına tırmanmış mahkûmlar onu beklemektedir. Şarkıcı görünür görünmez bir tezahürat kopar, ismini haykırıp alkışlarlar. Onunla selamlaşmak için uzanan ellerden oluşan bu coşku selinden, onu kucaklamak için yaklaşma konusundaki ısrarlardan gardiyanlar onu korumaya mecbur hisseder. Birdenbire düzensiz tezahürat futbol sahalarının tribünlerinden dökülen kitlesel korolar gibi olur:

Olmasa da bu kodes Odeon
Mulin Rouge olmasa da
değilse de bu paryalar Fransız
ama görmeli ne fark eder
orkestra nasıl da kükrer
kamyoncu delikanlı
Devoto'ya girdiğinde.

Molina bu karşılamaya inanamaz. En azılı mahkûmlar parmaklıklara sarılır ve diğerleri de el ele kol kola girmiş halde, avlulara giden dehlizlerde dans eden ve çoşkun bir kalabalık oluşturur ve hep bir ağızdan şarkı söylerler:

Olmasa da bekçi kulesi Big Ben
kibar lordlar olmasa da bunlar
görmeli yine de ne fark eder
sekizleri kesik adımları
bütün "iyi çocukların" yaptığı
dans ederken şarkılarınla.

Dans etmeye devam ederek, tutuklular, hepsi tek bir ev sahibiymiş gibi misafirperverane, Molina'yı en uzak avlulara kadar götürür ve ona ev olacak yeni mekânı gösterir:

Olmasa da avlu Alvear'da,
Grand Hotel değilse de burası
gariban bir pansiyon bile değilse de
görmeli yine de ne fark eder
nasıl karşıladıklarını seni
daha coşkulu Gardel'den
New York'a gittiği vakitlerden.

Sanki de cezaevi yetkilileri kutlamaları kolaylaştırıyormuş gibi, tüm mahkûmlar birden ellerindeki birbirinden farklı metal maşrapaları kaldırır ve hep bir ağızdan bir şarkıyla onu selamlar:

Şampanyasız kalksın kadehler
haykıralım dilekleri
verelim şerefine
su ve ekmekle bir kokteyl
işte Devoto olacak
yıldızın parladığı yer.

Juan Molina, küçük bir çocukken Gardel'i ilk kez gördüğü o mazideki günü anımsadı. Şimdi de kendisiydi benzer bir sevgi seliyle karşılanan. Şahsı ülkenin tüm hapishanelerinde bir efsane olup çıkmıştı, her bir cezaevinin her bir hücresinde ismi ağızdan ağıza dolaşıyordu. Hapishanelerin oluşturduğu paralel yeraltı evreninin en meş-

hur adamıydı. Devoto'da ona yapılan karşılama herhangi bir tango şarkıcısının Paris'te görüp göreceğinden çok daha şaşaalıydı. Ve bu, solist olarak mesleki hayatının başlangıcına damgasını vurdu. Ceferino Ramallo'dan zoraki ayrılışı efsanevi Ramallo-Molina düetini hafızalardan silip götürürken, yerine herkesin mutlaka tanıması gereken kesin, yankılanan ve sade Juan Molina'yı getirdi.

7

Juan Molina açısından bunun "dışarıdaki" şöhretten hiçbir farkı yoktu. O da kendi tarzına göre ve o dünyada zengin bir adamdı. En iyi takım elbiseleri giyiyor, bloğun içinde müdüriyete en yakın ayrı bir "konutta" kalıyordu, konforlu bir yatakta uyuyor, müdürle aynı yemeği yiyor, Bis marka sigara ve arada sırada Havana purosu tüttürüyordu. Daima "bir dostum" diye tanıştırageldiği bir asistanı vardı, her ne kadar bu sadece formalite icabı ve "ödeneği" ayarlayan bir tür menajerden ibaret olsa da. Gösterileri genellikle cuma ve cumartesileri ana avluda veriyordu ve bu hapishanenin en önemli etkinliğiydi. Diğer mahkûmların hepsi ona sınırsız bir hayranlık besliyorlardı. Kendilerine haftada iki kez bahşettiği mutluluktan ötürü Molina'ya minnet duyuyorlardı.

Başkanların, yabancı devlet adamlarına ülkelerindeki en iyi sanatçıları takdim etmeleri gibi, hapishane müdürü, ne zaman bir ülke yetkilisi ziyarete gelse, onun onuruna Juan Molina'ya şarkı söyletiyordu, hem böylece hapishaneyi yönetme tarzını da sergilemiş oluyordu.

Bir akşamüstü hiç beklemediği bir anda Molina'ya bir ziyaretçisinin olduğunu haber verdiler. Haber avlular arasında patlayan bir barut izi gibi hızla dolaşır. Hapishane sarsılır. Carlos Gardel'in ta kendisidir gelen. Gözlerini

Ardıçkuşu'ndan ayıramayan tek bir gardiyan eşliğinde Gardel'le Molina sessizce bakışırlar. Sigara içerler. Esmer Adam'ın bakışlarında yalnızca Molina'nın anlayabileceği bir şey vardır. Her ikisi de kendi ortamlarında iki şöhrettir artık. Carlos Gardel, Molina kendisine şarkıcı olduğunu söylemediği için onu asla affetmeyecektir, orası öyle ama ilk defa kendi eşiti bir insana bakar gibi bakar ona. Söylenecek öyle çok şey vardır ki sessiz kalmayı yeğlerler. Eski ve sadık şoför, Gardel'e bir kez daha onu görmeye gelmemesini belirtmek için en kısa ve en az dokunaklı cümleyi arar. Gardel anlar. Hiçbir açıklamaya gerek yoktur. Ziyaretçi ayağa kalkar, ayakkabısıyla izmarite basar, arkasına döner ve veda etmeden çıkıp gider. Her ikisi de bu akşamüstünün son görüşmeleri olduğunun farkındadır.

Molina hapishanenin dehlizleri ardında kaybolup her zaman olduğu gibi en karanlık ve kuytu köşede kalmış yeri arayarak, bir sigara yakıp duman perdesinin ardında hatıralara ket vurmaktan hoşlanıyordu. Ancak Gardel'in ziyaretinden sonra Juan Molina Ivonne'un bedenini bulduğu o akşamüstüne ilişkin olayları yeniden hafızasında canlandırmaktan kendini alıkoyamadı. Karanlık sığınağının yalnızlığında, adeta bir vahiy gelmiş gibi o trajik akşam neler olup bittiğini anlamasını sağlayacak kopuk parçaları istemeden de olsa birleştiriverdi. Molina Ivonne'un bedenine sarıldıktan sonra gramofona kadar yürüdüğünü ve plağın sonuna gelip dayanan iğneyi kaldırdığını anımsadı. Midesi bulanıyordu. Kafası karışıktı. Bir anlığına gramofona plağı kendisinin koyup koymadığından şüphelendi. İçeri girişinden itibaren olan olayları yeniden hafızasında canlandırdı ve plağın konmuş olduğunu ve kendisinin tek yaptığının iğneyi yerleştirmek olduğunu anımsadı. Tabeladan gelen neon ışığı iyice kafa karıştırıcı olmuştu. *Çekmeceliğin* üzerinde içindeki nesne, yani kokain tamamen boşalmış bir şişecik duruyordu. Ve şimdi onu kendi kanından bir gölün ortasında görünce, ruhunu dibine kadar kemirip tüketen o suskunluktan ötürü kendini bağışlayamıyordu. Şayet konuşabilmiş olsaydı, onu kaçıp gitmeleri ve Gar-

del'i unutması konusunda ikna edebilmiş olsaydı, belki, kim bilir... ayağa kalkmaya çalışarak sersemlemiş bir halde uzun uzun düşündü. Hapishanenin en karanlık köşesinde Molina, o akşam, Glostora'nın neon tabelasının lambalarına çarptıkça buharlaşan bitevi bir yağmur yağdığını anımsadı. Juan Molina çekmeceliğe yöneldi, kendine viski doldurdu, bir sigara yaktı ve fonografta bir kez daha "Beni sevdiğin gün" şarkısını çaldı. Halıdaki kan kurumaya yüz tutmuştu. Tıpkı Molina'nın gözyaşları gibi. Rahatlamadan ve tesellisiz bir biçimde içini boşaltan ağlayıp yakarmadan öyle yorgun düşmüştü ki, umarsızlık ve bitkinlik ürünü bir şaşkınlığın içine gömülmüş bir halde zaman mefhumunu kaybetti. Ateşin yoluna çıkan ne var ne yoksa yakıp kül ettiği ve geride sadece için için duman çıkaran korların kaldığı bir yangının sonrasında hâkim olan kasvetli sükûnete sahipti ruhu. Ani bir vahiyden sağ kalan tek canlı olduğuna dair tuhaf hisse kapılmıştı, öyle ki içsel evreninin merkezi Ivonne'muş ve o olmadan hiçbir şeyin manası yokmuş gibi... Böylece kendi varoluşunun külleri üzerinde yürürken, Juan Molina yaşama devam etmenin bir manası olup olmadığını sordu kendi kendine. Hapishanenin en dip köşesinde, o günün iyi bir gün olmadığını, başka deyişle, diğerlerinden daha kötü bir gün olduğunu anımsadı. Molina'nın ruh hali Ivonne'a bağlıydı. Ve kadınınkiyse Gardel'le olan fırtınalı ilişkisinin gelgitlerine... Eğer Ivonne mutluluk saçan bir haldeyse, bu en azından o an için işlerin düzelebileceği hayalini beslediği anlamına gelirdi. O zaman işte Juan Molina'nın ruhu kararır ve bütün umudunu yitirme sırası ona gelirdi. Ama tam aksine Ivonne dut yemiş bülbül gibi sessiz ve sinirliyse, elini tutarak ona "Sen beni anlayan tek dostumsun," diyor ve o kadar çok ağlamaktan ötürü gözleri boş boş bakıyorsa o zaman Molina'nın haleti ruhiyesi bir önceki günün umutsuzluğuyla elinden alınan özlemlerine tekrar kavuşurdu. Ama o iyi bir gün değildi. Ivonne mutlu görünüyordu ve neredeyse karşılıklı tek kelime etmemişlerdi. Dolayısıyla Juan Molina, bekleyen bir meseleyi hallettikten sonra, kafasını da-

ğıtmak ve ona eziyet çektiren kaotik düşünceleri bir sıraya koymak için biraz yürüyüş yapmak üzere çıkmaya karar verdi. Kaç saat dışarıda kaldığını tam kestiremiyordu. Karanlık derin düşüncelerin içine gömülmüş bir halde zaman mefhumunu kaybetti ve hafızasını yitirdi. Hapishanenin yapayalnız karanlığında Molina kendi çıkardığı duman bulutuyla sarılı halde Ivonne'un sesini anımsadı, "Ne dilersen dile benden", ceviz masanın üzerine konmuş ince şerit halindeki karı burnuna çektikten sonra, "Şimdi can bedene geri döndü," demişti, bir yandan Gardel'in ona aldığı Japon geceliğinin düğmelerini çözerek.

Molina'nın ona dokunmamak için ellerini bağlaması gerekmişti. Hayır böyle değil, dedi kendi kendine. Beden Ivonne'un bedeniydi, buna şüphe yoktu ama ruhu değildi. Adeta Ivonne'un kırılgan kişiliğine kötücül ve yabancı bir ruh girmiş gibi oluyordu. Böyle zamanlarda Molina onu tanıyamıyordu. Tekinsiz, aynı zamanda kışkırtıcı bir gülüş boyalı dudağını bir kalbe dönüştürüyordu, su gibi berrak o mavi gözler bir yılanınkini andırırcasına katı, büyüleyici ve tehlikeli hale geliyordu. Ivonne, sahi kimdi Ivonne? Bunların arasında hangisiydi? Kendi topraklarının kolay ezberlenen şarkılarını söylemek için piyanonun başına geçen o yeniyetme kız mı? Madam Ivonne kimliğinden soyunduğunda, Molina'yla baş başa olduklarında Lehlere özgü tatlı bir şiveyle konuşan kız mı? Yoksa bu hepitopu mazideki halinin uzak silik bir gölgesinden mi ibaretti? Yoksa sonsuza kadar imkânsız olan bir aşktan ötürü mutsuzluk çeken, kim bilir belki bir gece şampanyanın etkisiyle vaat gibi algılayacağı bir söz sarf etti diye, erişilmez bir şarkıcı uğruna gözyaşları döken kız mıydı? Royal Pigalle'in masaları arasında salına salına attığı adımlarının arkası sıra, ihtiyarlar güruhunun insanın içini ürperten ellerini porselenden tenine dokundurup kulağına şehvetli müstehcenlikler fısıldayarak hakiki servetleri yoluna döktükleri kız mıydı o? Bu o muydu, yoksa tiksinti ve bıkkınlıkla dolup taşarak, çaresizce ihanetin ağır bedelini ödeme pahasına kaçan mıydı? Ellerini tutarak ve "Sen beni anlayan yegâne dostumsun," diyen, en

gizli sırlarını itiraf eden o sadık dost muydu yoksa o? O bu muydu, yoksa sonsuz bir uykusuzluğun ortasında, buz gibi ter, yuvalarından fırlamış gözlerle, yaprak gibi tir tir titreyerek, son derece sarsılmış halde ve tanımlanamaz bir korkunun ağında, onu ağır ağır kavurmakta olan kokainsizliğin tüyler ürpertici şeytanlarından, cinlerinden kurtaracak soğuk tozu bulup getirsin diye dışarı çıkması için kendisine yalvarıp yakaran mıydı o? O bu muydu, yoksa kendi bedenine yabancı bir ruh gibi ona, "Şimdi dile benden ne dilersen," diyen kadın mıydı? Tabelanın yanıp sönen ışığıyla aydınlanmış halde Molina umarsız bir köpek gibi Ivonne'un bedeninin etrafında dolandı. Onu tanıdığı ilk günden beri, kentte kaybolmuş açgözlü bir domuz gibi körü körüne ve uysalca peşinden gitmişti onun.

Molina, gözünde canlanan bir hayalin yankılarıyla Ivonne'un sesini duyuyordu.

"Bana yaklaşmanı hiç tavsiye etmem," demişti ona ilk günden itibaren. Molina bunu yaralayıcı bir ret gibi algılamıştı. Ama aslında iyi bir dostun verdiği bir öğütten ibaretti.

"Seni üzmek istemiyorum," demişti.

Ama Molina dinlemek istemiyordu onu. Juan Molina bir insanın ne kadar yükü kaldırabileceğini sordu kendi kendine. Kendini mutsuzluğa teslim etmeden ne kadar zaman sevebilirdi. Bunu hem kendi adına hem de Ivonne adına soruyordu.

Yüreğinin ta derinliklerine bir hançer saplayarak, "Bir daha asla kimseyi sevemem," demişti.

Molina içinden "Ben de," diye geçirmiş ve her şeye rağmen sessizliğini korumuştu.

Acıklı bir gülümsemeyle, "Günün birinde beni öldürecekler," diye mırıldanmıştı Ivonne. Molina onu hiçbir zaman cidiye almamıştı; ona inanmak için yeterli nedeni olmadığından değil, onsuz nefes alıp vermeyi bir an olsun aklından geçiremediğinden.

Belirsiz bir vaatte bulunurcasına, onu yıkıp mahveden bir hayali sunarcasına, "Benim tek dostum sensin, beni anlayan yegâne insan," demişti.

Yatağın başında kıvrılmış halde, titreyerek, korkudan ödü patlamış, buz gibi bir terden tülle çevrelenmiş, "Biraz daha bul bana ne olur, bu son," diye yakarmıştı. Kokainle şampanyanın buz gibi patırtısıyla sertleşen göğüslerini göstererek, kulağına, "Ne dilersen dile benden," diye fısıldamıştı. Ivonne'un sesi Molina'nın kulaklarından gitmiyor, bir hayalin üstesinden gelinmez ısrarcılığıyla çınlıyordu.

Vahşet, bıçak darbeleriyle yarılan bedenine yaptığı katliam zalimane bir sorgulama gibiydi. Her bir bıçak darbesi Ivonne'un iç organlarında yanıtını arayan bir soru işaret gibiydi. Juan Molina mutfak bıçağını ne zaman eline aldığını tam olarak kestiremiyordu. Bu Polonyalı yapma bebeğin içinde gizlenen şeyin ne olduğunu arayarak birbiri ardına bıçakları ne zaman saplamaya başladığını da anımsamıyordu. Bunu bilemezdi çünkü kesinlikle bunu yapan o değildi. Ringde temsil ettiği soytarıya çok benzeyen o ötekinin, bedeninin neresinden çıkıp da peydahlandığı sorusuna Molina asla yanıt veremedi. Bunu hatırlayamamasına rağmen çıkarsamada bulunuyordu. Evden ne zaman çıkıp gittiğini ve kendini kaybetmişçesine hangi sokaklarda avare avare dolandığını da anımsamıyordu. Sarih bir biçimde hatırladığı tek şey eve tekrar girdiği ve Ivonne'u öldürmüş olduğuna inanamadığıydı. İçindeki canavar kim olabilirdi bilmiyordu bunu. Kim bilir bir daha ne zaman serbest kalmaya çabalayacaktı, bunu da bilmiyordu. Bundan ötürü diyordu kendi kendine, hapiste olmanın yararı vardı. Kendini suçlu olarak gördüğü için değil, adını anmak istemediği o adamın bir kez daha çok sevdiği kişilere zarar vermesine engel olmak için.

Gerçeğin ışığıyla aydınlanan Juan Molina ayağa kalkar. Sigarayı ayakkabısıyla ezer ve hapishane avlusuna kadar yürür. Elleri ceplerinde ve yüzü şapkanın siperliğinin altında gizlenmiş, bir tangonun girişini mırıldanadurur. Devoto göklerinin altında kafasını gözetleme kulesine kaldırır ve yanık bir sesle şarkı söyler:

Ah bir unutabilseydim ne olduğumu
ve doğabilseydim yeniden
bir kaçabilseydim acıdan
dönebilseydim saflığına
bir zamanlarki çocuğun
verirdim neyim varsa
ve neyim yoksa onu da.

Tenha avluda yürüyüp şarkı söylerken bir yandan da kravatını çözer.

Nasıl oldu bir anlasam
nasıl kıydım canına
bunca çok severken seni
şu serçenin ardından uçup
geri dönecek sanki
ah ne çok uzaklardayım ve üzgün
aşk hayalini kaybettim çünkü
ve nasıl da yorgun mahzun
yaşamaktan ötürü
ah var olmak en büyük yüküm.

Bir dertten silkinip kurtulan biri gibi kravatını çıkarır Juan Molina. Hapishane avlusunda bir cennet bahçesi gibi görünen yegâne ağaca doğru yürür ve bir çocuk gibi tırmanır ona.

Ah bir dinleyebilseydim yeniden
o haşin akordeonunu
doğduğum mahallenin
çıkarıp atabilseydim o hançeri
yüreğimi paralayan
ve içime kötülük salan.

Sağlam ve yaşlı bir dalın üzerine oturur, şarkı söylemeyi bırakmadan kravatın ucuna eğreti bir düğüm atıverir. Diğer ucunu dala bağlar ve bomboş avluda yapayalnız gösterisine devam eder:

Ah bir düşebilseydim
sararmış güz yaprağı gibi
ve bir inanabilseydim
düş olduğuna hayatımın
kısacık bir şarkı gibi
mutlu sonla biten.

Şarkısı biter bitmez Molina, ağzının kenarında yarım bir gülümsemeyle bırakıverir kendini. Akşamüstü melteminin etkisiyle hafif hafif salınan şarkıcı, cennet ağacının dalından çıkan iki dörtlük tok çıtırtıyı takip eder gibidir.

SON

Baylar bayanlar, zamanın ve unutuşun etkisiyle eskimiş bu eski püskü perde arkamda kapanmadan önce sizlere Molina'nın ölümünün Gardel'inkini en fazla birkaç ay arayla takip ettiğini, bu yüzden herkesin genç çömezin üstadından sonra hayatta kalamadığı kanısına vardığını söylememe izin verin. Sevgili baylar bayanlar, orkestra melodramın son noktasını koyacak bir sol do[1] vermeden sizlere üzerinde çokça laf edilen Abastolu Ardıçkuşu'nun sonunun, La Boca doğumlu ve taş çatlasa yirmi beşine gelmiş o gencin anısını da sonsuza kadar beraberinde gömdüğünü belirteyim. Şu spot ışığı bu akşam sonsuza kadar sönüp gitmeden önce, son bir ricada bulunayım: Günün birinde Devoto Hapisanesi'nin duvarları sırasınca yürürken melodik bir ağıt işitecek olursanız, durup kulak veriniz ona, kim bilir pek çoklarına göre gelmiş geçmiş en iyi tango şarkıcısı olan onun sesi belki de hâlâ o taş duvarlardan yankılanmaktadır.

Ve neme lazım her ihtimale karşı yine fısıldıyorum sizlerin yanında, Gardel'den sonra, diye...

[1] Sol do, tangonun en tipik özelliği olan son iki kadans akorunun yerine kullanılır. (Ç.N.)

FEDERICO ANDAHAZI

GÖLGEDEKİ GEZGİN

CAN

ROMAN

Juan Molina, birçoklarına göre, ünü tüm dünyayı saran Carlos Gardel'den sonra, en büyük tango şarkıcısıdır. Tango müziğine o kadar tutkundur ki, o tango şarkılarını yaratmamış, tango onu yaratmıştır sanki. Bu müziğe olan bağlılığı ve Carlos Gardel'e olan sadakati yüzünden, Gardel'in gölgesinde yaşamayı ve kendisini yiyip bitiren tutkularını gizlemeyi seçer. Ama Molina'nın bu seçimi, onu ölümcül bir yazgıya doğru sürükleyecektir...

Günümüz Arjantin edebiyatının en seçkin yazarlarından **Federico Andahazi**, müzikal roman diye nitelenebilecek ***Gölgedeki Gezgin***'de, olağanüstü bir tango öyküsü sunuyor okurlara. Bizi, tango tutkunlarının taptığı Carlos Gardel'in gölgesinde yaşamış bir tango şarkıcısıyla tanıştırıyor. Bir zamanlar gerçek olan, günümüz Buenos Aires'inde ise bir efsane gibi dinlenen Juan Molina'nın öyküsü, yalnızca tango sevdalılarının değil, olağandışı yaşamlara duyarlı tüm okurların ellerinden bırakamayacakları bir kitap.

KAPAK RESMİ: VASİLİKİ VARVAKİ

ISBN 978-975-07-1022-3

http://www.canyayinlari.com

KDV İÇİNDEDİR

13,50 YTL